

ΠΟΙΚΙΛΗ
ΜΕΡΟΣ Α'.

τῆς κοινωνίας, προέβη ποτὲ εἰς τὸν πολιτισμὸν τῶν λαῶν του μὴ ὑπολαμβανόμενος ὡς αἰμοδόρος ὑπὸ τῶν συγχρόνων του; Τὸ πολιτικὸν ὅμως μυστήριόν του καὶ ὁ μέγας πολιτικὸς νοῦς του μόνον πρὸς τοὺς μεταγενεστέρους θὰ γίνωσι καταφανῆ διὰ τῶν ἀποτελεσμάτων. Ἄς περιμένωμεν λοιπόν. . . .

— Μά, Κύριε Ψαλλίδα, δι' ὄνομα τοῦ Θεοῦ! Μέγας πολιτικὸς νοῦς! . . . πολιτικὸν μυστήριον! . . . Μεταρρυθμιστής! . . . Αὐταὶ εἶναι ὑπερβολαί, τὰς ὁποίας ὅταν προφέρῃ ὁ λόγιος Ψαλλίδας παράγουσιν εἰς τὴν ψυχὴν καὶ τὸν νοῦν τῶν ἀκροαζομένων ὕμᾶς, τὴν ἰδίαν ἐντύπωσιν τῶν σεισμῶν τῆς γῆς, διέκοψεν ὁ δόκτωρ Σακελλάριος.

— Τὸ πιστεύω, πρὸ πάντων μάλιστα ὅταν οἱ ἀκροαταὶ μου εἶναι προδιατεθειμένοι ὑπὸ προσωπικῶν αἰτιῶν κατὰ τοῦ Βεζύρου, θεωρῶν τὸν Ἰατρὸν ἀτενῶς ἐξεφώνησεν ὁ Καθηγητής· εἶτα καταπραῦναν τὸ ἦθος προσέθεσε: πλὴν ἐγὼ κλείω τοὺς ὀφθαλμούς μου καὶ ὁμιλῶ ὅπως ἡ Ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους, ἄρχοντες, ἡμέραν τινα θὰ ὁμιλήσῃ διὰ τὸν νέον ἡμῶν Πύρρον. Ποία ἱστορία θ' ἀρνηθῆ ποτὲ ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα δὲν ἐκαθαρίσθη ἐκ τῶν ξενισμῶν τῆς καὶ ἐλυιρώθη εἰς Ἰωάννινα; Εἰς μόνον τὰ Ἰωάννινα τὸ Εὐαγγέλιον προεγλήθη τοῦ Κοραίου, ἐνῶ εἰς τὴν ἐπίλοιπον Τουρκίαν ἡ βίβλος τοῦ Μωάμεθ εἶναι ὁ πολιτικὸς καὶ θρησκευτικὸς κώδικξ ἀνεξαιρέτως ὅλων τῶν κατοίκων τῆς. Τὰ τοιαῦτα, κύριοι εἶναι γεγονότα ἀναντίρρητα. Δείξατέ μοι ἕνα ἡγεμόνα ὅστις ἐφείλκυσε τὴν ἀγάπην τοῦ λαοῦ του, εἰς τοιοῦτον βαθμόν, ὡς τὸν Ἄλῆν, ὥστε νὰ περιστοιχῆται, ἀγαπάται καὶ λατρεύεται ὑπὸ τῶν ἰδίων τέκνων καὶ ἀδελφῶν τῶν καταδικασθέντων εἰς θάνατον. Αὐθρομήτως ἀμφοτέρων τῶν θρησκείων οἱ ἄνθρωποι δὲν προσφέρονται ὀλοκαυτώματα ὑπὲρ τούτου; Ἑλληνισμένης, ἐξοχώτατέ μου, ὅτι τὴν ἡμέραν τοῦ γάμου τοῦ Σαλῆ βέη τοῦ τρίτου υἱοῦ του, ὁ σεβασμιώτερος τῶν Δερβισῶν τῆς Ἠπείρου ἀναβῆς εἰς τὸ δῶμα τοῦ σεραγίου καὶ ἐπικαλεσθεὶς ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ τὰς δυστυχίας, ὅσαι ποτὲ δύνανται ἐν τῷ μέλλοντι νὰ ἐπισκεφθῶσι τὸν νεαρὸν γαμβρὸν ἐροίφη καὶ ἐφρονεῦθη αὐθρομήτως ὅπως κατὰ τὰς γραφὰς τῶν Μουσουλμάνων διὰ τῆς

ζωῆς του ποιήσῃ τὸν βίον τοῦ ἠγαπημένου υἱοῦ του Ἀλῆ ἤραμον καὶ ὄλβιον; (α) Ἐλησμόνησας τὸν Γεῖγκον μας τὸν ἀνδρείον ἐκεῖνον γραικόν, ὅστις διὰ τῆς ἰδίας ἀφοσιώσεως ἐξηπλώθη κατὰ γῆς ἐπὶ τινος λακκωτοῦ διόδου, καθ' ἣν διερχομένη ἡ ἄμαξα τοῦ Βεζύρου ἀπολύτως ἔμελλε ν' ἀνατραπῇ, ἵνα πληρώσῃ τὸ κενὸν ἐπιτρέπων εἰς τοὺς ἵππους καὶ τοὺς τροχοὺς τῆς ἀμάξης ἄνωθεν τοῦ σώματός του νὰ διαβῶσι, προσφερθεῖς ἕτερον ὀλοκαύτωμα εἰς τὸν ποθητὸν τοῦ ἔθνους; Ἄν τὰ Ἰωάνινα ἦσαν, ὡς λέγεις, τὸ μακελλεῖον τῆς Τουρκίας, διατὶ καθ' ἐκάστην ἀντηχοῦσιν ἐκ τῶν ἀσμάτων τῶν Ἀθιγγάνων, τῶν χορῶν τῶν Θετταλῶν καὶ τῶν Ἰωαννιτῶν; Δὲν βλέπομεν τὸν Βεζύρην ἐξ ἀμνημονεύτων ἐτῶν νὰ προσκαλῇ ἑαυτὸν δημοτικώτατα ὁ ἴδιος εἰς τὰ γέμματα τῶν ἐσχάτων ὑπηκόων του, νὰ εἰσέρχεται ἐν τῇ καλύβῃ τοῦ πενεστέρου Ἰωαννίτου, ὡς εἰς τὸ μέγαρον τοῦτο τοῦ κ. Νούτζου, ὡς εἰς τὸ τοῦ Ἀρχιερέως μας τὸ παλάτιον καὶ νὰ συμμερίζεται τὸν ἐπὶ τῆς τραπέζης ἄρτον του; Δὲν προσκαλεῖται εἰς τῶν βέηδων τοὺς οἴκους, κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον, καὶ δὲν εἶδομεν τοῦτον νὰ προσκαλῆται αὐτοπροαιρέτως εἰς τοῦ κατωτάτου Ἰουδαίου τὸν οἶκον, εἰς τοῦ ὑποδηματοποιοῦ του, βράπτου του καὶ τοῦ τελευταίου τεχνίτου; (β) Δὲν τὸν εὐρίσκεις εἰς τὴν πρωτοκαθεδρίαν τῶν γάμων τῶν ὑπηρετῶν, ὡς καὶ τῶν τέκνων των τὴν βάπτισιν; Εἶναι ταῦτα πάντα ἔργα ἐνὸς τυράννου, ἐνὸς ἀλαζῶνος, δεσπότη, ἢ τοῦ φιλελευθέρου καὶ δημοτικότερου πατρὸς μιᾶς κοινωνίας; Ἄλλ' ἐντὸς τῆς ἀρεινῆς καὶ ἡμιβαρβάρου Ἠπειροῦ ὑπῆρχον ἄνδρες τραχεῖς, ὠμοὶ ἐπιρρεπεῖς πρὸς τὰ κακουργήματα, μὴ σεβόμενοι οὔτε θρησκείαν οὔτε νόμον οὔτε τὸν ἐλάχιστον δεσμὸν τῆς κοινωνίας. Τί ἔμελλε νὰ γενῆ; νὰ ἐπιτρέψῃ εἰς τούτους τὸν ἄγριον καὶ ἀνθρωποφάγον βίον των, μάλιστα ἐνῶ πανταχόθεν ἐπεσκέπτετο ἡ Ἠπειρος καὶ ἐραδιουργεῖτο ὑπὸ τῶν βαρβαροφόνων Εὐρωπαίων, καὶ τότε τίς ἡμῶν ἤθελε διαβῆσι εἰς μιᾶς ὥρας ἀσφάλειαν; Ὄφειλε νὰ λέγῃ ὡς ὁ Ῥοδόαμ; ὁ πατήρ μου ἐμάστιζε μὲ μᾶστιγα, ἐγὼ

(α). Davenport.

(β). Davenport σελ. 315.

μαστίσω μὲ σκορπιούς. Ὄταν ὁ χάλυψ εἶναι σκληρὸς ἵνα τὸν πλάσης, ἵνα τὸν θλάσης ἔχεις ἀνάγκη σκληροτέρου χυλιδίνου ἐργαλείου. Τοιαύτη ἦ το τοῦ μεγαλοφυοῦς τούτου Σατράπου ἡ σχολιὰ ἀποστολή, εἰς ἣν ἡμεῖς οἱ σύγχρονοι ποτὲ δὲν δυνάμεθα νὰ ἐμβαθύνωμεν, διότι τὰ σωτήριά της ἀποτελέσματα εἰσὶ ἔτι πολὺ μακρὰν ἡμῶν, πλὴν ἐλεύσεται ἡμέρα, καθ' ἣν ὅταν τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος θέσῃ τὰς δάφνας τῆς ἐλευθερίας του ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῆς κοινῆς ἡμῶν μητρὸς, τῆς θείας λέγω πατρίδος μας, ἐλεύσεται ἡμέρα καθ' ἣν ὁ Ἕλλην θὰ ῥίπτῃ βλέμμα φιλοσοφικόν, βλέμμα πλῆρες σπουδῆς καὶ μετριοπαθείας ἐπὶ τῶν συμβάντων τῶν ἡμερῶν μας καὶ ἐκτεινῶν τὸν λίκανόν του ἄρχοντες, πρὸς τὴν γεωγραφικὴν μοῖραν τῶν Ἰωαννίνων θέλει λέγει. Ἐκεῖ ἡγεμόνευσεν ὁ Ἄλβανοβόρος Τοπελενῆς, ἡ ἄβατος ψυχὴ ἡ συλλαβοῦτα πρώτη τὴν ἰδέαν τῆς ἀπελευθερώσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ γένους.

Τοὺς λόγους τούτους ὁ Κ. Ψαλλίδας ἐπρόφερε μὲ φωνὴν πάνδημον καὶ σχήματα ῥητορικῆς, ὡς νὰ ἐπάτει ἐπὶ ἄμβωνος.

— Ζεὺς ἦν, Ζεὺς ἐστί, Ζεὺς ἔσται, ὦ μεγάλε Ζεῦ, ἐξεφώνησεν ὁ κ. Σακελλάριος εἰρωνικῶς μειδιῶν, ἀλλ' ἔλλογιμώτατε φίλε κύριε Ψαλ...

— Μὲ συγχωρεῖς ἐξοχώτατε!... Μοὶ ἐπιτρέπετε μίαν στιγμὴν νὰ τῷ ἀπαντήσω ἐγώ, διέκοψε ὁ Θρασύβουλος ὁ ἀνεψιὸς τοῦ Πατριάρχου Γρηγορίου.

— Ἄφες με εἰς τὴν ζώην σου νὰ τῷ δώσω ἐγώ τὴν ἀπάντησιν, συγχρόνως ἔκραξεν ὁ δόκτωρ Βελλαρᾶς θέτων εἰς κίνησιν τὰς χεῖράς του.

— Ὁμίλησον, ἰατρέ μου, πρῶτος, ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν δόκτορα Σακελλάριον διέκοψεν ὁ Κ. Δρόσος, καὶ θέλω νὰ θέσω εἰς τὸν ἀρχιδιδάσκαλον ἡμῶν τινὰς ἐρωτήσεις σχετικῶς πρὸς ὅσα εἶπεν, ἵνα ἶδω τίνα ἀπάντησιν εἴμπορεῖ νὰ μοὶ δώσῃ.

— Ταμάμ! ὁ κ. Ψαλλίδας μᾶς ψαλλίδισε τὸ παιδί τῆς Χάμκενας καὶ ἀδέρφει τῆς Χαϊνίτζας στὸ σωστὸ μπόη τοῦ Μποναπάρτε, ἠκούσθη συγχρόνως ἡ φωνὴ τοῦ ἠλιοκεκαυμένου Στουρνάρη.

— Μίαν στιγμὴν, εὐλογημένοι... περιμένετε... ἐξοχώτατε ὀμιλήσατε πρῶτος, εἶπεν ὁ ἀρχιερεὺς πρὸς τὸν κ. Σακελλάριον.

Εἰς τοὺς λόγους τοῦ ἀρχιερέως ἡ σιγὴ διεδέχθη τὴν ζωηρότητα τῶν λοιπῶν, ὁ δὲ κ. Σακελλάριος εἶπε.

— Ἐγὼ νὰ σοὶ εἶπω ἄλλο παραδοξώτερον, ἀγαπητὲ κύριε Ψαλιδα. Εἶδον ἐντὸς τοῦ Σεραγίου του συχνότατα εἰς τὴν αὐτὴν αἴθουσαν ἱερέα μας νὰ διδάσκη τὴν κατήχησιν πρὸς τοὺς Ἕλληνας ὑπαλλήλους τους, ἐνῶ ὁ Χότζας τὸ Κοράνι πρὸς τοὺς Μουσουλμάνους. Ἄλλὰ τί πρὸς τοῦτο; Ὅτι ἡ γλῶσσα καὶ ἡ θρησκεία ἡμῶν εὗρεν ἄσυλον καὶ προστασίαν εἰς τὰ Ἰωάννινα οὐδεὶς τὸ ἀρνεῖται. Τοῦτο μᾶλλον ὀφείλεται εἰς τοὺς Ἰωαννίτας ἢ εἰς τὸ ἀνεξίθρησκον τοῦ Βεζύρου. Ἐπειδὴ ἡ μεγαλειτέρα καὶ πλουσιωτέρα μερὶς τῶν κατοίκων τῆς πόλεως ταύτης, ἐξ ἧς ἀρύεται τὰ μεγαλιέτερα εἰσοδήματά του ἐστὶν ἡ τῶν Ἑλλήνων, ἐπειδὴ οἱ γραμματεῖς καὶ σύμβουλοί του καὶ ἡ ἰδία σύζυγός του εἶναι χριστιανοί· συνέπεια ἀναπόφευκτος εἶναι ὅτι εἶναι ἠναγκασμένοι νὰ κολακεύῃ καὶ περιποιητῆται τὴν μεριδὰ ταύτην καὶ ἅπαντας τοὺς πέριξ αὐτοῦ, παραχωρῶν μικρὰ προνόμια. Ἀφ' ἐτέρου αἱ παραχωρήσεις αὗται ποιοῦσι τὴν ἰσχὺν του καὶ παγιόουν τὴν ἐξουσίαν του κατὰ τοῦ ἐτέρου στοιχείου δηλαδὴ τοῦ Ἀλβανικοῦ. Ἄλλὰ τὸ ἀνεξίθρησκον τοῦ Βεζύρου, κύριοι, οἱ διαμένοντες παρ' αὐτῷ, θέλουν σᾶς εἶπη ὅτι εἶναι ἀθρησκεία καὶ οὐχὶ ἐλευθερολατρεία. Ἀπόδειξις, ἰδοὺ καταφρονεῖ καὶ ἐμπαιζεῖ τοὺς Μουσουλμάνους πρὸ πάντων τοὺς Τούρκους πλεον ἢ ἡμᾶς τοὺς Ἕλληνας καὶ Ἀλβανούς. Ὅσω διὰ τὴν αὐτοκτονίαν τοῦ Δερβίσου καὶ ἐκείνην τοῦ Γιάγκου καὶ ὅτι περιστοιχεῖται ἀφόβως ὑπὸ τῶν γόνων ἐκείνων οὓς ἐφρόνευεν αὐτός, τοῦτο ἀντὶ ὡς λέγει ἡ ἐξοχότης του, νὰ εἶναι δείγμα ἀφοσιώσεως καὶ ἀγάπης τῶν λαῶν του, τὸνναντίον εἶναι τὸ κορυφαῖον δείγμα τῆς βαθυτάτης δουλείας καὶ τυραννίας ἡμῶν. Ναι, ἄρχοντες, ποῦ ἠκούσθη ποτὲ εἰς ἓν ἐλεύθερον κράτος τοιαύτη ἐξανδραπόδησις, τοιαύτη ἐξευτέλισις τοῦ κατ' εἰκόνα Θεοῦ ὄντος, ὥστε νὰ ἐναγκαλιζήται τὸν θάνατον τόσω παραφρόνως ὅπως γίνῃ ἀρεστὸς ὅπως εὐχαριστήσῃ ἓνα ἄλλον ἄνθρωπον; Καὶ τί ἄλλο ἢ σκληρότατον καὶ αἰμοβόρον τύραννον δύναται τις νὰ ὀνομάσῃ τὸν εὐφραϊνόμενον ἡγεμόνα εἰς τὰ τοιαῦτα θεάματα, τὸν ἐπιδοκιμάζοντα αὐτά; Τοιαύτη ἀποτρόπαιος αὐτοκτονία δὲν εἶναι εἰμὴ προῖον ἀποκτηνωθεῖ-

σης παραφροσύνης, είναι ζωντανόν δείγμα ζυγοῦ διηνεκοῦς καὶ δι' αὐτούς τοὺς Ἀφρικανούς τῆς Λυβίας.

— Εὖγε! εὖγε!

— Ἐχε τὴν εὐχὴν μας ἰατρέ, συγχρόνως ἐξεφώνησαν διάφοροι κληρικοὶ μετὰ τοῦ ἀρχιερέως.

Τοῦ κ. Ψαλλίδα τὸ πρόσωπον εἰς τὴν τοιαύτην ἐπιδοκιμασίαν ἐκαλύπτετο ὑπὸ τοῦ ἀναβαίνοντος εἰς τὴν κεφαλὴν αἵματος. Νευρικῶς ἔτρεμεν ἐξ ἀνυπομονησίας νὰ διακόψῃ τὸν ἰατρὸν καὶ δράξῃ πάλιν τὸν λόγον, ὅτε ὁ Θρασύβουλος, ὁ ἀνεψιὸς τοῦ Οἴκουμενικοῦ Πατριάρχου προχωρήσας ἐντὸς τοῦ κύκλου καὶ ἰστάμενος μὲ τὸ ὑψιτενὲς σῶμά του ἀντικρὺ τοῦ Ἀρχιερέως, ἔλαβε μετὰ πολλῆς παρησιαίας καὶ φλέγματος ἀξιαγάστου τὸν λόγον εἰπὼν.

— Ἡ ἐλλογιμότης του ὑμεῖς καὶ ὑπερυψοῖ μέχρι νεφελῶν τὴν δημοτικότητα τοῦ Σατράπου καὶ τὸν θαυμάζει διότι ἀναμιγνύεται μεθ' ὄλων τῶν τάξεων τῆς κοινωνίας, πλὴν διατὶ δὲν μᾶς λέγει καὶ τὸ ἐπίλοιπον τῆς ἱστορίας δι' οὗ γίνεται πασιφανὲς ὅτι ἡ τοιαύτη δημοτικότης εἶναι εἰς νέος συρμὸς φορολογίας ἀγνώστου ἔτι πρὸς τοὺς λοιποὺς τοῦ κόσμου ἡγεμόνας; Ἐλησμόνησας, φίλε κύριε Ψαλλίδα, τὸν λεγόμενον φόρον τοῦ *Τάϊμ*, δι' οὗ δύναται νὰ σφετερίζηται τῶν ὑπηκόων του οἰονδήποτε τῶν ὑπαρχόντων ἀρκεῖ μόνον νὰ ἦναι τούτῳ ἀρεστόν; Αὐτοκαλεῖται, κύριοί μου, εἰς τὸ γεῦμα τοῦ Ἀρχιερέως ἡμῶν, ἀλλ' ἐρωτήσατε τὴν πανιερότητά του πῶς τὴν μεταχειρίζεται... Τὸν ποιεῖ πρῶτον ὄρθιος νὰ τὸν ὑπηρετῇ, εἶτα κλαιόμενος διὰ τὴν πενίαν του περιμένει ἀπὸ τὰς ἐκκλησίας ἡμῶν ἓν παχύτατον δῶρον διὰ τὴν τιμὴν τῆς εἰς τὸ γεῦμα παρουσίας του. Αὐτοπροσκαλεῖται εἰς τοὺς οἴκους τῶν βέηδων, ἀλλ' αὐτούς θέτει γονυπετῶς νὰ τὸν ὑπηρετῶσι καὶ δὲν ἀναχωρεῖ ἢ ἀφοῦ ἐκλέξει τὸ πλουσιώτερον σκεῦος τοῦ οἴκου των, αὐτοπροσκαλεῖται εἰς τοὺς οἴκους τῶν πτωχῶν, τῶν ὑποδηματοποιῶν, ῥαπτῶν κλπ. καὶ καταδέχεται νὰ σφετερίζηται μέχρι τῶν ἱματίων καὶ σανδαλίων των ὅπταν δὲν εὐρίσκη τι πολυτιμώτερον ὅταν δὲ ἰδῇ ὅτι ὑπάρχει μία ἀργυρᾶ κεφφερρόη, ἢ εἰς δίσκος ἀργυροῦς διὰ νὰ σφετερισθῇ προσκαλεῖ τὸν κουρέα του διὰ νὰ τὸν ξυρίσῃ ἐντὸς τοῦ οἴκου τούτου, ὅπερ πρὸς τοὺς δυστυχεῖς τούτους

εἴλωτας θεωρεῖται τιμὴ ἐξιδιασμένη. Καὶ ὁμῶς φεῦ! τὴν ἐπαύριον ποσάκις δὲν ἐκολάφισε καὶ ἀλυσσόδεσε τοὺς χθῆς φιλοξενήσαντας αὐτόν; Ποσάκις δὲν ἐπεσκέφθη πλούσιον ἔμπορον καὶ μὲ τὴν πρόφασιν, ὅτι ἤκουσεν ὅτι εὕρισσεται εἰς χρηματικὰς στενοχωρίας τὸν ἠνάγκασε νὰ δεχθῆ ἕν δάνειον, μολονότι δὲν εἶχεν ἀνάγκην, πρὸς εἴκοσιν ἢ τριάκοντα τοῖς ἑκατόν; Ἴδου ὁ εὐφυστέρος τρόπος τοῦ πλουτεῖν, πλὴν σὰς ἐρωτῶ, κύριε Ψαλλίδα, εἰς τίνα ἄλλον ἄνθρωπον εἶναι ἐπιτετραμμένος ἢ εἰς ἓνα τύραννον ὁ τρόπος οὗτος; Καὶ ὁμῶς συχνάκις ἐπαιτῶν ἀναισχύντως διὰ τίνα μόνον ἀργύρια, χύνει δάκρυα δεινολογούμενος τὴν πενίαν του καὶ ἐμπαίζων κατ' αὐτόν τὸν τρόπον τὸν δυστυχῆ, ὃν τίνα ἀπεφάσισε νὰ ἀργυρολογήσῃ. Ἄλλο. Ἠκούσθη ποτὲ ἡγεμῶν, νὰ συναθροίξῃ τὰ ὑπὸ διαμαρτύρησιν συναλλάγματα τῶν χρεωκοπησάντων ὑπηκόων του καὶ διὰ θανάτου νὰ βιάζῃ τὴν ἐξαργύρωσίν των πρὸς ὄφελός του; Εἶδομεν εἰς Ἰωάννινα ἐμπόρους καταστρέψαντας ἄλλους ἐμπόρους διὰ τοῦ τρόπου τούτου. Χαρίζοντες πρὸς τὸν Βεζύρη τὰ ὑπὸ διαμαρτύρησιν συναλλάγματα ἐξεδικηθήσαν τοὺς ἀποδοχείς των. Δὲν εἶδομεν ἀδελφὸν μὴ δυνάμενον νὰ συμφωνήσῃ μὲ τὸν ἀδελφόν του διὰ τὸ μέρος τῆς κληρονομίας του νὰ τὸ χαρίσῃ πρὸς τὸν Βεζύρη καὶ οὗτος ἐπεμβαινὼν νὰ σφετερισθῇ ἀμφοτέρων τὰ μερίδια; Τί ἄλλο θέαμα τὰ Ἰωάννινα παριστάνουσι σήμερον εἰς τὸν κόσμον ἢ τὴν ζωντανωτέραν σχολὴν τῆς διαφθορᾶς ποτιζομένην ἐπιουσίως διὰ τῶν δακρύων τῶν οικογενειῶν, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὸν κτηνώδη ζῆλον καὶ τὸν ἔσχατον καταθυθισμὸν τοῦ ἐξανδραποδισμοῦ; Καὶ τοιοῦτον ἄνδρα ἐναγῆ ἡμεῖς οἱ λόγοιοι τοῦ ἔθνους ὀνομάζετε μεταρρυθμιστήν, καὶ ζητεῖτε νὰ θέσωμεν ἐπὶ κεφαλῆς τῆς Φιλικῆς Ἐταιρίας; Φρονεῖτε ὅτι οὗτος θὰ ποδηγητήσῃ τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος; Ὅχι! Ὅχι! σοφολογιώτατε κύριε Ψαλλίδα. Ἡ γενεὰ τῶν προγόνων ἡμῶν ἀρματωλῶν ἐχάθη καὶ ἠφανίσθη ὑπὸ τούτου...! Ὁ Θεὸς νὰ φυλάξῃ ἡμᾶς τοὺς ἀπογόνους των, ἡμᾶς τοὺς κληρονόμους τῶν ζαμπρακίων καὶ τῆς σπάθης των νὰ πιστεῦσωμεν εἰς τοὺς λόγους του μόνον. Ταῦτα λέγων ἔληξε μὲ ἀστράπτοντας ὀφθαλμοὺς ὁ νέος Θρασύβουλος.

— Κ' ἓνας τυφλὸς βλέπει τὰ πράγματα οὕτω.

— Χρυσᾶ λόγια, Δέσποτά μου, χρυσᾶ λόγια.

— Ἡ Παναγιᾶ καὶ ὁ Χριστὸς μας μόνον γνωρίζει πόσα πουγ-
γιὰ ἔχει ὁ κυρ' Ἀλέξης αὐριον νὰ στραγγίση τοῦ Βεζύρη γιὰ τὴν
τιμὴν ὅπου θὰ τοῦ κάμη ἀπόψε νὰ ἔλθῃ ἐδῶ νὰ δειπνήσῃ.

Οὗτοι οἱ λόγοι ἐπροφέροντο σχεδὸν συγχρόνως διὰ διαφόρων
ἤχων φωνῆς συνοδευομένης ὑπὸ ζωηρῶν χειρονομιῶν, ὅταν ὁ ὄπλαρ-
χηγὸς Βαρνακιώτης ἐν τῇ ἀπλότητί του ἄφροντις εἰς τὸ γραμ-
ματικὸν μέρος τῆς γλώττης του καὶ ἔτι μᾶλλον ἄφροντις ὅτι
ἀπετέλει μέρος τῆς χορείας ἀνδρῶν πεπαιδευμένων, ὠθούμενος δὲ
ὑπὸ τοῦ κοινοῦ νοῦς καὶ τῆς πείρας του, περιουσίας ὑπερέρας ἐν
τῷ κρανίῳ θνητοῦ ἢ τὰ περιεχόμενα εἰς τὰς σελίδας μιᾶς ὀλοκλήρου
βιβλιοθήκης, προβάς μὲ στήθος ἀντικρὺ τοῦ κ. Ψαλλίδα καὶ θεω-
ρῶν τὸν κ. Σακελλάριον κατὰ πρόσωπον καὶ δράττων φιλικῶς διὰ
τῶν δακτύλων του ἐν τῶν κομβίῳ τοῦ Ἰατροῦ τῷ λέγει:

— Ὅρὲ Γιεατρέ μου, γιὰτὶ δὲ τοῦ θυμίζεις τοῦ κυρ' Ψαλλίδα
πῶς ὁ Βεζύρης σὰν καλὸς μουστερὴς ἔκαμε ἓνα μουζεβήρικο νόμο
μέσα στὰ Γιάννινα καὶ σ' οὐλῃ τὴν Ἀρβανιτιά, σὰν ἀποθαίνει ἓνας
ἄνθρωπος μὲ βιὸς χωρὶς ἀρσενικὸ κληρονόμο... δὲ πειράζει: ἂν
ἔχῃ δέκα κόρες καὶ μία χήρα... νὰ τὸν κληρονομήῃ μόνος του
καὶ ν' ἀφήνῃ τὰ ὄρφανὰ καὶ τὴ χήρα ζητιάνους μέσα στοὺς πλα-
τιοὺς δρόμους... Νὰ δικαιοσύνη... Μὰ τὸ πιὸ μεγάλο κακὸ εἶ-
ναι ὅτι ἅμα νόση πῶς ὁ ἄνθρωπος ἔχει βιὸς καὶ κληρονόμο βάζει
κρουφὰ τὰ δαιμόνιά του νὰ παστρέψουν πρῶτα τὸ γυῖο καὶ ὕστερα
τὸ πατέρα... Μπορεῖ ταῦτα, ὄρὲ Γιεατρέ, τὰ πράμματα παρὰ
ἓνας τύραννος νὰ τὰ κάνη. Μά, κύρ' Ψαλλίδα ἀρώτησε μένα ποῦ
πηλάλησα οὐλὲς τῆς ἄκρες τῆς Ἡπειροῦ καὶ Ἀρβανιτιά: τί ἀκού-
σανε τ' αὐτιά μου; Γιὰ πές μου, κύρ' Ψαλλίδα, οὔθενε περνᾷ ἓνας
βασιλιάς μέσα στὸ βασιλεῖό του οἱ ὑπήκοοί του τοῦ στρώνουνε ἢ
δὲ τοῦ στρώνουνε πούλουδα καὶ τριαντάφυλλα γιὰ νὰ πατᾷ καὶ
νὰ περνᾷ; Μὰ δῶ μέτα στὴν Ἀρβανιτιά μόνον δάκρυα τοῦ στρώ-
σανε καὶ τόσα πολλὰ, ποῦ γενίκανε λάσπη μὲ τὴ σκόνι ποῦ οἱ
ἀτλίδες του μὲ τ' ἄλογά τωι σηκώσανε. Μπάρμπα μου μονάχα ν'
ἀκουότανε πῶς ἔρχεται ὁ Τεπελενῆς καὶ νὰ... ὄρὲ, τοὺς ἐπίανε
τετραδίνη θερμούλα ὅσο πιότερα μπουγιουεθιά τούς στελνε γιὰ νὰ

τοὺς καλοπιάσῃ τόσο πιότερος ἦταν ὁ παροξυσμὸς του. "Α! Κύρ Ψαλλίδα, καμόνεσαι πῶς δὲ τὰ ξέρεις; "Οπου ὁμορφο παιδί ἢ κορίτσι τόπαινε στὸ χαρέμι του, ἢ τόστελνε στὴ πόλι πεσκέσι κανενὸς Τούρκου ἢ τόκανε ψιλοὺς παράδες στὸ παζάρι κι' ἀπὸ δαῦτα ἄρχιζε τὰ μικρά του χαρτζάκια. Σοῦ κανε τὸ κόσμο νὰ πληρώνη τοὺς λουφέδες τῶν ἀνθρώπων του καὶ νὰ τοῦ ἀλλάζουν τὴ κάλπικὴ του μονέδα ποῦ πίτηδες ἔστελνε τοὺς παραγμιοὺς του καὶ τὴ μάζοναν ἀπὸ μέσα ἀπ' οὐλὴ τὴν Τουρκιὰ γιὰ τίποτε. "Εβγανε τὸν ἓνα δεσπότη ἀπὸ τὸ δεσποτλίκι του γιὰ τίποτε, ἐπέταγε τὸν ἓνα κοτζάμπασι ἀπὸ τὸ ἀξίωμά του γιὰ μικρὰ πράγματα, ἔδινε μίαν καλὴ κλοτζιὰ στὸ δημογέροντα καὶ ἐφοβέριζε ὅλους μὲ τὸ σχοινὶ καὶ τὸ μαχαίρι: ὡς ποῦ τοὺς ἔκανε νὰ τὸν καλοπληρόνουν γιὰ νὰ μποῦν πίσω στὴ θέσι τους, νὰ ὁ καλὸς παπουλῆς, κύρ Ψαλλίδα, πῶς ἔκαμε τὸ μεγάλο του βιός. "Αμα νιόση καμμιά πλοῦσιαν νύφη στὸ λεπτὸ θὰ τὴ παντρέψῃ μὲ κανένα μπόγια καὶ θὰ μοιράσουνε μαζὺ τὴ προίκαν καὶ ἄμα ἀκούση τὸ καλὸ ὄνομα κανενὸς ῥωμηοῦ τὸν κράζει καὶ τὸν βάζει νὰ κἀνη κανένα μουρτάρικο χουσμέκι γιὰ νὰ τοῦ πάρῃ τὸ καλὸ του ὄνομα, καὶ ὁ διαθασμένος κύρ Ψαλλίδας νὰ μᾶς καλαναρχίσῃ τώρα ὅτι τούτη δὲν εἶναι τυραννία. Μὰ κύρ Ψαλλίδα, νὰ τ'ἄλεγε, σὲ ξένους τοῦτα δὲ πειράζει, μὰ σὲ μᾶς, ὅρὲ κύρ Ψαλλίδα, ντροπὴ... Δὲ θυμάστε ἀρχοντάδες πόσοι καὶ πόσοι ῥωμηοὶ πλοῦσιοι ἐζήσανε μὲ ψωμί καὶ κρομμύδι γιὰ νὰ τ' ἀφήσουν μιὰ χοντρή κληρονομιά; "Απὸ τὸ φόβο τους δὲν ἀφήσανε οὔτε ἓνα γρόσι στὰ καυμένα τὰ συγγενοῦδά τους. "Ομορφο δειξανε οἱ μαγκούφιδες παράδειγμα, κύρ Ψαλλίδα. Πήγαινε στὰ μοναστήρια νὰ βρῆς τόσους ποῦτανε προχοῦ μεγάλοι πραγματευτάδες καὶ τοῦ δωκαν τὴν κληρονομιά τους καὶ θαύτικαν ζωντανοὶ στὰ μοναστήρια καὶ γενίκανε καλόγεροι γιὰ νὰ τ' ἀρέσουν.

— Εὔγε! Καπετάνε, εὔγε! Καπετάνε, πολλοὶ ζωηρῶς καὶ ἐνθουσιωδῶς ἔκραζαν.

"Ο,τι ἀξίζει ἡ μεγάλῃ του κουτρούλα δὲν ἀξίζουν ὅλα τὰ βιβλία τοῦ δασκάλου Ψαλλίδα.

— Καλὰ τοῦ τὰ κοπανίζει ὁ Καπετὰν Βαρνακιώτης... Οἱ ἄν-

θρωποι οὔτοι ὀμιλοῦν μὲ γεγονότα καὶ ὄχι μὲ κενὰς θεωρίας, ὡς οἱ λογιώτατοι, εἶπεν ἕτερος.

— Οὕτω εἶναι τέκνον μου! . . . μὴ φωνάζης τόσῳ ὑψηλά, συγχρόνως μὲ τὰς ἄνωθι παρατηρήσεις διαφόρων εἶπε τὴν κεφαλὴν του σείων ὁ Ἀρχιερεύς. Ὁ δὲ κ. Ψαλλίδας, ὅστις ἐπαιρόμενος εἰς τὰς γνώσεις του ἔρριψε τὸ χειρόκτιον τῆς ἔριδος πρὸς τὸν Δόκτωρα Σακελλάριον, δὲν προσεδόκα ἀντ' αὐτοῦ νὰ περιπλακῆ μὲ τοὺς ἀμαρτωλοὺς, οἵτινες εἶχον τὸ ἦθος ὄχι τόσῳ λείον καὶ τὴν γλώσσαν ὄχι τόσῳ πρᾶον. Μειδιῶν λοιπὸν ὁ καθηγητῆς εἰρωνικῶς, ὡς νὰ ἐσυμμερίζετο τὴν γενικὴν θυμηδίαν καὶ ὡς νὰ εἶχεν ἐνώπιόν του ἀμαθῆ παιδιάρια, ἐκ τρίποδος ἀδολεσχοῦντα, μὴ καταδεχόμενος ν' ἀντιτάξῃ τὴν ἑαυτοῦ πολυμάθειαν εἰς τὴν ἀμάθειαν τοῦ Καπετὰν Βαρνακιώτου, ἐνωθεὶς μὲ τοὺς λοιποὺς ἔλεγεν καὶ οὗτος: Εὐγε! εὐγε! καπετάνε. Ὁ ὀξύουος ἀμαρτωλὸς τὸν ἐνόησε. Μὲ ὅσον σέβας οἱ ἄνθρωποι τῆς ἐποχῆς ταύτης ἐθεώρουν τοὺς λογιωτάτους ὅταν οὔτοι ἐγνώριζον νὰ διατηρῶσι τὴν θέσιν των καὶ τὴν ἀξιοπρέπειάν των καὶ οὕτω ἐμπνέωσι σέβας, μὲ ἄλλην τὴν καταφρόνησιν τοὺς μετεχειρίζοντο ὁπότεν κατενόουν ὅτι ἐζήτουν νὰ διεκμεταλλευθῶσιν ἢ ἐμπαίξωσιν τὴν ἀμάθειάν των. Ἡ τυλῶδης φυσιογνωμία τοῦ Βαρνακιώτου ἔγινε σκοτεινωτέρα, οἱ ὀφθαλμοὶ του ἤστραψαν, ὡς νὰ εὐρίσκετο ἀπέναντι τοῦ ἐχθροῦ τῆς πίστεως, πλὴν ὑπερηφάνως ὑψώσας τὴν ἀρειμάνιον κεφαλὴν του καθέτως ἐπὶ τῶν ὤμων του χωρὶς τὸ ἐλάχιστον νὰ δώσῃ σημεῖον τῆς δυσαρρεσκείας του ἐξηκολούθησε πρὸς τοῦτον τὸ νῦν ἀποτεινόμενος.

— Καλὰ τόπες, ὀρέ Κύρ' Ψαλλίδα, πῶς τ' ἀπογόνα μας θὰ δίχνουνε μὲ τὸ δακτύλι των τὰ Γιάννινα, μὰ δὲ μάντεφες καλὰ καὶ τί θὰ λένε. . . ; νὰ σοῦ τὸ πῶ γῶ ὁ γεροκαπετάνος τί θὰ λένε θὰ λένε κείθενε μέσα ἐτυράννεψε ὁ πιδὸς μεγάλος ζορμπᾶς τοῦ κόσμου ποῦ φαγε ὅλο τ' ἀρματωλίκι, γιατί τὸν πίστεψε πῶς ζητάει τὴ λευτεριά τοῦ γένους καὶ μπῆκε ποκάτω του. θὰ λένε ποῦ φαγε τὸ ἥρωϊκὸ τὸ Σοῦλι, τὴ Πρέβεζα, τὴ Πάργα καὶ τόσαις ἄλλαις ἐλεύθεραις χώραις, τὸ καμάρι τοῦ κόσμου ὅλου, γιατί ποτὲ τους οἱ βαρυῦμοιροὶ δὲν τὸν πειράζανε καὶ κανενὸς δὲ κάνανε κακὸ, ποῦ κύρ Ψαλλίδα, δὲν ἦτανε καθὼς τοὺς λὲς τοῦλόγου σου

ούτε ὁμοί οὔτε βρασμῆνοι οὔτε πρὸ βάρβαροι ἀπὸ τούτων τὸ μακράρη ποῦ τριχοκούρευε τῆς γυναῖκες τοῦ Γαρδίχη γιὰ νὰ κάμη μαξιλάρες τῆς ὄχεντρας τῆς ἀδελφῆς του, ποῦ ἔβανε τοὺς Ῥωμηοὺς νὰ πειράζουνε τοὺς Ἀρβανίτες καὶ τοὺς Ἀρβανίτες νὰ πετσοκόβουνε τοὺς Ῥωμηοὺς, ποῦ γελοῦσε τὸ κόσμον μὲ ὄρκους, μὲ ψευτοκλάμματα, ὑπογραφάδες, ταξίματα καὶ συνθήκες καὶ μιὰ φορὰ ἔκανε τὴ θέλησί τους καὶ τίποτε δὲ φύλαγε μόνον γίνονταν προδότης, μπαμπέσης, πάρορκος καὶ χασάπης. . . . Καὶ ποιά ξερόφυλλα νὰ χαλέψης, κύρ' Ψαλλίδα, μέσα στὰ πενήντα τούτα χρόνια ποῦ ναι στὴν πλάτη μας καὶ δὲ θὰ βρῆς ποκάτω μιὰ φαρμακερὴ γαλιά, μιὰ μονομερίδα, μιὰ σκουλόπετρα, ἓνα σκορπίδι, μιὰ κουβαλίστρα καὶ τὸ τιὸ μικρὸ μιὰ κοτζά βουφίστρα βδέλλα; Φουρτούνα μας νὰ τὸν κάνουμε Ἀρχὴ . . . ταμάμ . . . τότε βλαστήματα . . . Μὰ κύρ' Ψαλλίδα, ἄκουσέ με ν' ἄσους ἓνας τζοπάνης καὶ ὄχι ὁ προκομένος κύρ' Ψαλλίδας! νᾶχες τὴν καρδιάρα γιὰ προσκεφάλι καὶ ὄχι τῆς γραμματικαῖς καὶ τὰ λεξικολόγια, πάλι, ὁρὲ δὲ θὰ περιβοσκίζουσιν σὲ τέτοιες πλάνες . . . ὁρὲ Παναγία μου! συγχώρησε τὸν κύρ' Ψαλλίδα ποῦ μὰ καὶ γνωρίζει τὸ γένος τοῦ Βεζύρη μᾶς περνάει γιὰ πετροπελεκιτάδες καὶ θέλει νὰ μᾶς κάνη νὰ πιστέψουμε πῶς τὸ γατόφαρο δὲν εἶναι γατόφαρο μόνον εἶναι σταυραετὸς τοῦ Ὀλύμπου. Ντροπή, κύρ' Ψαλλίδα, ποῦ νὰ χιλιάσουν τὰ χρόνια σου, μὴ μιλάς ἔτζι. Ντροπή κύρ' Δάσκαλε μὴ πῆς ἄλλη φορὰ τέτοια κουροφέξαλα, γιατί μὰ τὸ ψωμὶ θὰ μᾶς κάνης οὔλους δῶ ποῦ μᾶς βλέπεις μαζωμένους νὰ γιουρουντίσωμε μέσα στὴν ἐκκλησιὰ καὶ νὰ κάψουμε λίγο κερολίβανο καὶ νὰ βάλουμε τὸν παπᾶ νὰ διαβάσῃ πολλοὺς ἄγιασμούς ὡς ποῦ νὰ φέρουμε πάλι τὸ νοῦ σου στὸν τόπο του.

Τοὺς λόγους τούτους εἰπὼν ὁ ὀπλαρχηγὸς διὰ σοβαροῦ σαρκαστικοῦ ἔφερε συγχρόνως τὰς χεῖρας πρὸς τοὺς στρυπτοὺς μύστακας του, καθ' ὃν χρόνον ἡ σπουδαιοτάτη ὁμιλία μετεβλήθη εἰς ἀληθῆ κωμῳδίαν καὶ ὁ καθηγητὴς Ψαλλίδας ἀπολέσας πᾶσαν ἰσορροπίαν, ὄλος κίτρινος, εὐρέθη ἠναγκασμένος ν' ἀνμυιχθῆ μετὰ προσπεποιημένης εὐθυμίας εἰς τοὺς καγχασμοὺς τούτους καὶ συμμερισθῆ τοὺς ὑψηλοὺς γέλωτας τῶν λοιπῶν. Ὁ ὀπλαρχηγὸς διὰ

τῆς ἀπλότητός του ἔδωκε μάθημα μέγα εἰς τὸν οἰηματίαν σοφόν. Ἀπέφυγε τὴν περιπλέον ἐξακολούθησιν τοῦ θέματος ὁ κ. Ψαλλίδας καὶ ἔκρουσε τὴν ὑποχώρησίν του ἀοράτως, δερόμενος ὑπὸ ἀδημονίας. Τὸ δὲ πῦρ τῆς ἐριδος τοιοῦτον ἦτο ὅταν ἕκαστος βουλόμενος νὰ ῥητορεύσῃ ἐπὶ τοῦ ἰδίου θέματος, ἔδραττε τὸν λόγον, ὥστε ἔδιδε τὴν εὐκαιρίαν πρὸς τὸν σιγῶντα ἐντίμως ν' ἀποσυρθῇ τῆς πολιτικῆς ἐκείνης παλαίστρας. Ἀλλὰ τοῦ θέματος τούτου συντόμως ἀλλάξαντος φάσεις πολλές, περιῆλθον εἰς τὸν ἐπικείμενον πόλεμον καὶ εἰς τὰ τῆς υἰγείας καὶ τῶν γηρατειῶν τοῦ Ἀλῆ. Καὶ ἐνταῦθα ὀφείλουεν νὰ προσθέσωμεν ὅτι μεγάλη διεδέχθη τὸ νῦν προσοχὴ τὴν τύρβην ἐκείνην, διότι ὁ δόκτωρ Σακελλάριος ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου καθολικῶς ὢν ἐν τῷ στοιχείῳ του ἔλεγεν:

— Ἄν ἡ φύσις ἔπλασεν ἄνδρα ἀντικείμενον σπουδῆς τῆς Ἰατρικῆς ἐπιστήμης εἶναι οὗτος ὁ Βεζύρης. Ἀφ' ἧς ἐποχῆς εἶχον τὴν τιμὴν νὰ ὀνομασθῶ εἰς τῶν ἱατρῶν τῶν υἰῶν του, ἀναντιρρήτως ἔσχον πλείστας εὐκαιρίας νὰ σπουδάσω τὴν ἰδίουσυγγρασίαν του καὶ δὲν διστάζω νὰ εἶπω ὅτι δραστήριος καὶ τρομερὸς οἶος ἐδέιχθη εἰς τὰς ἐφήβους ἡμέρας του ὁ Ἠγεμὼν οὗτος δὲν θὰ δυναθῇ νὰ ἀντιτάξῃ κατὰ τοῦ Σουλτάνου οὔτε τὸ ἐλάχιστον τῆς παρελθούσης ἱκανότητός του. Οὐδὲν παράδοξον, ἄρχοντες, νὰ πραγματοποιηθῶσιν οἱ κομπαστικοὶ λόγοι τοῦ Πασσὸρ-Βέη ὅτι θὰ εἰτελάσῃ εἰς Ἰωάννινα πρὶν ἀλλάξῃ μιὰ τουφεκιά. Ἐνθυμοῦμαι πρὸ ἐπτὰ ἢ ὀκτῶ ἐτῶν ὅταν μίαν ἡμέραν, ἐνθ' ὃ Βεζύρης ἐπεστάτει τὰς ἐπιδιορθώσεις τοῦ φρουρίου, αἴφνης εἰς ἀγκώδης λίθος ὑψηλόθεν κατέπεσεν ἐπὶ τῶν νότων του. Ἐνόμισα τῇ ἀληθείᾳ, ὡς καὶ πᾶς ἕτερος παρών, ὅτι ἔμεινεν εἰς τὸν τόπον νεκρός, ὅ,τι ἐφανέθη. Εἰς τὸ θέαμα τοῦτο ἐγίναμεν πάντες περίφοβοι, ἡ εἰδησις, ὡς ἀστραπή, διεδόθη εἰς ὀλόκληρον τὴν πόλιν πλὴν μόλις μικρὸν συνῆλθε. Τί κάμνει; πάραυτα ἰππεύει γενναιοκάρδως καὶ μόνον μὲ ἓνα Ἀλβανὸν διατρέχει τὰς κυριωτέρας ὁδοὺς τῆς πόλεως, ἀν καὶ ὑπέφερον ὀδυνηρῶς. Καὶ ὅμως ἡ πληγὴ του τοιαύτη ἦτο ὥστε ἔμεινε μετὰ ταῦτα πολλές ἐβδομάδας εἰς τὴν κλίνην του (α). Κατὰ

τὸ διάστημα τῆς ἀσθενείας του ταύτης ἤμην ὁ θεραπεύων τοῦτον ἱατρός, ἠπόρησα δὲ εἰς τοὺς τρόπους του. Μόλις μικρὸν τι ἐνόησεν ὅτι ἦτο εἰς κίνδυνον καὶ ἔγινεν ὁ δειλότερος καὶ φιλοζώτερος τῶν ἀνθρώπων. Τοῦ νοός του ἡ ταραχὴ μοι εἶναι ἀδιάγραπτος. Ἦρχισε νὰ ὁμολογῇ ὁποῖος σκληρὸς τύραννος ἐστάθη καὶ φωνάζει ὅτι διορᾷ τῆς σκληρᾶς ἐκδικήσεως τὸν θάνατον ὑπεράνω τούτου, ἤρχισε ν' ἀναστενάζῃ, κλαίῃ, ἐξάγῃ παθητικὰς οἰμωγὰς καὶ ὀνομάζῃ ἐμὲ καὶ τοὺς λοιποὺς ἱατροὺς ἀδελφούς του καὶ νὰ μᾶς ὑπόσχηται τοὺς θησαυροὺς τοῦ κόσμου ὅλου ἂν τὸν θεραπεύσωμεν. Διέταξε ν' ἀποφυλακισθῶσιν οἱ φυλακισμένοι, ἐσυγχώρει τοὺς καταδεδικασμένους καὶ ἔθεσε τοὺς Δερβίσας Μουσουλμάνους καὶ ἱερεῖς μας νὰ δεηθῶσιν ὑπὲρ τῆς ἀναρρώσεώς του. Πῶποτε δὲν θέλω λησμονήσει τὴν κατάνυξιν τοῦ στήθους του. «Ἄ! ὁ Ἄλῃς ἔκραζεν, ἤθελεν εἶσθαι ὁ τρυφερώτατος πατήρ, ὁ προσφιλέστερος ἀδελφός, ἂν δὲν περιεστοιχεῖτο ἐξ ἀνάνδρων καὶ μοχθηρῶν, ἐξ αἰμοδόρων ἀνθρώπων, οἵτινες ἀντὶ νὰ τὸν νοθετῶσι ἔδραττον τὴν διαταγὴν του καὶ χαρμωσύνως ἔτρευδον νὰ τὴν ἐκτελέσωσι πρὶν τῷ δώσωσι καιρὸν νὰ καλοσυλλογισθῇ... Ἰδοῦ, ἱατρε μου, τίνοι τρόπον ἐπράχθησαν οἱ τόσοι φόνοι σφίγγων τὴν χεῖρά μου μοι ἔλεγεν». Σᾶς βεβαιῶ, ἄρχοντες, τόσον ἐμαλάκωσε τὴν ψυχὴν μου, τοσοῦτον διὰ τῶν ἄνωθι λόγων καὶ τρόπων ἐπενήργησεν εἰς τὴν καρδίαν μου, ὥστε ἠρξάμην νὰ συμφάσκω μετὰ τούτου καὶ τὸν ἐδικαίωνον, πλὴν φαντάσθητε τὴν ἀπορίαν μου. Μόλις ἐξῆλθε τοῦ κινδύνου, μόλις προέβη εἰς ἀσφαλῆ ἀνάρρωσιν καὶ ὁ φόβος ἔφυγεν ἐκ τῆς καρδίας του καὶ πάραυτα ἐπανέριψεν εἰς τὰς εἰρητὰς ὅσους ἀπελευθέρωσεν, ἤρχησε νὰ μᾶς κατηγορῇ ὡς ἀνικάνους ἀποδίδων πρὸς ἡμᾶς τοὺς ἱατροὺς του τὸ μακροχρόνιον τῆς ἀσθενείας του, καὶ τοῦτο διὰ τίνα νομίζετε αἰτίαν; ὅπως ἀποφύγῃ τὰς ἀμοιβὰς, τὰς ὁποίας μᾶς ὑπεσχέθη καὶ, ὡς λέγει ἡ φράσις, μᾶς ἀποδιαθάσει μὲ μικρὰ πράγματα. Ἄλλὰ τὸ κωμικώτερον εἶναι ὅτι ἔπεμψε μόνον μηδαμινὰ ἀργύρια πρὸς τοὺς ὑπὲρ αὐτοῦ δεηθέντας ἱερεῖς (α), πρὸς τὰ τζαμία καὶ τὰς ἐκκλη-

(α) Davenport σελ. 313. Ἴδὲ ὁμοίως τοῦ κ. Smart Hughes καὶ τοῦ στρατηγοῦ Vandoneourt τὸ σύγγραμμα.

σίας, μὴ πληρόνοντά οὔτε τ' ἀρώματα καὶ τὸ λίβανον, ὅπερ διὰ τοῦτον ἔκαυσαν. Συνωμίλησα μὲ τοὺς λοιποὺς ἰατροὺς καὶ εὗρον ὅτι ὅμοιος καὶ ἀπαράλλακτος ἐστάθη πάντοτε εἰς ὅλας τὰς ἀσθενείας του. Ἐν τούτοις, ἄρχοντές μου, ἔκτοτε ἠρξάμην νὰ ποιῶ εἰδικὴν σπουδὴν τῆς ιδιοσυγκρασίας του καὶ οὐδόλως διστάζω σήμερον νὰ εἶπω ὅτι ὑπάρχουσι συχναὶ περίοδοι τοῦ βίου του, καθ' ἃς πάσχει ἐκ φρενοβλαβίας ὁ Βεζύρης. Ναί, πανιερώτατε, εἰς τοῦτο ἀμφιβολία δὲν ὑπάρχει. Ἠκολούθησα μετὰ πολλῆς προσοχῆς ἐπὶ τούτου καὶ τῶν τρόπων του καὶ παρατήρησα ὅτι κατὰ τὸ τελευταῖον τέταρτον τῆς Σελήνης καὶ μὲ τὴν προσέγγισιν τῶν ὄμβρων, ὁπότε ὁ νοσώδης Σύριος ἄνεμος (Σορῶκος) πνέει εἰς Ἰωάννινα, κρίσις τις ἐπενεργεῖ εἰς τὴν ιδιοσυγκρασίαν του. Ἐν πρώτοις ἐν εἶδος σπασμοῦ ἐπὶ τῶν χαρακτηριστικῶν τῆς φυσιολογίας του προηγείται τῶν λοιπῶν ἀπαισιῶν σημείων. Εἶναι δὲ ταῦτα ἡ θλιβερὰ ἐποψις μεθ' ἧς θεωρεῖ πᾶν ἀντικείμενον. Ἐκ τοῦ στόματός του χύνονται ἰδέαι συγκεχυμέναι, μελαγχολικαί, μισάνθρωποι καὶ ἀνάμικτοι ἀντιθηρησκευτικῶν ἀρχῶν προδίδουσαι ὅτι μαστίζεται κατὰ τὴν περίοδον ταύτην τὸ στήθός του ἐκ τῆς ἰδίας ἀθείας. Ἐλαφρὸς πυρετὸς διατρέχει τὰς φλέβας του καὶ ἐρυθραὶ φυσαλίδες κηλιδῶνουν τὸ λευκὸν τῶν ὀφθαλμῶν του. Θηρεύει τὴν μοναξίαν, ἀποσύρεται εἰς τὰ δωμάτιά του καὶ τότε ὁ παροξυσμὸς κορυφῶται. Κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην εἶναι τρομερώτατος καὶ αἰμοδόρος καὶ πράττει τὰ μεγαλείτερα κακουργήματά του, ἐκδίδει τὰς ἀδίλους θανατηφόρους ἀποφάσεις του, διατάττει τοῦ Ταρτάρου τὰ βασανιστήρια καὶ πολλάκις ὁ ἴδιος ἀναλγήτως τρέχει καὶ ἐπιστατεῖ εἰς τὴν πραγματοποίησίν των ἀναδεικνυόμενος ὁ μᾶλλον αἰμοδόρος δῆμιος. Ἡ ἴδια Βασιλικὴ δὲν τολμᾷ νὰ τὸν πλησιάσῃ ἢ ἂν τὸν πλησιάσῃ εἶναι πεφοβισμένη ἐνώπιόν του, ὡς ἡ δορκάς. Αἱ λοιπαὶ γυναῖκες του, οἱ ὑπάλληλοί του καὶ οἱ ὑπουργοὶ του διατελοῦντες εἰς τρόμον καὶ δεόμενοι τὴν αὐπνίαν τοῦ κυρίου των νὰ διαδεχθῇ μία ἀληθῆς ληθαργία, δι' ἧς μόνης ἐπανευρίσκει ὑγιεῖς τὰς αἰσθήσεις του. Εὐτυχῆς καὶ τρισευδαίμων, ὁ δυνάμενος ἐκ τῶν περιστάσεων νὰ μαντεύσῃ καὶ διερμηνεύσῃ τὰς ὀπτασίας του, τὰς δεισιδιμονίας του, τὰς βουλάς του ὅπως αὐ-

ται λαμβάνωσι τὴν κυκλοφορίαν τῶν ἐν τῇ πεπυρωμένη κεφαλῇ του κατὰ τὴν φρενητικὴν του ταύτην περίοδον καὶ οὐδὲ εἰς τὸν μωρὸν τὸν μὴ ἐννοοῦντα αὐτὸν καὶ ζητοῦντα τὴν ὀρθὴν νὰ δώσῃ ἐξήγησιν τῶν καὶ ἐκφράση νοουθεσίας ἢ τὰς ἑαυτοῦ γνώσεις. Ἐτυχεστέρος ὁ δικαιοῦντος πρὸς αὐτὸν τὰ διαπραττόμενα κακοῦργήματα του. Διαχέει ἀγρίαν ἰλαρότητα εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Βεζύρου. Ἐνῶ μία μόνη λέξις τοῦ θελήσαντος νὰ ἐπικρίνῃ ταῦτα τὸν ἐξαγριώνει καὶ ποιεῖ ὅμοιον πρὸς τὴν θηλαζομένην τίγριν. Ἐνθυμούμαι πρὸ δύο ἀκριβῶς ἐτῶν τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1848 καὶ τὸ συμβᾶν τοῦτο βεβαίως, ἄρχοντες καὶ ὑμεῖς ὅλοι, ὡς πρόσφατον, πρέπει νὰ τὸ ἐνθυμῆσθε, ἦτο εἰς τὴν παράφρονα ταύτην καταστασιν ὅτε διέταξε νὰ ρίψωσι ζωντανὸν τὸν δυστυχῆ ἐκεῖνον Ἡπειρώτην Δῆμον εἰς τὸ κλωβίον τῆς μεγάλης του Τίγριως ὅπως τὸν κατασπαράξῃ, διότι τοῦ εἶχε κλέψει τριάκοντα χιλιάδας γρόσια, ἂν καὶ ὁ δυστυχὴς εἶχεν ὁμολογήσῃ τὸ πλημμέλημά του καὶ ἐπιστρέψῃ τὸ ποσὸν τοῦτο ἐκτὸς τινῶν γροσίων (α). Τὸ θηρίον ἦττον ἀγριώτερον τοῦ Βεζύρου δὲν τὸν ἤγγιζεν, μολονότι πανταχόθεν τὸ διηρέθιζον. Μόλις ἀνήγγειλον τοῦτο εἰς τὸν Βεζύρη καὶ ὡς ὁ δαίμων Ἀσμοδαῖος ἐμμανῆς, τὸ μὲν θηρίον ἐξώρισεν εἰς τὴν Μπολίαν, τὸν δὲ δυστυχῆ διέταξε νὰ κατακερματίσωσι διὰ τῆς κοπίδος (β), ἐν ὁμοίᾳ παραφροσύνῃ ἔβρασεν ἕνα Ἕλληνα εἰς καζάνιον, διότι ἐσφετερίσθη τινὰ πράγματα ἀνήκοντα εἰς τὴν δημογεροντίαν τῆς Ἄρτας, καὶ ἐν ὁμοίᾳ διέταξεν ἕνα πταίσαντα ὑπάλληλόν του νὰ δεθῇ εἰς στόμιον κανονίου, ἀφοῦ πρῶτον τὰ ἐνδύματά του ἠλείφθησαν καυστικῶν ὑλῶν καὶ οἰονοπνευμάτων ὅπως ἀναφλεχθῇ μετὰ τὸν πυροβολισμόν. Εἰς ταύτας τὰς ὁμότητες ὁ ἴδιος προήδρευεν αὐτοπροσώπως. Καὶ ὅμως, ἄρχοντες, μετὰ τὴν παρέλευσιν τῆς περιοδικῆς ταύτης παραφροσύνης, ἀφοῦ κορσθῇ αἷματος καταπραΰνεται, γίνεται εὐθυμότερος, ἄρχεται τῶν διασκεδάσεων του, γελᾷ τὸν παράδοξον ἐκεῖνον γέλωτά τον ὅμοιον μὲ οὐρλισμόν, τρέχει εἰς τοὺς χοροὺς καὶ τὰ κυνηγέσια καὶ φαίνε-

(α) Davenport σελ. 314.

(β) Davenport σελ. 314.

ται ὡς ἀληθῆς πατήρ τοῦ λαοῦ του, τῆ ἀληθεία ὡς ὁ Ἀβραάμ ὁ ἴδιος εἰς τὴν καλοκαγαθίαν καὶ τὴν φιλοξενίαν. Τότε οἱ περιστοιχούντες αὐτὸν δύνανται ν' ἀπολαύσωσι χάριν τινὰ παρὰ τούτου καὶ τότε ἀστειευόμενος ἰσουπεδοῦται μὲ τὸν ἔσχατον ὑπηκόον του.

— Κύριε Ψαλλίδα! νὰ μὲ φορὰ ἄνθρωπος ἀληθινὰ προκομμένος! νὰ ἄνθρωπος! νὰ σωστά λόγια! νὰ σωστός γνωριστής, ἔκραξε φέρων τὸν ἔσχατον κτύπον εἰς τὴν καρδίαν τοῦ καθηγητοῦ ὁ Καπετὰν Βαρνακιώτης.

— Νομίζω, κύριοι, εἶπεν ὁ κ. Ψαλλίδα, ὅτι ἐξήλθομεν τῶν ὀρίων τῆς σωφροσύνης ἡμεῖς αὐτοί. Μολονότι ἐνταῦθα ἤμεθα ἅπαντες Ἕλληνες καὶ Ἑταιρισταὶ καὶ συνδεδεμένοι δι' ἱερῶν ὄρκων ἐλησμονήσαμεν ὅτι καὶ τὰ ἴδια τείχη τῶν οἰκῶν εἰς Ἰωάννινα ἔχουσιν ὧτε καὶ ὅτι ἂν μόνον μέρος τῆς ὀμιλίας μας ταύτης φθάσῃ εἰς τὰς ἀκοὰς τοῦ Βεζύρου, τὸ ἴδιον κλωβίον τῆς τίγρεως, ἢ ὁ λέσθης, ἐν ᾧ ἐβράσθη ὁ Ἡπειρώτης δύνανται νὰ δεχθῶσι τινὰ ἡμῶν... Λυποῦμαι πολὺ ὅτι ἤνοιξα τὴν ὀμιλίαν ταύτην, καὶ ἔγινα αἴτιος θέματος ἐπικινδύνου, ὅπερ ἄλλως τε εἰς τὰς ἡμέρας ἡμῶν εἶναι ἀδύνατον νὰ συζητηθῇ ἐλευθέρως καθ' ὅλας του τὰς ἐπόψεις. Τό κατ' ἐμὲ θεωρῶ τὸν Βεζύρην ἕνα δεινὸν μεταρρυθμιστὴν εἰς τὸν ὅποιον ὀφείλεται ἡ σωτηρία τῆς Ἡπείρου καὶ ἡ ἐξασθένεισις τοῦ Ὁθωμανικοῦ κράτους, διότι...

— Σιγή, τέκνα μου, ἰδοὺ ὁ Ἀθανάσιος Βάγιας καὶ ὁ Μάνθος... ὁ Βεζύρης ἔρχεται διέκοψεν ὁ Ἀρχιερεὺς τῶν Ἰωαννίνων.

Τρόντι τὴν στιγμήν ταύτην ἐνεφανίσθησαν εἰς τὴν θύραν τῆς αἰθούσης τὰ ἄνωθι δύο ὄργανα τοῦ Τυράννου, οἱ δὲ πολλαπλασιασθέντες ἤχηι τῆς μουσικῆς, αἰζητωκραυγαὶ τοῦ ἔξωθεν ὄχλου καὶ οἱ πυροβολισμοὶ τῶν Ἀλβανῶν ἀνήγγελον ὅτι ὁ Σατράπης εἶπετο τούτων.

Ὁ κ. Νουτζος τότε μετὰ τοῦ Ἀρχιερέως παρακολουθούμενος ὑπὸ τῶν λοιπῶν ἠγέρθησαν καὶ προεβήσαν εἰς ὑποδοχὴν του.

Εἰς Μεθύσιον

Ὁ Ἀλῆ Πασσᾶς παρηκολουθεῖτο ὑπὸ τοῦ κ. Μπαλάνου, τοῦ Ἀθανασίου Βάγια, τοῦ Μαζοῦ-Ἐφφένδη δηλ. τοῦ συζύγου τῆς

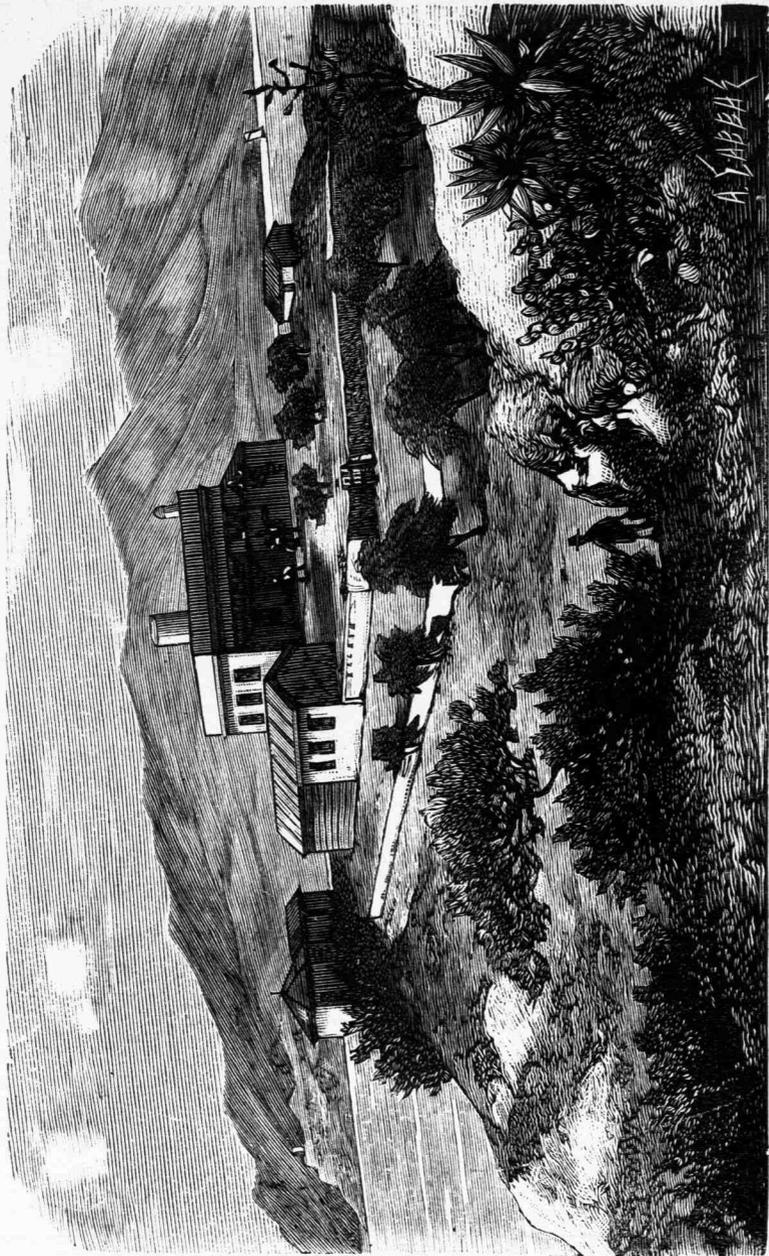
δραπετευσάσης ὠραίας Ἑσμάς, τοῦ Χαντζερλή, τοῦ Μαρινόγλου τοῦ Μέτζο-Μπόνου, τοῦ Ὁμέρ-Βουώνη, τοῦ Καφτάν Ἀγά του, ἐνὸς Σοφραντζή-μπασι, τοῦ Καφετζή-μπασι, τοῦ Τουτουτζιμπασί του, δέκα Τζαούσιδων μὲ τὰς χονδράς ἀργυρᾶς βακτηρίας των καὶ πλῆθους περικαλλεστάτων Γανομιδῶν τουτέστι παιδίων διαγγελέων, οὓς ἐπὶ Βυζαντινῶν ἐκάλουν τὰ *ἐξαιρετικὰ παιδάρια*, εἰσῆλθον ἐν τῇ αἰθούσῃ καθ' ἣν στιγμὴν ὅ,τε κ. Νοῦτζος καὶ ὁ Ἀρχιερεὺς τὸν ἱμάντα τοῦ Σατράπου καταπιαζόμενοι ὠδήγουν αὐτὸν εἰς τὸ ἀνακλιτήριον.

Ὁ Βεζύρης τῆς Ἡπείρου ἐφόρει τὴν ἐσπέραν ταύτην τὰ πολυτιμότερά του ὅπλα ἀστράπτοντα ἐκ πολυταλάντων λίθων ἀντανακλανομένων μετ' ἐκείνων τοῦ παρασήμου του. Εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἐκτὸς τοῦ συνήθους κυανοχρύσου φεσίου του ἔφερε στρόφιον ἐκ λαχορίου πρασίνου μὲ λευκὰς πτυχάς. Ἡ ἐκ γαζομετάξης μηλωτὴ του καὶ ἐκ πολυτίμων δερμάτων ὑπενδυμένη ἀντεπεκρίνετο πρὸς τὴν πολυτελεῆ διασκευὴν τῶν ἄλλων. Εἰς τοὺς πόδας ἔφερεν ἐξ ἐρυθροῦ κατηφῆ καὶ χρυσῶν ἀνθέων πέδιλα μέχρι ἀστραγάλου κρούπτοντα αὐτοὺς καὶ ἐγγίζοντα τὰς ὀμοχρούους καὶ ὁμοιοφασμένας περικνημίδας αὐτοῦ. Ἡ σκελέα τοῦ Βεζύρου παραπλησία πρὸς τὴν Περσικὴν ἀναξυρίδα ἦτο ἐκ βύσσου χρυσοσπάστου ὀμοχρούου πρὸς τὸ περιστήθιον του.

Ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ πώποτε δὲν εἶχε τὴν φυσιογνωμίαν τόσῳ σύμμικτον πατριαρχικῆς καὶ ἀρειμανείου ἐκφράσεως. Οἱ δὲ μὴ γνωρίζοντες τότε αὐτὸν σύγχρονοι ἀπλοὶ ἄνδρες ἐπίστευον ὅτι οὗτος ἦτο ὁ προωρισμένος κράζαι «Στήτω ὁ Ἥλιος κατὰ Γαθαῶν καὶ ἡ Σελήνη κατὰ φάραγγα Αἰλῶν» καὶ ὅτι οὗτος ἦτο ὁ κυριεύσων τὴν γῆν Χαναάν τῆς Τουρκίας.

Ἐποίητε σχῆμα διὰ τῆς χειρὸς καὶ διὰ φιλικωτάτων λόγων προσεκάλεσε τὸν Ἀρχιερέα καὶ τινὰς ἄλλους κληρικούς νὰ καθήσωσι πλησίον του ἐπὶ τοῦ ἰδίου ἀνακλίντρου. Ἐπεριδόμενος δὲ εἰς τὴν γωνίαν τῶν προσκεφαλαίων ἀπεξεδύθη τὴν ἐξωτερικὴν μηλωτὴν του καὶ δι' ἐκτάκτου εὐθυμίας ἀπέτεινεν ἐρωτήσεις καὶ χαριεντισμοὺς πρὸς ἕκαστον χωριστὰ ἐκ τῶν προσερχομένων νὰ τὸν προσκυνήσωσι.

ΑΠΟΨΙΣ ΤΗΣ ΝΗΣΟΥ ΚΑΙΡΕΡΑΣ ΕΝΘΑ Ο ΙΩΣΗΦ ΓΑΡΙΒΑΛΔΗΣ ΑΠΕΘΑΝΕ

Α. ΣΑΒΒΑΚ

— Κύρ' Ἀλέξη σοῦ μῆνυσα νὰ μοῦ δώσης ἓνα μικρὸ γιόμα, μὰ δὲν ἐννοοῦσα νὰ φιλέψης ὅλο τὸν κόσμο γιὰ τὸ χατῆρί μου, εἶπεν ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν κ. Νοῦτζον καὶ θεωρῶν τὰς μεγάλας προετοιμασίας, αἵτινες πανταχόθεν ἐγένοντο.

— Λυποῦμαι, Ἐφφένδημ, ὅτι δὲν δύναμαι νὰ κάμω τὸ χρέος μου, ὡς ἐπιθυμῶ, διότι μόλις δύο ἡμέρας μοῦ ἔδωκας καιρὸν καὶ εἰς δύο ἡμέρας δὲν δύναται εἷς ἄνθρωπος ποτὲ νὰ ἐτοιμασθῆ, ὡς πρέπει, διὰ νὰ ὑποδεχθῆ ἓνα τοιοῦτον Βεζύρην.

— Τόσο τὸ καλλίτερο ! Δόσε μου σ' ἓνα πουγγί ὅσα ἐσκόπευες νὰ ἔξοδέψης, ἂν σ' ἔδιδα ἓνα μῆνα καιρὸν καὶ εἶμαι εὐχαριστημένος, γελῶν κροτερῶς καὶ θεωρῶν αἰνιγματικῶς τὸν Ἀρχιερέα καὶ τοὺς περιστῶτας εἶπεν ὁ Σατράπης.

— Ἐφφένδημ ! ὅ,τι ἔχει ὁ δούλος σου εἶναι ἰδικὰ σου, τὸ γνωρίζεις, εἶπε προσκυνῶν καὶ φιλῶν τὸ ἔδαφος καὶ φέρων ἐκ τῆς καρδίας εἰς τὸ στόμα καὶ τὸ μέτωπον τὴν παλάμην του ὁ Ἀλέξιος Νοῦτζος.

— Τὸ γνωρίζω, τὸ γνωρίζω, κύρ Ἀλέξη . . . . Τί κάνουν οἱ μαθητάδες μου, κύρ Ψαλλίδα ; προκόπτουν, προκόπτουν ; Ὁ κύρ Μπαλάνος ἐδῶ μοῦ λέγει πῶς ἔχει μιὰ φουρνιά ἀπὸ δέκα πέντε νὰ βγάλῃ τῆς ἀπάνου τάξης ξεσκολισμένους ἀπὸ τὸ δικό του τὸ σκολιὸ καὶ μοῦ ζητάει νὰ τοὺς βρῶ ἀπὸ καμμιά θεσοῦλα γιὰ τὸ καθένα . . . Θὰ μιλήσω μὲ τοὺς γραμματικούς μου νὰ δοῦμε ποῦμποροῦμε νὰ στείλουμε τοῦτα τὰ παιδιὰ, εἶπε στραφείς πρὸς τὸν ἔτερον Καθηγητήν.

— Ὑψηλότατε Βεζύρη ! Ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς ὑμετέρας προνοίας καὶ οἱ ἰδικοὶ μου μαθηταὶ προοδεύουσι βήμασι γιγαντιαίοις καὶ δέονται ὑπὲρ τῆς μακαριότητός σας . . . Βεζύρη μου, μ' ἔδωκας τὴν ἄδειαν ὅπου καὶ ἂν ἦσαι καὶ ὅπταν ποιῆς σφάλμα τι εἰς τὴν ὀμιλίαν τῆς γλώσσης ἡμῶν νὰ σὲ διορθῶνω. Λοιπὸν ἀντὶ τῆς ἀπάνου τάξης ὅπου εἶπατε, λέγετε τῆς ἐπάνου τάξεως, διότι εἶναι γενικὴ καὶ ἀντὶ καμμιά θέσις λέγετε καμμιάς θέσεως, διότι εἶναι πάλιν γενικὴ, εἶπεν ὁ κ. Ψαλλίδα; μετὰ πολλῆς οἰκειότητος φερόμενος ἐνώπιόν του.

— Ὅλο τῆς γυναῖκες ἔχεις μπροστά σου, κύρ Ψαλλίδα, γε-

λῶν ὁ Σατράπης εἶπεν ὡς νὰ ἦτο συνειθισμένος εἰς τὰς τοιαύτας διορθώσεις. Μὰ τώρα μὰ καὶ θὰ γλεντίσουμε, θὰ σοῦ πάρω γι' ἀπόψε τὴ γραμματικὴ ἀπὸ τὰ χέρια σου! . . . Σὰ θὲς τάγισέ την τοῦ Θανάση ποῦ τὴν ἔχει πιότερη ἀνάγκη ἀπὸ μένα . . . Τί λὲς, κύρ Βάγια; θᾶναι χειρότερα ἀπὸ τὸ φάλαγγχ, μπίρο μου, γιὰ σένα νὰ σὲ στείλω τοῦ δάσκαλου Ψαλλίδα νὰ σὲ ταγίσῃ μὲ τὰ φύλλα τῆς γραμματικῆς, ἀποτανθεῖς πρὸς τὸν Ἄθανάσιον Βάγιαν προσέθεσε.

— Ἄμ τώρα πιὰ, Βεζύρη, εἶναι ἀργά! Ἐγέρασα καὶ ξεσκο-
λίασα σ' ἄλλα μαθήματα πρὸ χρειαζόμενα σ' ἐμάς. Ὁ κύρ Μάν-
θος καὶ ὁ κύρ Κωνσταντῆς Μαρίνογλους ἄς εἶν' καλὰ γιὰ τὸ γραμ-
ματυφλίκι . . . Ἄντες δὲ θέλω νὰ τοὺς κάμω νὰ μὲ ζουλέψουν . . .
Εἶναι κάτι ζουλιαρόγατες, σὰν πᾶς νὰ τοὺς ἀγγίξῃς τὰ καλαμά-
ρια καὶ τὰ δευτέρια του, εἶπεν ὁ Βάγιας.

— Τί χαμπάρια ἀπ' τ' Ἄγραφα, κύρ Βαρνακιώτη, ἀποταν-
θεῖς, καθ' ὃν χρόνον ἐγέλων οἱ περιστῶτες, πρὸς τὸν καπετάνον
τοῦτον ἠρώτησεν ὁ Σατράπης.

— Καλά, πολὺ καλά, Βεζύρη. Νά! προσμένουν τ' ὄρδινό σου
τὰ παλληκάρια κι' ἄρχειψαν νὰ χάνουν τὴν ὑπομονή τους ὡς ποῦ
νὰ δοῦν πότε θὰ τὸ δώσης, ἀπεκρίθη οὗτος.

— Ἄφερίμ! ἔτζι τοὺς θέλω, εἶπεν ὁ Σατράπης μετὰ σοβαρό-
τητος. Θ' ἀρχίσουμε πρῶτα ἀπὸ ἓνα μεγάλο πρᾶμμα ποῦ θὰ δείξῃ
στὸν κόσμον τί εἶναι ὁ Ἄλῃς. Σὲ λίγαις μέραις θὰ δώσω Σύνταγ-
μα σ' ὅλα τὰ παιδιά μου σὰν ἐκεῖνο τῆς Ἀγγλιτέρας. Ἐστειλα
τὸν κύρ Κολοβὸ καὶ τὸν Κωνσταντῆ Μονοβάρδα (α) γιὰ δαῦτο
στὰ πτάννησα νὰ μαζώξουν οὐλοὺς τοὺς νόμους τῶν συνταγμα-
τικῶν καὶ μὲ τὴ βοήθεια ἐδῶ τοῦ Δεσπότη, τῶν καλογήρων καὶ
τῶν κοτζαμπασήδων καὶ τῶν πιστῶν μου Μπέδων, θὰ κάμουμε
ἓνα τέτοιο Σύνταγμα ποῦ σὰν τὸ γράψουνε θὰ τραντάξῃ οὐλη ἢ
Φραγκιά.

— Σύνταγμα! Σύνταγμα! Ὁ ἀπχθανάτισης τ' ὄνομά σου εἰς

(α) Rouqueveh B. K. Γ' σελ. 401. Davenport σελ. 376. Φινλεῦ τ. Α'.
σελ. 92.

τοὺς αἰῶνας τοὺς ἄπαντας καὶ θὰ σφραγίσῃς τὰ στόματα καὶ τῶν μεγαλειτέρων ἐχθρῶν σου! . . . Ἴδου, κύριοι, ὁ μεγαλοφύεστερος ἀνὴρ τῆς ἑκατονταετηρίδος! Ἴδου τὸ καρποφόρον πνεῦμα τῆς ὀρθοπολιτεύσεως, ἔκραξε μετ' ἐνθουσιασμοῦ ὁ κ. Ψαλλίδας χειροκροτηθεὶς ὑπὸ τινων. Ἄλλὰ τὰς ἰδέας τοῦ κ. Ψαλλίδα δὲν ἐφάνησαν νὰ συμμερίζωνται ὁ Σακελλάριος, ὁ Θρασύβουλος, ὁ Ἀρχιερεὺς καὶ οἱ ὀπλαρχηγοί. Ὅσον διὰ τοὺς παρόντας Μουσουλμάνους ἢ εἰδησις αὕτη ἔπασεν ὡς κεκρυμνὸς καὶ ἐσφράγισε τὰ στόματά των. Ἐκαλύφθησαν σκυθρωπότητα, μόνον ὁ Ὁμέρ-Βριώνης ἐτόλμησε νὰ τονθορήσῃ εἰς τὰ χεῖλη του.

— Σύνταγμα! — Τάχα δὲν εἶναι τὸ Κοράνι σύνταγμα μ' ὄλους τοὺς νόμους τοῦ κόσμου!

— Σοὺς, βρωμομπέη! σὰν δὲ νοιώθεις ἀπὸ πολιτικὰ τί σκούζεις; ποῖος μωρὸς θ' ἀνκατώσῃ τὴ θρησκεία σου ἢ τὴ θρησκεία τοῦ βρωμοῦ μετὰ τὸ γκοβέρνο τῆς χώρας; Ὅ,τι θέλει ἄς πιστεῦν τὸ καθένα καὶ κἀνένα δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ τὸ πειράξῃ. . . μὰ ὁ λόγος μου ἔναι ὅτι τὰ παιδιὰ μου πρέπει νὰ ἔχουν Σύνταγμα. . . νὰ ἔχουν τοὺς νόμους τῆς δικαιοσύνης τους, πρέπει νὰ ἔχουν ἐλεύθερο τὸ στόμα τους νὰ μιλοῦν τὴ παράπονό τους καὶ πρέπει ὅλοι νὰ μαζώνονται καὶ καλοσυλλογίζονται τὸ καλὸ τῆς χώρας. Καὶ ἀφροῦ ἔγω ὁ ἴδιος ὁ Βεζύρης ἔποφάσισα νὰ ἴποταχθῶ στὸ Σύνταγμα, δὲν ταιριάζει σὲ σένα Μπέη ν' ἀλικουντᾶς καὶ μουρμουρίζεις. . . με καταλαβαίνεις, Μπέη, εἶπεν ὑψηλοφώνως ἐξαγριούμενος ὁ τύραννος καὶ θεωρῶν τοῦτον ἀσκαρδαμυκτὶ εἰς τὸ πρόσωπον, ὡς νὰ ἐβούλετο διὰ τῶν ὀφθαλμῶν νὰ ποιήσῃ τὸν ἀπόγονον τῶν Βριώνων νὰ ἐννοήσῃ τὰ ἐπίλοιπα.

Ὁ Ὁμέρ-Βριώνης ἤλλαξεν αἰνιγματικὰ βλέμματα μετὰ τὸν Νουτίζον, ἔπειτα εἶτε ἐκ φόβου εἶτε διότι ὑπέλαβεν ὅτι ὁ Ἀλῆς διὰ τοῦ συνήθους τρόπου του ἐνέπαιζε τοὺς Ἕλληνας ὅχι μόνον εἰσηγήσεν, ἀλλὰ περὶ κατὰ πρόσωπον τὸν ἐπροσκύνησεν δι' ἀπεράντου ὑποκρισίας ἐπιδοκιμαζῶν τοὺς λόγους του.

— Θέλεις γεγονότα, λέγεις, νὰ πεισθῆς; Ἴδου γεγονότα. . . Ἴδου τὸ μεγαλιότερον τῆς ἡμέρας γεγονός, σκύπτων πρὸς τὸν Ἰατρόν Σακελλάριον εἶπεν ὁ Ψαλλίδας.

Ὁ Ἰατρός δὲν ἐπρόφερε λέξιν οὐτ' ἀφῆκεν εἰς τὰ χαρακτηριστικά του τὴν ἐλαχίστην ἔκφρασιν ἀλλ' ἔμεινεν ἀκίνητος ὡς μούμιαι.

Ὁ Μαζοῦ Ἐφφένδης εἶχε πολὺ ἐπιβάλλουσαν τὴν φυσιογνωμίαν διὰ τὸ σοβαρὸν καὶ σεβάσμιόν της, διὰ τὸν μακρὸν πώγωνά του κατὰ τὴν μαρτυρίαν πολλῶν αὐτοπτῶν συγγραφέων (α), τοῦλάχιστον ἕξ δακτύλους ἐπιμηκέστερο· ἐκείνου τοῦ Σατράπου. Ὁ ἀνὴρ οὗτος κατοικῶν εἰς Κωνσταντινούπολιν πλὴν, ὡς ἐνθυμούμεθα τί ἔλεγε πρὸς τὴν ὥραίαν καὶ ἄπιστον σύζυγόν του Ἐσμάν, ἔχων μεγάλα συμφέροντα μετὰ τοῦ Ἀλῆ εἶχεν ἔλθει εἰς Ἰωάννινα τὸν παρελθόντα Ἰούνιον τοῦ 1819, κέκτοτε περιεπλέχθη ἐνταῦθα καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν πρωτεύουσαν.

— Ἄν ὁ Σουλτάνος ἐθεώρῃ τοὺς ὑπηκόους του ὅλους διὰ τοῦ αὐτοῦ πατρικοῦ ὄμματος, εἶπεν ὁ γέρον Μαζοῦ πρὸς τοὺς περικυκλοῦντας αὐτὸν μεθ' ὑποκρισίας ἐφαμίλλου ἐκείνης τῆς σχολῆς τοῦ Μακιβίλλη, ἡ Τουρκία δὲν ἦθελ' εἶσθε σήμερον τῶν Γενιτζάρων τὸ παίγιον. Διότι τίς ἕτερος ἢ ὁ Γενιτζάρος διοικεῖ τὸ Διβάνιον καὶ τὸν Σουλτάνον. Ἡ Ἡπειρος ἐστὶ καὶ ἔσεται ἡ μὲ γάλη πολιτικὴ καὶ πολεμικὴ σχολή, ἐξ ἧς ὅλης τῆς Αὐτοκρατορίας ἡ εὐδαιμονία προσδοκᾶται ἀρκεῖ μόνον νὰ περιασπισθῆτε τὸν πατέρα ὑμῶν τὸν Βεζύρη σας καὶ τὸν ὑποστηρίζητε, ὡς ἀδελφοὶ Ἀλβανὸὶ καὶ Ἕλληνες δι' ὅλων τῶν μέσων σας. Τοῦτο ἀπαιτεῖ ἡ τιμὴ καὶ ἡ ὑπαρξίς τῆς Ἡπείρου οἰακίδηποτε καὶ ἂν ὦσιν αἰμικραὶ ἀδικίαι, αἵτινες ἀναποφεύκτως θὰ ἐμφιλογοπήσωσι κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἰδρύσεως ταύτης τῆς Ἡγεμονίας. Ἀνάξιον ἔσεται εἰς τὸν υπερήφανον καὶ ἀνδρείον Ἡπειρώτην, τί λέγω, παραφροσύνη νὰ ἐπιτρέψῃ εἰς ἓνα τυχοδιώκτην, ὡς τὸν Πασσορ-Βέν, νὰ φέρῃ ἐδῶ ἐντὸς τῆς πατρίδος του τοὺς ἰδίους λύκους Γενιτζάρους καὶ τὰς ὀρδὰς τῶν Ἀσιανῶν, αἵτινες λυμαίνονται τὴν ἐπιλοιπον Αὐτοκρατορίαν. Ἀλλάχ! φύλαξον ἀπὸ τοιοῦτον δυστύχημα τὴν Ἡπειρόν μας! ἄλλως ἔχετε τότε ὑγιάν Τζαμίαι, Μεδρεσέδες, σχολεῖαι, ἐκκλησίαι, ἐλευθερίαι καὶ αὐτὸ ἔτι τὸ ἄσυλον τῶν ἰδίων οἰκογενειῶν σας.

(α) Smart. Hugnes Τόμ. Β'. σελ. 49.

Ὁ Ἀρχιερεὺς τότε τῶν Ἰωαννίνων διπλωματικῶς διεβεβαίωσε τὸν Μαζού-Ἐφφένδην καὶ τὸν Βεζύρην ὅτι ὅσον ἐξαρτᾶται ἐκ τῶν Χριστιανῶν Ἡπειρωτῶν ἦταν ἀποφασισμένοι ἅπαντες νὰ χύσωσι τὸ αἷμά των καὶ μείνωσιν ἀστεγεῖς ἢ ποτὲ νὰ ἐπιτρέψωσιν εἰς τοὺς Τούρκους νὰ προσεγγίσωσι τὰ Ἰωάννινα, ὅτι δὲ καθολικῶς ἀπόκειται εἰς τὸν Βεζύρην νὰ ἔλθῃ εἰς τελείαν συνεννόησιν μετὰ τῆς μεγάλης μερίδος τοῦ ἔθνους, ἥτις εἶναι ἐτοιμὴ νὰ τὸν παρακολουθήσῃ κατὰ τοῦ Σουλτάνου. Τοῦς λόγους τούτους ἐπεκύρωσεν ὁ εὐνοοῦμενος τοῦ Βεζύρου κ. Νοῦτζος, ὅστις ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους ἦτο μυσταγωγημένος εἰς τὰ τῆς Ἑταιρίας. Ὁ Ἀλῆς ἀνάρπαστος χαρᾶς, ὄλος ἐλπίδων καὶ εὐφροσύνης ὑπεσχέθη νὰ συναπαντήσῃ τοὺς μυστικούς ὅπως διαγράψωσι τὸ μέγα σχέδιον καὶ ἐξέφρασε τὴν ἐπιθυμίαν ὅπως τὸ συμπόσιον ἀρχίσῃ, δεικνύμενος ἄκρως δημοτικῶς.

Ἡ οἰκοδέσποινα ἐπλησίασε τὸν Σατράπην τότε, τὸν προσεκύνησε καὶ προσέφερον εἰς αὐτὸν ἀργυρᾶν λεκάνην, ὅπως νύψῃ κατὰ τὸ σύνθηες τὰς χεῖράς του φέρουσα εἰς προχθὸν ὁμοιομέταλλον ὕδωρ θερμὸν διὰ τοῦτο. Ὁ Ἀλῆ πασσᾶς ἐγύμνωσε τοὺς παχεῖς λευκοὺς καὶ τριχωτοὺς βραχίονάς του μέχρι ἀγκῶνος καὶ ἤρξατο νὰ σαπουνίζῃ τούτους καὶ τὰς χεῖράς του, κολακευτικᾶς λέξεις προφέρων πρὸς τὴν οἰκοδέσποιναν. Ὅταν δὲ ἀπενύφθη ἔλαβεν ἐκ τοῦ ὤμου τῆς κεντητὸν προσόψειον καὶ κατέτριψε τούτους, ὡς νὰ ἐξήρχετο ἐκ λουτροῦ. Ἐτεραι δύο Ἀρχόντισσαι προσέφερον ὁμοίως λεκάνας πρὸς τὸν Ἀρχιερέα καὶ τοὺς κορυφαίους τῶν Μουσουλμάνων. Ὅταν ἡ λειτουργία αὕτη ἐτελείωσε οἱ ὑπηρεταὶ ἔφερον μικρὰς τρογγύλας καὶ χαμηλὰς τραπέζας καλουμένας *σοφράδες* ἢ *σκεμλάδες* ἐκάστη διὰ πέντε ἢ ἕξ δαιτυμόνας καὶ τὰς ἐναπέθηκαν ἐντὸς τῆς μεγάλης αἰθούσης τῆς ὑποδοχῆς εἰς ἡμικύκλιον, κέντρον τοῦ ὁποίου ἦτο ἐκείνη τοῦ Βεζύρου. Αἱ τραπέζαι αὗται ἐτέθησαν εἰς μικρὰν ἀπόστασιν ἢ μία τῆς ἄλλης. Ἀντὶ ἐδρῶν ἢ θρονίων δι' ἕκαστον προσκεκλημένον προσέδομισαν δύο ἢ τρία προσκεφάλαια, ἅτινα τιθέμενα τὸ ἐν ἐπὶ τοῦ ἐτέρου ἐσηματίζον ἀναπαυτικὸν κάθισμα. Ἐκάστη τῶν τραπεζῶν τούτων ἦτο ἐστολισμένη μὲ ὅ,τι ἡ πολυτέλεια τῶν Ἰωαννίνων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης

περιείχεν. Ἀλατοδοχεῖα καὶ πεπεροδοχεῖα ἐκ βρέω; χρυσοῦ, πο-
τήρια, κρατῆρες, κύβοι, σκύφοι καὶ φιάλαι ἐξ ἀργύρου ἢ κρυστάλ-
λου τῆς Ἑνετίας ἢ ἐξιδιασμένης λεπτουργίας τῶν μοναχῶν, ἐπὶ
μεταξωτῶν τραπέζοισινδόνων, ἐπὶ πατανίων ἐκ πλατίνης στιλ-
βώδους ἢ δίσκων τοσούτων, ὅσοι ἦσαν οἱ εὐαχρησόμενοι καλουμέ-
νων *σιρίων* ἢ *ταβλάδων*, ἔκειντο ἐπὶ τούτων ἐπαυξάνοντα τὸ πο-
λύτιμον ἐφ' ὅσον προσεγγίζομεν τὴν τράπεζαν τοῦ Βεζύρου. Ἀλλὰ
τὰ ἐπ' αὐτῆς πάντα ἦσαν ἐκ καθαροῦ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου καὶ ταύ-
την ἢ οἰκοδέσποινα εἶχε καταστολίσει μὲ μυσίνας καὶ σπάνια
ἄνθη κατὰ τὸν Μάρτιον ἐλεῖνον καὶ πολὺ σπανίας νοπὰς ὀπώρας
καὶ λαμπτήρας τῆς ἐντελεστέρας καλλιτεχνίας τῶν Μεδιολάνων.
Πέριξ τῆς τραπέζης ταύτης ἐκάθησαν κατὰ πρόσκλησιν τοῦ Βεζύ-
ρου ὁ Ἀρχιερεὺς, ὁ ἐστιάτωρ Ἀλέξιος Νοῦτζος, ὁ Μπαλάνος καὶ
ὁ εὐγενὴς Μαζοῦ-Ἐφφένδης καὶ ὁ ὀπλαρχηγὸς Στουρνάρας. Τὸ μύ-
νον ὅπερ ἔλειπεν ἐκ τοῦ συμποσίου ἦτο τὰ περονομάχαιρα, ἅτινα
μολονότι γνωστὰ ἐν Ἰωαννίνοις ἦσαν ὁμοῦς ἄχρηστα κατὰ τὴν
ἐποχὴν ταύτην.

Ὁ Ἀρχιερεὺς ἠλόγησε τὸν ἄστον καὶ εἶπε τὸ πρόδειπνον. Ὁ
Ἀλῆς καὶ οἱ λοιποὶ Ἀλβανοὶ ἐποίησαν, ὡς καὶ οἱ χριστιανοί, τὸ
σημεῖον τοῦ σταυροῦ μετ' ἐνελοῦς ἀδιαφορίας, ὅπερ εἰδείκνυεν
ὅτι ἦσαν συνειθισμένοι εἰς τὰ τοιαῦτα. Ὁ Μαζοῦ-Ἐφφένδης εἶπε
τὸν Μπεσμελὰ τοῦτέστι Μπίζμ-ἰλλάχ ἱρ-ραχμὰν ἱρ-ραχμὰν (εἰς
τὸ ὄνομα τοῦ πολυευσπλάγγνου καὶ ἰλέω Θεοῦ). Τότε οἱ θεράπον-
τες ἔφερον ἐπίμυκας μεταξωτῶν ὕφασμα, ὅπερ ἐναπέθηκον ἐπὶ τῶν
γονάτων τοῦ Βεζύρου, οὗτος δὲ τὸ ἐξήπλωσε δεξιόθεν καὶ ἀριστε-
ρόθεν εἰς τὰ γόνατα τοῦ Ἀρχιερέως καὶ τῶν λοιπῶν τεσσάρων ὁμο-
τραπέζων του. Τὸ πλατὺ καὶ ὕψικώτατον τοῦτο ὕφασμα ἦτο ὅπως
δεχθῆ τὰ ψυχὰ καὶ τρίμυκτα, ἅπερ ἐνδεχόμενον νὰ ἐπιπτον ἐκ
τῶν χειρῶν των καὶ τῆς τραπέζης. Συγχρόνως οἱ ἴδιοι θεράποντες
ἐναπέθηκον εἰς τὴν ὄμων ἐκάστου δαιτυμόνος τῆς Βεζυρικῆς τρα-
πέζης πλούσιον σάλι καὶ ἐνεχείρισαν χρυσοκέντητα μεταξωτὰ χει-
ρόμικτρα (πεσάκια καλούμενα) μᾶλλον διὰ στολισμὸν ἢ χρῆσιν.

Ἡ οἰκοδέσποινα ἔθεσεν ἐνώπιον τοῦ Βεζύρου τὴν ἀργυρᾶν ζω-
μοδόχην ταραξασα τὸν ζωμὸν διὰ τῆς τορύνης, εἶτα ἀπεσύρθη

ὀπισθὲν τοῦ δέσασα τὰς χεῖρας εἰς τὸ στήθος καὶ διὰ τῶν ὀφθαλμῶν τῆς ἀκολουθοῦσα τὰ κινήσεις του, ὅπως τὸν ὑπηρετήσῃ. Ὁ Βεζύρης διὰ ξυλίνου λεπτοურγημένου κοχλιαρίου ἔλαβεν ἐκ τῆς ζωμοδόχης τινὰς κοχλιαρίας καὶ τὸ παράδειγμά του ἠκολούθησαν ἕκαστος τῶν τεσσάρων δαιτυμόνων. Τὸ αὐτὸ ἐλάμβανε χώραν συγχρόνως καὶ εἰς πᾶσαν ἄλλην τράπεζαν.

Μετὰ τὸν ζῶμον προσεκομίσθη ἀναρίθμητον πλῆθος ἰχθύων, ὀρνίθων, πτηνῶν καὶ κρεάτων τῆς βυζαντοτουρκικῆς μαγειρικῆς σχολῆς, ἅτινα ἤθελον ἰκανοποιήσῃ τοὺς λαίμαργότερους γαστρονόμους τῆς Εὐρώπης καὶ ἐπισκιάσει, ὡς λέγει Ἄγγλος τις ταξειδιώτης εὐρεθεὶς εἰς τὸ γεῦμα τοῦ Νουτζου, ἐκεῖνα τῶν λόρδων δημάρχων τοῦ Λονδίνου. Ἐκαστον ἐτίθετο εἰς σαχάνιον ἐπὶ τῆς τραπέζης καὶ ὁ Βεζύρης διὰ τῶν δακτύλων του ἐλάμβανε τινὰς ἐνθέσεις (βούκκας) ἐξ ἑκάστου. Τὸ παράδειγμά του ἐμιμοῦντο οἱ λοιποὶ, οἱ δὲ θεράποντες ἦσαν ἔτοιμοι, ὅταν ὁ Νουτζος ἐπόφερε τὴν λέξιν *Kaliter* σηκώσατέ το, νὰ τὸ ἀναπληρώσουν δι' ἄλλου, ἢ οἰκοδέσποινα προσέφερε τὸν ἀρωματοφόρον χερνίβα εἰς τὸ ὕδωρ, ἐν ᾧ ὁ Ἄλῆς ἐθύθιζε τοὺς δακτύλους του καὶ αὕτη τοὺς ἐσπόγγιζε διὰ τοῦ προσωπείου ἑκάστου.

Οἱ οἰνοχόοι ἐγέμιζον τὰ ποτήρια τῶν συνδαιτυμόνων μὲ οἶνους ποικίλους τῆς Γαλλίας, Αὐστρίας καὶ Τουρκίας.

Ὁ Βεζύρης ἔτρωγε καὶ ἔπινε πολὺ ὀλίγον, πλὴν ὁ ἀνὴρ, ὅστις μᾶλλον ἐτίμα τὸ συμπόσιον τοῦτο, ὅστις ἔμελλε ν' ἀναδειχθῇ ὁ ἥρωας τῆς νυκτὸς καὶ ἀνεπλήρωσε τὴν θέσιν τοῦ Γάλλου πλοιάρχου Κλεοπὲν τῆς ῥωσικῆς ναυαρχίδος, ὃν εἶδομεν πρὸ τῆς ναυμαχίας τοῦ Τζεσμὲ ἀναμιμνήσκων τοῦ ναυάρχου Ἀλεξίου Ὁρλώφ ἦτο ὁ Μαζοῦ Ἐφφένδης. Οὗτος ἦτο τῶρα ὁ μαγεροδιδάσκαλος δίδων ἐξηγήσεις ἀποχρώσας δι' ἕκαστον ποτὸν καὶ φαγητόν, ὡς νὰ ἦτο ὁ ἴδιος Ἀσχζῆ μπασης τοῦ Σουλτάνου, συγχρόνως ὅμως καταβροχθίζων πᾶν φαγητόν καὶ γεύομενός πάντα οἶνον ἢ δροσιτικὸν ποτὸν, ὅπερ ἐτίθειτο ἐπὶ τῆς τραπέζης, κράζων δὲ πρὸς ἕκαστον *'Aφιεθ.λὰρ-ὀ.λὰ* (διὰ τὸ πολὺ καλὸ σου).

— Δὲν πίνεις, Ἐφφένδην Βεζύρη, ἀπὸ τὸ θεῖον τοῦτο χορσάμπ... προφήτα! εἶναι ἀπὸ ἐκεῖνο ὅπου λέγομεν ἡμεῖς ἐκ

Σταμπούλ Ἰμαμή-κχουσχάμπ . . . ποῦ τὸ ξετρώπωσε ἐδῶ στὴν Ἠπειρον, κύρ' Νουτζε; ἠρώτησεν ὁ Μαζοῦ Ἐφφένδης, ἡ κεφαλὴ οὐτινος ἤρχισε πολὺ νὰ θερμαίνεται! Εἶναι τὸ εὐνοϊκὸν ποτὸν τῶν γυναικῶν τοῦ χαρμεῖου τοῦ Σουλτάνου, εἶναι τὸ νέκταρ τῆς Ἐσμάς μου. Γνωρίζεις διατί καλεῖται Ἰμαμή; διότι ὁ Ἰμάμης Χουσεῖν υἱὸς τοῦ Ἀλῆ, ὅστις ἔμαθε τὴν κατασκευὴν του ἀπὸ τὴν θεῖαν του τὴν θυγατέρα τοῦ προφήτου καὶ σύζυγον τοῦ Ὀσμάν καὶ τὸ εἰσῆξε πρῶτος παρ' ἡμῖν . . . Τί περίφημοι ντολμάδες εἶναι τοῦτοι, κύρ' Νουτζε; Εἰς τὴν Σταμπούλ ἔχομεν πενήντα εἰδῶν διαφορετικῶν, μὰ ποτέ μου δὲν ἔφαγα τοιαῦτα γκαπράκια· ὁ μάγειρός σου, κύρ' Νουτζε, εἶναι ἐπιστημονικότερος τοῦ Σχέικ-Σαῖφουντὴν τοῦ ἀρχιμαγείρου τοῦ Προφήτου. Ὅταν οἱ ὑπηρετῶν ἀντικαθίστων τούτους διὰ τοῦ λεγομένου Ὀσμάν Καμπαμπῆ δηλαδὴ τοῦ ὀλοκλήρου ὀπτοῦ ἀρνίου, Ἰσαλά! Ἰσαλά! ἔκραξε πιάνων τὸν πώγωνά του, τοῦτο εἶναι ἀρνάκι ἀπὸ ἐκεῖνα ὅπου ἐσυνείθιζε νὰ τρώγῃ ὀλόκληρα καθ' ἑκάστην ὁ Ναδὶρ-Σάχ! . . . Ἄν, Ἐφφένδημ Βεζύρη, ὁ κύρ' Νουτζο; πρσεφέρε τοιοῦτον ἕνα εἰς τὸν Σουλτάνον Σελίμην Β'. βεβαίως τὸν ὠνόμαζε Βεζύρην του, ἤθελε δὲ τοῦ λυτρώσει τὴν ζωὴν του . . . Γνωρίζεις τὰ διατρέξαντα μὲ τὸ ἑπταήμερον ἀρνίον τοῦ Σουλτάνου ἐκεῖνου;

— Ὅχι, Μαζοῦ! διηγῆσου μοι τί ἠκολούθησε; εἶπεν ὁ Ἀλῆς γελῶν καὶ εὐφραϊνόμενος εἰς τὴν θέσιν τοῦ τρώγειν μὲ βαίνουσαν εὐθυμίαν. Ἄλλ' ἡ ἐγκράτεια τοῦ Βεζύρου ἦτο μοναδική. Οἱ θεράποντες διὰ τῶν χειρῶν των ἐμυστίλιζον εἰς μερίδια τὴν στιγμὴν ἐκείνην, τὰ ὅποια ὁ δαιτρός ἔθετεν εἰς πινάκια ἀργυρᾶ ἐνώπιον ἐκάστου, τρομερὸν θέσας μερίδιον ἐνώπιον τοῦ Μαζοῦ Ἐφφένδη.

— ὦ, εἶναι ἐν ἀπὸ τὰ σημαντικώτερα συμβάντα τῆς βασιλείας τοῦ Σελίμ Β'. ἔκραξεν οὗτος δράξας μὲ ἀμφοτέρας τὰς χεῖρας τὸ μερίδιόν του καὶ φέρων τοῦτο εἰς τὸ στόμα καὶ δαγκάνων αὐτὸ μὲ τέρψιν. Γνωρίζεις πόσον σκληρὸς καὶ δεισιδαίμων Σουλτάνος ἐστάθη, Βεζύρη μου! Ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ἀπεκοιμήθη εἰς τὸ κιόσκι του, ἐπειδὴ οὐδεὶς ἐτόλμα νὰ τὸν ἐξυπνήσῃ, ἀπεκοιμήθη μέχρι τῆς ἐσπέρας χωρὶς νὰ κάμῃ τὸ ναμάζι του. Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο ὠνευρεῖθῃ ὅτι ὁ Ἰσμαήλ ὁ υἱὸς τοῦ Ἀβραχὰμ ἐφάνη καθ' ὅ-

πνον καὶ τὸν ἐπέπληξε διὰ τὴν ἀμέλειάν του, πλὴν τὸν διέταξε νὰ θυσιάσῃ ἐν ἑπταήμερον ἀρνάκιον εἰς τὸν Ἄβραῆμ καὶ νὰ φάγῃ τὸ μεγαλείτερον τοῦ μέρους εἰς τὸ δεῖπνόν του. Ἔφαγε, Ἐφφένδημ, ὁ Σουλτάνος ἐξύπνησε, διέταξε τὸν ἀρχιμάγειρον τοῦ Σεραγίου τοῦ νὰ εὔρῃ ἐν ἀκαρεὶ ἀρνάκι ἐπταήμερον, τὸ ὁποῖον ὁ ἴδιος Σουλτάνος ἔμελλε νὰ θυσιάσῃ διὰ τῆς ἰδίας του χειρὸς καὶ ἔπειτα τὸ δῶσθαι νὰ μαγειρευθῇ καὶ φάγῃ εἰς τὸ δεῖπνόν του. Ὁ ἀρχιμάγειρος εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ Σουλτάνου μόνον ὅτι δὲν ἔπεσε νεκρὸς ἤρχισε νὰ τρέμῃ, διότι τότε ἦτο Ὀκτώβριος καὶ ἦτο ἀδύνατον νὰ εὔρεθῇ ἑπταήμερον ἀρνάκι. . . Τινὲς μακαρίζουν τὴν θέσιν τοῦ ἀρχιμαγείρου ἐνὸς Σουλτάνου, ἐνῶ ἐγὼ τοῦναντίον νομίζω ὅτι εἶναι ἡ χειροτέρα τοῦ κόσμου! Διότι ὁ τε Πατιστᾶχ καὶ αἱ γυναῖκές του ἔχουν συχνὰ τοιαῦτα καπρίτζια, τὰ ὁποῖα ἂν δὲν εὐχαριστήσῃ χάνει τὸ κεφάλι του. Ὁ Ἀσχζή-μπασης λοιπὸν ἤρχισε νὰ σκέπτηται. Νὰ προμηθεύσῃ τοιοῦτον ἀρνίον ἦτο ἐναντίον τῆς φύσεως, ν' ἀπατήσῃ τὸν Σουλτάνον ἦτο ἐναντίον τῆς τέχνης του. Ἐπεμψε πάραυτα πανταχοῦ τοὺς ὑπομαγείρους πρὸς εὔρεσιν ἐνὸς τοιοῦτου ἀρνίου, πλὴν ἐστάθη ἀδύνατον, εἰ καὶ μυθῶδεις τιμὰς προσέφερον. Ἐπὶ τέλους ἐξέλεξε τὸ μικρότερον εἰς τὴν ὄψιν ἀρνάκι, τὸ ὁποῖον ἦτο πέντε μηνῶν διὰ νὰ τὸ παράσῃ δι' ἑπταήμερον. Τὸ ἐκάλυψε μὲ χρυσᾶς καὶ κυανᾶς ταινίας, μὲ χρυσόχορτον καὶ χρώματα καὶ ἀπεφάσισε νὰ τὸ προσφέρῃ ὡς ἑπταήμερον πρὸς τὸν Σουλτάνον, ὅπως γλυττώσῃ τὴν κεφαλὴν του. Ἐνῶ σύνουος ἴστατο ἐνώπιον τῆς πυρᾶς τοῦ μαγειρείου του, αἴφνης τὸ ἐπανωφόριόν του ἐφλογίσθη. Εἰς τὸν φόβον του μόλις ἐπρόφθασεν ἀπεκδυόμενος τοῦτο νὰ τὸ ῥίψῃ εἰς τὸ ἔδαφος, πλὴν πρὶν προφθάσῃ νὰ τὸ σβέσῃ, τὸ πῦρ διεδόθη εἰς τὸ μαγειρεῖον καὶ συντόμως ὀλόκληρον τὸ μέρος τοῦτο τῆς δευτέρας αὐλῆς τοῦ Σεραγίου ἀπετεφρώθη. Ὁ δεισιδαίμων Σουλτάνος, ὅστις ἐκάθητο εἰς τὸ κιόσκι του ἀνυπομόνως προσδοκῶν τὸ ἀρνάκι μετὰ φοίικης μανθάνει τὸ συμβάν. Ἠγέρθη τρομερῶς φωνάζων, ποῦ εἶναι ὁ Ἀσχζή-μπασης. Ὁ δυστυχὴς ἀρχιμάγειρος ἤλθε καὶ ἔπεσεν εἰς τοὺς πόδας τοῦ ὀδυρόμενο, ὅτι δὲν εἶναι ὁ αἴτιος, διότι εἶχεν ἠτοιμασμένον τὸ ἀρνάκι. Ὁ Σελίμης θέτων τὸν δεξιὸν πόδα του ἐπὶ τοῦ τραχήλου του ἔκρα-

ξε, *Κιαφίρ*, ποῦ εἶναι τὸ ἀρνάκι μου; Δὲν εἶναι σφάλμα μου, *Πα-
τισάχ*, ἐπανελάβεν οὗτος. Ὁ Θεὸς ἐβουλήθη ν' ἀποτεφρωθῆ εἰς
τὰς φλόγας, ὡς τοῦ Ἀβραάμ ἡ θυσιὰ . . . Γενιτζάραγα, ἔκραξε
μανιωδῶς ὁ Σουλτάνος Σελίμης, ῥίψε λοιπὸν πάραυτα εἰς τὰς
ιδίας φλόγας τοῦτον τὸν ἀρχιμάγειρον, ὅπως συμπληρωθῆ ἡ θυ-
σιὰ. Τοιοῦτον ἦτο τὸ τέλος τοῦ μαγείρου, πλὴν ἡ πυρκαϊὰ ἐκείνη
τοιαύτην ἐντύπωσιν ἐποίησεν εἰς τὸν δεισιδαίμονα νοῦν καὶ τὴν
δειλὴν καρδίαν τοῦ Σελίμη Β'. ὥστε ἔπεσε πάραυτα ἀσθενὴς καὶ
εἰς βραθεῖαν μελαγχολίαν, ἐντὸς δὲ τινῶν ἡμερῶν διὰ τρομερῶν
σπασμῶν ἐτελεύτησε καὶ ἔκτοτε εἰς Σταμποῦλ τὸ ἑπταήμερον
ἀρνάκι θεωρεῖται τῶν Σουλτάνων καὶ τῶν γαστριμάργων ἡ ὑπερ-
αβροτάτη τροφή.

Ὁ Μαζοῦ Ἐφφένδης μικρὴν ἔδιδε προσοχὴν εἰς τοὺς ἀνθρακο-
χρόους γαλλικοὺς οἴνους, ἠρέσκατο πολὺ εἰς τοὺς τῆς Τενέδου καὶ
Σάμου καὶ τὸν καμπανίτην, ὁ δὲ Βεζύρης γινώσκων πόσον δια-
φορετικὸς ἀνὴρ ἦτον, ὅταν μικρὸν ἐγένετο οἰνόθρυπτος, ἐποίησε
νεῦμα πρὸς τοὺς περιχალλεστάτους Γανυμήδας του, τοὺς ὁποίους
ἐκ τοῦ Σεραγίου του εἶχε φέρει, ἀκαταπαύστως νὰ πληρόνωσι τὸ
ποτήριόν του.

— Καπε̄ γιουόρτ-Κιαμπάμπ! δὲν ἐπερίμενα νὰ σ' εὔρω εἰς τὰ
Γιάννινα . . . πῶς μυρίζεις! πρέπει νὰ ἐψήθη εἰς ὄβελόν ἀρωματο-
ξύλου, πλὴν τί θεῖον γιουόρτι τοῦτο τῆς Ἡπείρου. Τοῦτο εἶναι τὸ
φαγητόν, διὰ τὸ ὁποῖον ἠγαλλιᾶτο ὁ Σχάχ Ἰσμαήλ ὁ θεμελιω-
τῆς τῆς δυναστείας τῶν Σουριτῶν. Ξεπερνᾷ εἰς τὴν νοστιμάδα
καὶ τὸ μπκμπᾶ-Τζορβᾶ καὶ τὸ μπκμπᾶ-Πατζᾶ, εὐθύμως ἐπανε-
λάβεν ὁ εὐγενὴς Ἐφφένδης, ὅστις ἂν ἔφερεν εἰς τὰ ἔντερά του τὸν
σκώληκα ταινία-ἔλμινος δὲν ἠδύνατο νὰ καταβροχθίσῃ τοιοῦτοτρό-
πως τὸ γιουόρτ-Κιαμπάμπ καὶ ὕστερον τῶν τότεων ἄλλων φαγη-
τῶν, τὰ ὁποῖα ἐγεύθη. Πλὴν τοῦτο ἦτο ἔτι μηδέν. Ἐπὶ τῆς τρα-
πέζης ἐτέθησαν νῆσσαι ὀπταί, πέρδικες, ξυλόκοτται καὶ ἄλλα
κυνηγετικά πτηνά. Οἱ πέριξ ὑπηρεταὶ ἔλαβον ταῦτα ἐκ τῆς τρα-
πέζης μετὰ πολλῆς ἀβροφροσύνης εἰς χεῖράς των καὶ μὲ τοὺς δα-
κτύλους των διαμιστυλλόμενοι τὰ θηρεύματα ταῦτα λίαν φιλο-
φρονητικῶς τὰ διένεμον πρὸς τοὺς συνευωχουμένους.

Ἡ τότε ἐθιμοταξία ἀπῆτει, ἕκαστος νὰ λάβῃ μόνον μίαν ἔνθε· σιν χάριν τῆς φιλοξενίας. Ὁ Μαζοῦ Ἐρφένδης ὅμως ἔλαβε μίαν ὀλόκληρον πέρδικα καὶ διεσκέλισε ταύτην ὁ ἴδιος καὶ ἐπετέθη ἐπ' αὐτῆς μετ' ἴσης ἀδηραγίας τοῦ λιμοκτονοῦντος. Τρώγων ταύτην ἔλεγε :

— Ποτὲ δὲν συγχωρῶ πρὸς τοὺς ὑπηρέτας μου νὰ ἐγγίζουσιν ἐπὶ τὰς χεῖράς των τὴν πέρδικά μου, διότι εἰς οἶονδήποτε καὶ ἂν ὑπάγῃ ὁ ἄνθρωπος χατζηλίκι ἀδύνατον νὰ ὀνομασθῆ ἀληθῶς χατζῆς, ἂν εἰς τὸ τέλος ἐνὸς κελοῦ συμποσίου δὲν εἶναι ἱκανὸς νὰ καταβροχθίσῃ ἕν ζευγὸς ἐκ τῶν ἀγαπητῶν τούτων τοῦ Ὁμάρ πτηνῶν. Τοῦλάχιστον τοιοῦτος, εἶναι ὁ ὄρισμὸς τοῦ Χατζῆ Μουσταφᾶ Ἐρφένδη τοῦ πατρὸς τῆς γαστριμαργίας καὶ τοῦ ἐπιφανεστέρου Κιαμπαμπξῆ τῆς Σταμπούλ. Μολονότι ἀληθῶς παραγγέλλει ὁ σοφὸς ἀνὴρ ὅτι πρέπει νὰ πίνῃ ἀμέσως διὰ τὴν χώνευσιν ἕν ποτήριον δροσεροῦ ὕδατος ἀπὸ τῆς πηγῆς τοῦ Καρὰ-Κουλάκ, ἢ τοῦ Μιρ-Ἀκχὸρ καὶ εἰς ἔλλειψιν τούτων ἕν καλὸν σεμπέτιον ἀπὸ τὸ καλούμενον Χασσεκῆ, τὰ ὁποῖα γνωρίζετε, Βεζύρη μου καὶ Δέσποτά μου, ἔλαβον τὴν ὀνομασίαν τὴν ἐκ τῆς μυκαρίτισσας Χασσεκῆς Καδινῆς τῆς εὐνοουμένης τοῦ Σουλτάνου Σελίμη Α'. ἢ νὰ τσουῆξῃ εἰς ἔλλειψιν καὶ τούτου μίαν μεγάλην κανάταν τῆς Μονοβασίαις.

Τὶς Καρδιάλιος τῆς Νέας Ῥώμης ἢ τίς Λούκουλλος τῆς ἀρχαίας ἠδύνατο νὰ παραλληλισθῆ τώρα μετὰ τοῦ γαστριμαργοῦ τούτου Μουσουλμάνου! Πρὸ τινος ἐνομιζομεν ὅτι ἡ ἐρῶσα καρδιά του ἦτο πολὺ νεώτερά τοῦ σώματός του πλὴν τώρα ὁ ἀνὴρ οὗτος, ὅστις ἔτρωγε καὶ ἔπινε διὰ τοὺς πέντε λοιποὺς ὁμοτραπέζους του, διεστράνωσεν ὅτι τὸ ἴδιον σῶμά του ἦτο νεώτερον τῆς ψυχῆς του ἵνα ἀντέχη, ὅτι δὲ τὸ μεγαλύτερον μέρος τοῦ βίου αὐτοῦ διήνησε χαϊρόμενος τὰς ὠραιοτέρας γυναικίαις καὶ τὰ εὐγευστότερα φαγητά. Ἡτον ὀλόκληρος ἡ ψυχὴ τῆς τραπέζης ὁ Μαζοῦ Ἐρφένδης, τὰ δὲ ἀνέκδοτα, αἱ χειρονομίαι, οἱ μορφασμοὶ καὶ αἱ κινήσεις του ἐξέτειναν τὰς χαρμολύπιας εὐφημίας τῶν δαιτυμόνων μέχρι τοῦ ἐτέρου ἄκρου τοῦ συμποσίου. Πολλάκις τὰς τραπέζας ὅλας διεδέχετο βαθυτάτη σιγή, ὅπως ἀκροασθῶσι τοὺς ἀνατολικούς μύθους του.

Ἐν ταύτῃ τῇ θέσει ἦτο ἡ εὐθυμία, ὅτε οἱ ὑπηρεῖται προσεκόμεσαν τὰ διάφορα γλυκίσματα, ὧν ἡ ποικιλία ἦτο ἀμέτρητος. Ὅρουζόγαλα, καταψύφον, μπακλαβάς, ποδφ-μπουριτζῆ, γερνίκ-χαλβάς, χαουντά, γκιουλάτζ (εἶδος κρέμας με ροδόνερον), σβίγκοι, γαλακτοπλακούντια καὶ πλῆθος ἄλλων κατεστόλισαν τὰς τραπέζας. Ὁ Μαζοῦ Ἐφφένδης δὲν ἔδωκε μεγάλην εἰς ταῦτα προσοχήν, πλὴν ὅταν οἱ ὑπηρεῖται καὶ οἱ θεράποντες ἔφερον τὸ Ζερπέχ-πιλάφ καὶ τὸ Ἄζεμ-πιλάφ ὁ Μαζοῦ ἔδωκε ζωηρὸν σάλον εἰς τὸ σῶμά του καὶ ἀνετινάχθη ἐπὶ τῶν προσκεφαλαίων του κράζας:

— Ἴδου τὸ Ζερπέ-πιλάφ (χρυσοῦν πιλάφι). Τὸ ἐρυθρὸν τοῦ χρῶμα εἶναι πρὸς ἀνάμνησιν τοῦ αἵματος τοῦ Χαμσά τοῦ ἥρωος τῆς οἰκογενείας Ὁμιὰδ καὶ τοῦ εὐνοουμένου τοῦ Προφήτου, ὅστις ὑπερασπιζόμενος τὸν Προφήτην εἰς τὴν μάχην τῆς Μπέτρ ἔπεσεν ἐνδόξως. Πρὸς τοῦτον, Ἐφφένδημ Βεζύρη, ὀφείλεται ἡ ἐφεύρεσις τοῦ πιλαφίου. Ἄλλ' ἡ ὄψις τῶρα εἰς ἐμὲ προξενεῖ μελαγχολίαν. Εἶναι ἀδύνατον νὰ τὸ γευθῶ χωρὶς νὰ ἐνθυμηθῶ τὴν ἀγαπημένην μου Ἐσμὰ, ἥτις τόσον τὸ ὑπεραγαπᾷ. . . Ἀρχόντισσα κυρ Νούτζενα, εἰς ὀλίγας ἡμέρας, ἀποτανθεὶς πρὸς τὴν ὀρθίαν οἰκοδόσποιαν ἔκραξεν πρὸς τὴν δυστυχῆ ταύτην κυρίαν, ἥτις δύο ὥρας ἦδη ἴστατο ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς τοῦ Βεζύρου ὑπηρετοῦσα τοῦτον, θὰ ἔλθῃ ἡ Ἐσμὰ μου, τὴν περιμένω κάθε ἡμέραν. . . Δὲν ὑπάρχει μίξις εἰς τὸ χαρέμι τοῦ Σουλτάνου κατὰ τὸ κάλλος καὶ τὴν σωφροσύνην καὶ τὸ θαυμαστότερον ἔμαθε καὶ ὀμιλεῖ τρεῖς γλώσσας τῶν φράγκων καὶ παίζει δύο ὄργανα τῆς μουσικῆς καὶ πολλὰ ἄλλα ὠραῖα πράγματα.

— Πόθεν τὰ ἔμαθε, ἠρώτησεν ὁ Βεζύρης.

— Βεζύρη μου, με ὄλην τὴν φιλίαν μας δὲν σοὶ λέγω, διότι θὰ εὖρω τὸν μπελᾶ μου.

— Πόθεν τὰ ἔμαθε Μαζοῦ! Ἄφησε τοὺς ἀστεϊσμοὺς καὶ εἰπέ μοι. Τοῦτο εἶναι περιεργότατον, θέλω καὶ ἡ Βασιλική μου νὰ τὰ μάθῃ.

— Τὸ περιεργότατον εἶναι ὅτι τὰ ἔμαθεν ἐνῶ ἦτο ἔγκυος τοῦ λαμπροτέρου τέκνου τοῦ κόσμου. . . τὰ ἔμαθεν ἀπὸ τὴν Γκιουζὲλ Ῥωξανιὲ. . . τὸ ρόδον τῆς Μόσκοβας.

— Ποία είναι ἡ Γκιουζέλ Ῥωξανιέ, ἠρώτησεν ὁ κ. Μπαλάνος.

— Εἶναι ἡ ὠραιότερα Ῥωσσίς τοῦ κόσμου. Οὔτε εἰς τὸ χαρέμιον τοῦ Σάχ τῆς Περωσίας, οὔτε εἰς ἐκεῖνο τοῦ Σουλτάνου ὑπάρχει ὁμοία. Ἦχμαλωτίσθη εἰς τοὺς πολέμους καὶ ὁ Προφήτης τὴν ἔρριψεν εἰς τὰς χεῖράς μου διὰ νὰ καλομορφώσῃ τὴν Γκιουζέλ Ἐσμά μου, τὴν μόνην καὶ ἀγαπητὴν μου σύζυγον.

— Μπά! καὶ τί τὴν ἔκαμες τὴν δούλην ταύτην, εἶπεν ὁ Βεζύρης.

— Τῆς ἔδωκα τὴν ἐλευθερίαν τῆς κατὰ τὸ συμφωνητικόν μου, ἅμα ἡ σύζυγός μου ἐγέννησε τὸν διάδοχον. Ἄν τὴν ἐμυρίζετο ὁ Σουλτάνος διὰ τῆς βίας ἤθελε μοῦ τὴν πάρῃ. Καμμία τῶν γυναικῶν σου, Βεζύρη, δὲν τὴν ἐγγίζει οὔτε εἰς τὸ νύχι τῆς. Δὲν πιστεύω νὰ συντροφεύσῃ τὴν Ἐσμά μου ἐδῶ, θ' ἀναχωρήσῃ διὰ Ῥωσσίαν. . . . εἶναι ἐνὸς Ῥώσσου στρατηγοῦ θυγάτηρ.

— Ἄν ἔλθῃ εἰς τὰ Ἰωάννινα θὰ τὴν στείλῃς εἰς ἐμέ, εἶπε γελῶν ὁ Ἄλῆς.

— Ἀδύνατον! διότι εἶναι ἐλευθέρα.

— Θὰ εἶναι ἐλευθέρα ἄλλο τόσον ὅσον ἡ Βασιλικὴ καὶ αἱ ἄλλαι μου γυναῖκες. Ἦκουσα πολλά διὰ τὴν προκοπὴν τῆς ἀπὸ διαφόρους.

— Δὲν νομίζω ἡ Ἐσμά μου ποτὲ νὰ τὴν ἀφήσῃ νὰ φύγῃ ἀπὸ πλησίον τῆς, οὔτε ἡ ἰδίᾳ Ῥωξανιέ πολὺ πολὺ ἀπομακρύνεται. Ἀγαπῶνται ὡς δύο ἀδελφαί. Ἴσως διὰ τοῦτο ἐβράδυνε τὴν ἀναχώρησίν τῆς ἡ Ἐσμά . . . ἐνῶ τῆς ἔγραψα πρὸ τόσου καιροῦ νὰ ἔλθῃ.

— Σοὶ δίδωξ ἀπὸ τὰς ὠραιότερας τοῦ χαρεμίου μου ἀντ' αὐτῆς . . . Τί λέγεις Μαζοῦ;

— Ὅμιλοῦμεν περὶ αὐτῆς, Βεζύρη μου, ἄλλοτε.

Δὲν ἐπρόφθασε νὰ τελειώσῃ καὶ ἤρχισε νὰ πτερνίζηται σφοδρῶς.

— Βίβα Ἐφφένδημ . . . β. βα Μαζοῦ Ἐφφένδημ . . . ἀφιρὶμ Ἐφφένδημ Μαζοῦ. Βίβα ἠκούσθησαν αἱ φωναὶ πολλῶν. Τοῦτο παρέσχε τὴνεὐκαιρίαν εἰς τὸν φίλον μας Μαζοῦ Ἐφφένδημ νὰ ἐκκενώσῃ εἰς ὑγείαν τῶν συγχειρόντων τοῦτον τινα ἔτι ποτήρια. Ὅγδοήκοντα καὶ πέντε διαφορετικὰ φαγητὰ ἐτέθησαν ἐπὶ τοῦ συμποσίου τού-

του, ὅπερ διήρκεσε τρεῖς ὥρας, ὧν τινων τὴν ἀνάλυσιν καὶ τὴν παραγωγὴν ὁ Μαζοῦ Ἐφφένδης ἐποίει μὲ τὰς αὐτὰς τοῦ κ. Κλιο-πὲν λεπτομερείας. Λυπούμεθα ὅτι παραλείπομεν αὐτὰς διὰ τὸ σπουδαῖον τοῦ χρόνου. Τὸ Ζερμπὲχ-πιλάφ ἐτίμησεν ὑπὲρ τὸ δέν ποτίσας τοῦτο διὰ μεγάλου κυπέλλου καμπανίτου πλὴν ὅταν ἠγέρθη νὰ προσφέρῃ τὸ Ἰλχάμτ-ιούλ-ιρ-βέμ-ουλ-αλεμὶν (εὐχαριστήσωμεν τῷ Θεῷ Βασιλεῖ καὶ Κυρίῳ τοῦ παντός) τοσοῦτον ὁ Βάκχος εἶχε σφίγξει τὰς κνήμας του ὥστε ἀνετρέπη βροντηδὸν εἰς τὸ ἔδαφος διεγείρας τὸν γέλωτα καὶ τὴν θυμηδίαν πάντων τῶν συνευωχουμένων. Χωρὶς οὐδεμίαν νὰ δώσῃ προσοχὴν οὔτε οὐδόλως νὰ ἐνοχληθῇ ὠρθώθη καὶ κλονούμενος ἐβάδισε πρὸς τὴν θύραν τοῦ ἀντιθαλάμου, ἐνῶ οἱ μουσικοὶ ἐπαιάνιζον, ἀλλὰ μετὰ τοιαύτης ἄρμῃς ὥστε ἐθύθισεν ἓνα τῶν φύλλων τῆς καὶ ἔπεσεν εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ πρώτου βιολιστοῦ, ὄντινα ἀνέτρεψε κατασυντρίψας τὸ βιολίον του, μόνην περιουσίαν τοῦ δυστύχου τούτου. Ὁ Μαζοῦ ἐπέστρεψεν εἰς τὴν θέσιν αὐτοῦ, ὅτε ἔφερον τὰ ὀπωρικά καὶ τὰ τραγήματα, ἔπει ἔτι τινὰ ποτήρια ἀνθοσμίου οἴνου κανάζων τοῦτον ἐν τῷ λάρυγγί του καὶ παρηκουλόησε σκοντάπτων, τὸν Βεζύρην καὶ τὸν Ἀρχιερέα καὶ λοιποὺς εἰς τὴν παραπλήσιον αἴθουσαν, ὅθεν ἔμελλον νὰ πῶσι τὸν καφρέν, καὶ καπνίσωσιν ἄχριστοῦ ἢ παροῦσα αἴθουσα καὶ πάλιν τακτοποιηθῇ.

Οἱ καπνοὶ τοῦ οἴνου τῶρα ἤρχισαν νὰ διεγείρωσιν εἰς τὴν ἐγκέφαλον τοῦ εὐγενοῦς Ἐφφένδη σφοδρὰν ταραχὴν. Ἀπώλεσε τὸ λογικόν, ἢ γλῶσσα ἐλύθη ὀλοτελῶς, αἱ χεῖρές του ἔπιπτον εἰς ἀτοπήματα, ἦτο εἰς τὴν ἐσχάτην τοῦ μεθύσου κατάστασιν. Ἐβγινε βιαιοπραγῆς πρὸς τοὺς ὑποδεστέρους του, γελοῖος πρὸς τὴν Βεζύρην καὶ κωμικὸν ἀντικείμενον πρὸς πάντας τοὺς λοιποὺς. Ἐξρόφησε τρία ποτήρια ἀμυστί τουτέστι θέσας τὸ ἓν εἰς τὰ χεῖλη του καὶ ἐκκενῶν τὰ δύο ἕτερα καὶ τοῦτο χωρὶς νὰ λάθῃ τὴν ἀναπνοὴν του. ἤρχισε τὰ βακχικὰ καὶ ἐρωτικὰ ἐξέχγων φωνὰς τῶν ὑψηλοτέρων ἤχων ὥστε ἐνόμιζε τις ὅτι ἀφείκτως οἱ πνεύμονές του ἔμελλον νὰ διαρρήχῃσι. Συντόμως ἐξρόφησε τὸ σαρίκιον ἐκ τῆς κεφαλῆς του καὶ φέρων ἐπὶ παρουσίᾳ ὄλων τὴν γυμνὴν, ὡς πέποννα λευκόν, κεφαλὴν του ἐξρόφησε ἐπὶ ἐνός τῶν ἀνακλίντρων καὶ ἤρχισε

νά κυλινδρήται ὡς κύλινδρος ἐκ τῆς μιᾶς ἄκρας εἰς τὴν ἄλλην. Ὁ Βεζύρης καὶ οἱ λοιποὶ δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ κρατήσωσι τοὺς ὑψηλοὺς γέλωτας. Ὁ δὲ Ἄλῆς διέταξε ν' ἀνοιχθῆ ἡ θύρα καὶ εἰσέλθωσιν οἱ μουσικοὶ καὶ ὀρχηστὰι παῖδες ὅπως μετὰ τοῦ Μαζοῦ χορεύσωσι τὴν πυρρίχην.

Ὁ κ. Νοῦτζος, ὅστις ἐφαίνετο ὑπερευχαριστημένος διὰ τὴν γενικήν εὐθυμίαν, ἐκοινοποίησεν εἰς τὸν Βεζύρην ὅτι ὄχι μόνον ἡ μεγάλη αἶθουσα τώρα εἶναι ἕτοιμος, ἀλλ' ὅτι αἱ σύζυγοι καὶ αἱ θυγατέρες τῶν προσκεκλημένων καὶ διαφόρων ἄλλων ἀρχόντων ἤρχισαν νὰ συναθροίζωνται εἰς τὸν γυναικωνίτην καὶ ὅτι ἅπασαι ἀνυπομόνως ὄρθαια ἴσταντο ἐκεῖ νὰ ὑποδεχθῶσι τὴν ὡραίαν Βασιλικήν, ἥτις ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν περιεμένετο· διὸ οἱ μουσικοὶ κατῆλθον εἰς τὴν θύραν τοῦ μεγάρου ὅπως παιανίσωσι τὴν ἔλευσίν τῆς.

Ἡ ἐσπέρα αὕτη ἦτο ἡ προτελευταία τῶν ἀποκρέω καὶ ἡ ἐσχάτη εὐθυμος ἡμέρα, ἣν εἶδεν ἡ πρωτεύουσα τῆς Ἡπείρου. Δυναμίθαι νὰ εἴπωμεν ὅτι ἐκ τῆς ἐσπέρας ταύτης ἡ ἀτυχῆς αὕτη πόλις ὑπέπεσεν ἐν τῷ αὐτῷ γεωγραφικῷ σκότει τῆς πρὶν τῆς ἰδρύσεως τῆς Τραπεζοῦσης δυναστείας. Οἱ προσκεκλημένοι ἦσαν μετημφιεσμένοι ὑπὸ διαφόρους στολᾶς καὶ πολλοὶ τούτων προσωπίδοφόροι. Τῆς Ἰταλίας τῶν χωρικῶν, εὐγενῶν καὶ ἱερέων αἱ ἐνδυμασίαι ἀνεμνηγνύοντο μετ' ἐκείνων τῶν μεγαλοπρεπῶν τῶν Γενιτζάρων τῆς ἐποχῆς τοῦ Δελαβιρ πασσᾶ ἐπὶ τῆς Βασιλείας τοῦ Ὄσμᾶν πασσᾶ τὸ 1620, τῶν ἀρχαίων Μακεδόνων καὶ Σπαρτιατῶν μετ' ἐκείνων τῶν Καισάρων τῆς Ῥώμης, τῶν Οὐσάρων τῆς Αὐστρίας καὶ τῶν Θωρακοφόρων τῆς Γαλλίας, τῶν Ὑδραίων καὶ Σπετσιωτῶν μετ' ἐκείνης τῶν Κομοδόρων καὶ Ναυάρχων τῆς Ἀγγλίας. Αἱ στολαὶ τῶν Ἀσιανῶν φυλῶν τῶν Σινῶν, τῶν Μογγόλων καὶ Ἰνδῶν μέχρι τῶν ἡμιγύμων Μαλαίων, Λασκαρῶν καὶ Ἰσπανῶν προσηύξανον τὴν ποικιλίαν. Οἱ ἀνδῆποτε στολῶν ἔβλεπον εἰς τὰς εἰκονογραφίας τὴν ἐμιμοῦντο. Ἡ εὐθυμία ἐκ τοῦ προσώπου τοῦ σκληροῦ Βεζύρου μέχρι τοῦ ἐσχάτου ὑπηκόου ἦτο τοιαύτη ὥστε οὐδεὶς ἠδύνατο διὰ μίαν στιγμὴν νὰ φαντασθῆ ὅτι εὕρισκετο ἀντικρὺ τρομερᾶς πολιτικῆς θυσῆλης, ἥτις ἐντὸς ὀλίγου ἔμελλε διὰ παντὸς ν' ἀφα-

νίση ἐκ τοῦ προσώπου τῆς γῆς τὴν λαμπρότητα καὶ τὸ μεγαλεῖον μιᾶς πόλεως καὶ μιᾶς ἡγεμονικῆς αὐτῆς ἐφαμίλλου τῆς τῶν πρωτίστων τότε τῆς τε Εὐρώπης καὶ Ἀσίας.

Εἰς μάτην ὁ Βεζύρης ἐζήτει νὰ πείσῃ τὸν Μαζοῦ Ἐρφένδην νὰ ἀφήσῃ τὸ ἀνακλινητήριον καὶ τὸν ἀκολουθήσῃ εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσαν. Οὗτος ἐτραγῶδει μετ' οὐρλισμοῦ τὸν ἀτυχῆ ἔρωτα τῆς Μείρέμ, Κερκυραϊκὸν ἄσμα, οὗ τινος οἱ λόγοι, ἔλεγεν, ὁμοιάζουν μὲ ἐκείνους τοὺς ὁποίους ἡ Ἐσμὰ του ἐκωδώνιζεν εἰς τὰ ὄντα του ὅτε ἐξέφραζε τὰ πύρινα αἰσθήματα τῆς ψυχῆς αὐτῆς δι' αὐτόν.

Ψυχὴ μου Κύρ' Ἀνδρέα

* Ἄν δὲν πονῆς κανένα λυπήσου καὶ ἐμένα

Ποῦ θὰ σὲ στερηθῶ

Καὶ δὲν ἔχω ἄλλον φίλον πιστὸν καθὼς σοὶ δῆλον

νὰ ξεμυστηρευθῶ

* Ἢ κἄν τὸν ἑαυτὸν σου λυπήσου μοναχός σου

ποῦ θὰ μὲ χωρισθῆς

Καὶ δὲν ἔχεις κανένα πιστὸν ὡσὰν ἐμένα

νὰ πορηγορηθῆς

Μὴ γίνεσαι αἰτία μιᾶ καθαρά φίλια

ν' ἀπομακρυνθῆ

Γιατὶ ἀποτυγχάνεις στὸν τόπον ὅποιον βάνεις

καὶ θέλεις λυπηθῆ

Αὐτὸ στοχάσου μόνον πῶς τῆς ζωῆς τὸν χρόνον

ὄλον εἰς τὸ ἐξῆς

* Ἐχω νὰ τὸν περάσω ἐγὼ ἔταν σὲ χάσω

μὲ στεναγμούς ὀξεῖς

* Ἀνίσως καὶ γνωρίζεις ὅτι τὸ νταγιαντίζεις

μετὰ χαρᾶς κ' ἐγὼ

Λέγω τὸ πεπρωμένον ἔτσ' ἦτο γεγραμμένον

νὰ πάγω νὰ πνιγῶ.

— Νὰ πάγω νὰ πνιγῶ, νὰ πάγω νὰ πνιγῶ, νὰ πνιγῶ... ἠκούσθησαν αἱ φωναὶ διαφόρων περιεστώτων, οἵτινες μεμψιμοιρῶς δι' ἴσης εὐθυμίας συνώδευον κροτοῦντες τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖράς των καὶ μετροῦντες τὸν ῥυθμὸν εἰς τὴν τελευταίαν συλλαβὴν ἐκάστου στίχου.

— Πολὺ πρέπει νὰ σὲ λατρεύῃ, Μαζοῦ Ἐρφένδη, ἡ γκιουζὲλ Ἐσμὰ σου διὰ νὰ σοῦ τραγῶδῃ τοιοῦτον εὐαίσθητον τραγοῦδι, εἰ-

ΣΠΥΡΟΜΗΛΙΟΣ

ΑΝΤΙΣΤΡΑΤΗΓΟΣ

πέν ὁ κ. Τζοβάνης Μελάς νέος πολύ ἐπιρρέπης εἰς τὸ μεμψιμοιρεῖν.

Οἱ λόγοι οὗτοι ὡς δι' ἠλεκτρικοῦ δονισμοῦ ἐπενήργησαν ἐπὶ τοῦ εὐερεθίστου νευρικοῦ συστήματος τοῦ εὐγενοῦς Μαζοῦ! Ἐτριψε τὸ μέτωπον διὰ τῆς χειρός, ὡς νὰ ἐνεθυμήθη τι, καὶ μετέβη ἐκ τοῦ ἐνὸς ἄκρου εἰς τὸ ἕτερον, ἔπεσεν εἰς ἀθυμίαν, ἠνωρθώθη ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου, ἐκάθησεν ἐπὶ τούτου καὶ ἤρχισε νὰ χύνη δάκρυα πολλὰ τονθορύζων : πουλάκι μου Ἐσμά! Ὁ Θεὸς νὰ μὴ τὸ δώση νὰ μοῦ πνιγῆς . . . Τότε θὰ πνιγῶ καὶ ἐγὼ ὁ ἴδιος . . . κάτι θὰ συνέβη τῆς καυμένης τῆς Ἐσμάς μου, πρὸ μηνῶν τῆς ἔγγραφας νὰ ἔλθῃ καὶ οὔτε κ' ἂν ἀπάντησίν της ἔχω. Δὲν ἔλαβα ἐπιστολήν της πρὸ πέντε μηνῶν, οὔτε ἀπὸ τὸν ἀρχιγενοῦχόν μου . . ! Ἐφυγα διὰ δύο μῆνας; καὶ ἰδοὺ τώρα τόσους μῆνας μακράν της. Τὸ καυμένο τὸ παιδάκι μας! Τί ἀγγελάκι εὐμορφον ὅπου εἶναι! Νὰ τὸ δῆς, Βεζύρη! Ἰσαλὰ καὶ νὰ φθάσουν σαλαμέτι μίαν φορὰν καὶ ἀμέσως θὰ σοῦ πέμψω δῶρον τὴν περιφημον Ρωζανιέ . . . Τί σιδηροῦν χαρακτῆρα ἔπρεπε νὰ ἔχῃ ὁ Μαζοῦ Ἐφφένδης διὰ ν' ἀνθέξῃ εἰς τοὺς πειρασμοὺς τοῦ κάλλους της; Πόσας φορὰς δὲν ἤλθον εἰς τὸ λεπτόν, ὅτε ἡ Ἐσμά μου ἦτο λεχοῦσα νὰ πέμψω τὸν ἀρχιγενοῦχόν μου νὰ μοῦ τὴν φέρῃ μικρὸν νὰ μὲ διασκεδάσῃ καὶ μόνον διότι εἶχον ὑποσχεθῆ εἰς τὴν Ἐσμά νὰ μ' ἔχῃ μονοπώλιον τοῦ ἔρωτός της κατεδάμασα τὰς ἐπιθυμίας μου . . . Ἡ γυνή, ἄρχοντες, εἶναι ἡ ψυχὴ τοῦ σώματός μας, ὁ οἶνος καὶ ἡ καλοφαγία εἶναι οἱ μόνοι στύλοι του, πλὴν ὅ,τι καταπληροῖ τὴν καρδίαν καὶ τὴν νοῦν καὶ ἐπιτρέπει τὴν εὐθυμίαν εἶναι ὁ ἔρωσ τῆς γυναικός. Τί δυστυχὲς ὄν εἶναι ὁ μηδαμῶς ἔρωσ . . . εἰς τὸ τέλος, εἰς τὸ . . . τέλος γίνε...ται ὑποχόνδριος ἢ τζαναμπέτης, πλὴν ἐγὼ ὅστις γνω...γνωρίζω ὅτι ἡ Γκιου...ζέλ . . . οὐχ! . . . οὐχ! . . . Ἐσμά εἶ...ναι εἶναι σταθερὰ εἰς τὸν ἔρω... ἔρωτά μου . . . Οὐ...οὐχ . . . ἡ...ἡ καρ... δία μου π...πετᾶ γλυ... γλυκὰ καὶ ψη...ψηλά. Παραλογίζων, ψευδίζων καὶ λαρυγγοκομπῶν κατ'αὐτὸν τὸν τρόπον ὁ δυστυχὲς Μαζοῦ καὶ τανύσας τὰ νεῦρα, τοὺς πνεύμονας καὶ τὰ ἐντόσθιά του μέχρι τοῦ μὴ περαιτέρω ἐγένετο τὸ ἀντικείμενον οἴκτου εἰς πάντας, ἐποίησεν ἑματὸν καὶ ἔπεσεν εἰς ὕπνον βαθὺν ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου, ἐφ' οὗ ἐκάθητο. Τὸν κατεκάλυψαν ἐνῶ ἔκειτο ὡς ἀγαθὸς

διὰ μηλωτῆς καὶ ἀφέθη ἐκεῖ νὰ βογγίζη. Ὁ Σατράπης καὶ οἱ λοιποὶ μετέβησαν εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσαν.

Ὅταν ὁ Μωάμεθ ἀπηγόρευσε τὴν οἰνοποσίαν πρὸς τοὺς Μουσουλμάνους, ἐξεσφενδόνισε τὸ ἀνάθεμά του διὰ τῶν ἐξῆς λόγων: «Ὁ οἶνος εἶναι ἡ μήτηρ τῆς καταχθονιότητος. Τὴν στιγμὴν καθ' ἣν ὁ ἄνθρωπος προσεγγίζει εἰς τὰ χεῖλη του τὸ ποτήριον, αἱ κάραι ὅλων τῶν ἀγγέλων τοῦ Θεοῦ πίπτουσιν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του». Οἱ διάφοροι Μουφτίδες, οἵτινες ἠναγκάσθησαν νὰ κλείωσι τὰ ὄμματά των εἰς τὰς καταχρήσεις τῶν Σουλτάνων καὶ τῶν εὐνοικῶν του, διηρμήνευσαν τοὺς ἄνωθι λόγους ὅτι ἐννοοῦν τὴν ἐκβάκχυσιν καὶ οὐχὶ τὴν οἰνοποσίαν καὶ τινες διηρμήνευσαν ὅτι ἐξήγει διὰ τῶν λόγων του τὴν δημοσίαν ἐκβάκχυσιν καὶ οὐχὶ τὴν κρύφιον. Τούτου ἕνεκα πολλοὶ τῶν μεθύσων Μουσουλμάνων, οἵτινες εἰς τὰς προσκλήσεις τῶν γευμάτων τῶν χριστιανῶν οὔτε καὶ ὑγραίνον τὰ χεῖλη των μετὸν οἶνον, ἐκβακχεύονται κτηνωδῶς εἰς τοὺς οἶκους των.

Ἄλλ' ὁ Μαζοῦ ἦτο Ἀλβανότουρκος καὶ πλεῖστα ἔτη διανύσας ἐν Ἡπείρῳ ὠμίλει τὴν Ἑλληνικὴν καὶ ἔπινεν ὡς Σλαῦος. Ὅτε δὲ ἀνενήφето ἐκ τῆς μέθης ἐδικαιολογεῖτο καὶ ἔφερε παράδειγμα τοὺς Σουλτάνους Βαγιαζέτην Α' καὶ Βαγιαζέτην Β', ὅστις καὶ ἐδημιούργησεν εἰς τὸ Σεράγι τὸν βαθμὸν τοῦ Σχεράμπ ἐμινί (ἐπιθεωρητοῦ τῶν οἴνων) διαδεχθέντος πρὸς τὰ τελευταῖα ἔτη διὰ Ζετζριά ἐμινί. Ἐπειδὴ δὲ ἡ Τουρκικὴ παροιμία λέγει «ὅτι ἡ θρησκεία τοῦ λαοῦ εἶναι ἐκείνη τοῦ Σουλτάνου» δὲν ἔβλεπεν ὁ Μαζοῦ νὰ μὴ μιμηθῆ τοὺς Βαγιαζέτας, ὧν τὸ παράδειγμα ἠκολούθησαν ὁ Σελίμης Β', ὁ Μουσταφᾶς Α', ὁ Ὀσμάν Β' καὶ ὁ Ἰμπραήμης. Ἀπεδείκνυσεν ὅτι ματαίως ὁ Μουράτ Δ' ἐζήτησε διὰ βασάνων νὰ στηλιτεύσῃ τὴν οἰνοποσίαν, πυρπολῶν τὰ πλοῖα τῶν πλοιάρχων, οἵτινες μετεκρίμιζον τὸν οἶνον καὶ καταργῶν τὴν θέσιν τοῦ Σχεράμπ-ἐμινί, κρημνίζων τὰ οἰνοπωλεῖα, ἀπαγγονίζων τοὺς ἀφονοφάγους καὶ κατατομῶν τοὺς οἰνοπότας.

Κατὰ τὴν ὥραν ταύτην ὁ γέρον καθηγητῆς Μπαλάνος προσεγγίσας τὸν ἀνεψιὸν τοῦ Πατριάρχου Θρασύβουλον εἶπεν εἰς αὐτὸν ὅτι ἐπεθύμει τὴν ἐπαύριον λίαν πρῶτ' νὰ τὸ ἐπισκεφθῆ ἐν τῷ οἴκῳ

του, διότι είχε σπουδαιότατον νὰ τῷ διακοινώσῃ μυστικὸν ἀποβλέπον τοῦτον. Ὁ Θρασύβουλος ὑπεσχέθη.

Ἡ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΘΕΙΣΑ ΠΡΟΦΗΤΕΙΑ

Ἄπανα ἡ ὁδὸς καὶ τὸ μέγα περιούλιον τοῦ οἴκου τοῦ κ. Νούτζου ἦσαν καταφώτιστα ὑπὸ ἑκατοστών ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, ὑπὸ στρατιωτῶν καὶ πολιτῶν κρατούντων λαμπάδας ἀνημμένας καὶ δάδας. Εἶχον δὲ ἀνάψει μεγάλας πυράς κατὰ διαστήματα εἰς τὰς ὁδοὺς, δι' ὧν ἔμελλε νὰ διαβῆ ἡ σύζυγος τοῦ Σατράπου. Κατὰ τὴν ἐνάτην ὥραν οἱ ἀλλαλαγμοί, οἱ πυροβολισμοί, καὶ ἡ παιανίζουσα μουσικὴ ἀνήγγειλαν ὅτι ἡ Βασιλικὴ ἡ ἐπὶ φορείῳ μετακομισθεῖσα ἐνταῦθα ἀνέβαινε τὴν κλίμακα τοῦ Μεγάρου τοῦ κ. Νούτζου. Ὁ γυναικωνίτης τοῦ κ. Νούτζου συνεκοινώνει μετὰ τῆς μεγάλης αἰθούσης, ἐν ἣ ἐδόθη τὸ γεῦμα, ἥδη δὲ ἀνεγεροθέντων τῶν καταπετασμάτων τῆς εὐρείας ἀψιδωτῆς θύρας, ἥτις συνεκοινώνει τὰς δύο ταύτας παστάδας, αἱ ἐντὸς τούτου κυρία ἠδύναντο ἐκ τῶν ἀνακλίντρων ἐφ' ὧν ἐκάθητο νὰ βλέπωσι τὰ ἐντὸς τῆς αἰθούσης τοῦ χοροῦ διατρέχοντα καὶ νὰ συγκοινωνῶσι μὲ τοὺς συζύγους καὶ συγγενεῖς των ἐλευθεριώτερον.

Ἡ Βασιλικὴ ἐκάθησεν εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀνακκλητηρίου ὑποδεχθεῖσα ὑπὸ τῶν συζύγων τοῦ κ. Νούτζου καὶ τοῦ κ. Τζοβάνη Μελεᾶ καὶ μιᾶς σειρᾶς Ἑπειρωτισσῶν πληθιάδων, ἐφαμίλλου ἐκάστης πρὸς τὴν καλλονὴν τῶν ἑπτὰ ἐκείνων θυγατέρων τοῦ Ἄτλαντος καὶ τῆς Πληϊόνης. Μεταξὺ τούτων ἡ περικαλεστάτη ἡγεμονίς τῆς Ἑπειροῦ ἐξεῖχεν εἰς τὸ κάλλος εἰ καὶ τὴν νύκτα ταύτην ἐξεῖχον μᾶλλον ἡ ὀλόχρυσος στολὴ καὶ οἱ πολυτάλαντες ἀδάμαντες, οὓς ἔφερον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς καὶ τοῦ σώματός της, ὥστε ἤθελέ τις νομίσει, ὅτι ὁ Βεζύρης ἐπεθύμει νὰ ἐπιδείξῃ τὸν πλοῦτόν του καὶ τὸ κάλλος τῆς συζύγου του πρὸς τοὺς ἐπικρίτους τῆς ἑλληνικῆς φυλῆς καὶ Φιλικῆς Ἑταιρίας, ὅπως ἐπάκρω; τοὺς κολακεῦσῃ. Ἡ στολὴ τῆς Βασιλικῆς ἦτον οὐχὶ ἐκείνη, ἣν ἔφερον αἱ γυναῖκες τῆς Ἑπειροῦ, οὔτε ἡ τῶν Ὁθωμανίδων τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἀλλὰ μίγμα ἀμφοτέρων, πρὸς τὸ ἡπειροτικώτερον ὅμως κλίνουσα, ἀντὶ

λόγου χάριν τὸ λεγόμενον Γκιουμλίκι ἦτοι τὸ μεταξωτὸν ὑποκάμισόν της νὰ ἦναι ἀνοικτὸν εἰς τὸ στῆθος ὡς τῶν Ὀθωμανίδων καὶ ἐπιτρέπει εἰς τὸν γυμνὸν ὀφθαλμὸν τὴν ὄψιν θεληγῆτρων, τὰ ὁποῖα ὁ πολιτισμὸς ἡμικαλύπτει, ἡ Βασιλικὴ εἶχε τοῦτο μέχρι λαίμου κλειστὸν καὶ διὰ πόρπης ἐνὸς μεγάλου μονολίθου μπριλαντίου κουμβωμένον. Τὸ περίφημον εὐρύτατον σαλβάρι τῶν καδίνων κατεσκευασμένον ὑπὸ χρυσοσπάστων καὶ πεποικιλμένων καφανίων ἀπολῆγον, ὡς σκελέα πρὸς τὰς κνήμας αὕτη εἶχεν ἀντικαταστήσει διὰ στενῆς ἐκ λευκοῦ ἀργυροσπάστου ὀλοσυρικῆς (ἀτλαζίου) ἐσθῆτος, ὡς ἐκείνην τοῦ τότε συρμοῦ τῶν Γαλλίδων. Τὰ κράσπεδα τῆς ἐσθῆτος ταύτης ἦσαν ἐκ χρυσῶν κροσσῶν. Εἰς τὴν μέσση αὐτῆς εἶχε τὸ *κουσχακ* τοῦτέστι στενὸν περσικὸν σάλι ὀπισθεν πίπτον εἰς τρίγωνον, πλὴν ἐμπρὸς διπλωμένον στρογγύλως, ὡς στρόφιον ζώνην. Ἐπὶ τούτου ἀντὶ μαχαιριδίου, τὸ ὁποῖον ἔφερον αἱ Ὀθωμανίδες, ἡ Βασιλικὴ ἔφερε πολύτιμον παρισινὸν ριπίδιον καὶ χρυσάλυσσον ὠρολόγιον. Ἄλλὰ τὸ λεγόμενον *ἀντερί*, τοῦτέστιν ὁ ἐξωτερικὸς χιτῶν ποδήρης καὶ ὡς τὰς ἀρχαίας ξυστίδας ὀπισθεν εὐρυμήκως διασυρόμενος, ἦτο ἐφάμιλλον τῶν μανδυῶν τῶν Ἀνασσῶν τῆς Εὐρώπης. Ἦτο ἐκ κατιφῆ τοῦ Λουγδούνου ὑπενδεδυμένος ὑπὸ πολυτίμου μεταξωτοῦ ὑφάσματος καλουμένου *κιαμχατζι* κατεσκευασμένου εἰς τὰ περίξ τοῦ Ἐγιοῦπ καὶ τοῦ Βαλατᾶ τοῦ Βυζαντίου, ὅπερ εἶναι ἀποκλειστικῶς μονοπωλεῖον τῶν Σουλτανίδων τοῦ Βυζαντίου. Ὁ χιτῶν οὗτος χρώματος κυκνοῦ ὡς τὸ τοῦ διαυγεστέρου σαπφείρου ἔφερον ἄνθη καὶ κλάδους καὶ φυλλίδας κεντητὰς διὰ χρυσοῦ εἰς τὰ κέντρα, ὧν τινων ἦστροπτον ὁ ἀδάμας, ὁ μαργαρίτης, ὁ ἄνθραξ, ὁ βήρυλλος, τὰ αἱματέντα σάρδια, τὸ τοπάζιον καὶ ἄλλοι πολύτιμοι λίθοι ὑπερβαίνοντες ἀλλήλους εἰς τὸ μέγεθος. Ὁ κόσμος τῆς κεφαλῆς τῆς Βασιλικῆς ἀπετέλει τὸ λαμπρότερον μέρος τῆς πολυτελείας της. Ὁ κεκρῦφαλος αὐτῆς δὲν συνίστατο ἐκ τοῦ τουρκικοῦ Φοταξᾶ, τὸν ὁποῖον ἐφόρουν εἰς Σουλτάνας, ἀλλὰ μόνον ἐκ μικροῦ πλακωτοῦ μαργαροφόρου ἐρυθροῦ φεσίου πλαγίως πρὸς τὸ δεξιὸν οὐς κλίνοντος, ἐξ οὗ ὁ κυκνοῦς θύσσανος, οὔτινος τὸ κομβίον ἦτο ἀδαμάντινος ἀνθοδέσμη, ἐπιπτε πλούσιος ἐπὶ τοῦ ὤμου αὐτῆς. Ἡ ἐβένινος ἀβρᾶ

κόμη της ὡς κυλινδρικὸν σχοινίον ἐν μέρει μὲν πεπλεγμένη ἄνωθι τοῦ μετώπου καὶ ἀστράπτουσα ἐκ τιμαλφεστάτων λίθων, ἐν μέρει δὲ ὄπισθεν καταχεομένη, ὡς λαμπροῦ τῶν τροπικῶν πτηνοῦ ἐπὶ τοῦ ὤμου της πτέρυξ καὶ ἀναμειγμένη μὲ λεπτότατον λευκὸν ἕανὸν ἐργοῦργημα τῶν Βρυξελλῶν, προσέφερε τὴν ὥραιαν, γλυκεῖαν καὶ ἐρογλυφικωτάτην κεφαλὴν πρὸς τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν λοιπῶν, ὡς ἓνα ἀληθῆ τοῦ χριστιανισμοῦ ἐπουράνιον Ἄγγελον ὑπὸ τῆς ὑπερτάτης δυνάμεως ὀρισθέντα νὰ ἐπιτηρῇ τὴν δολίαν ῥομφαίαν τοῦ Τυράννου.

Εἶναι ὑπεράνω τῶν ὀρίων τῆς ἱστορίας ἡμῶν νὰ ὀρίσωμεν σημεῖωσιν τῶν τιμαλφεστάτων ἐνωτίων, ψελλίων, περιδεραίων, περονῶν, πορπῶν, ἐνετῶν καὶ δακτυλιδίων, τὰ ὅποια κατέλαμπον καὶ ἐσπινθηράκιζον εἰς τὰ ὄτα, τὸν τράχηλον, τὸ στήθος, τοὺς βραχίονας καὶ δακτύλους τῆς ἀφροέσσης Βασιλικῆς καὶ εἶναι ἔτι δύσκολον νὰ ζωγραφίσωμεν τὰ διαφανῆ περιβλήματα, τὰς ἀμπεχόνας, ἕανούς, τὰ περιήνησα, τὰ πέζα, κροσσούς, θυσάνους, κρήδεμνα, κροκίδας καὶ πᾶν ἕτερον κράσπεδον καὶ ἐπίρραμμα τῆς Ἑλβετικῆς ἢ Λουγδουρικῆς ὑφαντουργίας, δι' ὧν τὸ σύνολον τοῦ μακτισμοῦ καὶ κεκρυφάλου ταύτης τῆς ἡγεμονίδος ἐπαρουσίαζεν. Ἡ Βασιλικὴ ὡς καὶ αἱ λοιπαὶ σύζυγοι τῶν Γραικῶν δὲν ἔφερον εἰς τὸ πρόσωπον Φεριζῆ οὔτε Γιασιμάκιον, ἀλλ' εἶχον τοῦτο ἀσχεπὲς ἐπιτρέπον τὰ κάλλη αὐτῶν νὰ διαχέωσιν εἰς τὴν φωτοχουμένην ἐκείνην αἴθουσαν τῶν ἀστέρων τὴν λάμπην.

Ἡ ἀφελὴς συμπεριφορὰ τῆς Βασιλικῆς, οἱ εὐγενεῖς τρόποι της, τὸ φίλαπλον, δι' οὗ συνδιελέγετο μετὰ τῶν κυριῶν, τὸ χαρμόσυνον τοῦ προσώπου της καὶ οἱ ὑψηλοὶ γέλωτες, δι' ὧν διετράνου τὴν τέρψιν αὐτῆς εἰς τὰ ἐνώπιόν της παριστανόμενα θεάματα, ἐφείλκυσαν τὴν προσοχὴν πάντων ἐπ' αὐτῆς, ὡς ὁ ἴδιος Βεζύρης νὰ μὴ ἦτο παρὼν ἢ ὡς νὰ ἐμνηδένισθη ἐνώπιόν της. Αἱ διασκεδάσεις τῆς αἰθούσης ἦσαν ποικίλαι κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἐπιλοίπου νυκτός. Εἷς Ἀρλεκίνος προσωπιδοφόρος ἀπομίμησις τῶν τοῦ ἰταλικοῦ θεάτρου παντομιμῶν συμπικίζων, παταγῶν καὶ ἐνοχλῶν ἓνα μυλωνᾶν ἔρριπτε τοῦτον εἰς τὸ ἔδαφος καὶ διὰ πλήθους κωμικῶν σχημάτων, κινήσεων καὶ πηδημάτων διήγειρε τὴν γενικὴν εὐθυ-

μίαν. Εἰς χρυσοχαρτοφορεμένους Μακεδῶν καὶ εἰς ὀπλίτης Ῥωμαῖος μὲ τὰ μακρὰ των δόρατα καὶ τὰς μεγάλας των ἀσπίδας ἐμονομάχησαν συγχρούμενοι μετ' ἐχθρικοῦ πυρὸς καὶ ἐπὶ τέλους ἀμφότεροι κατέπεσον νεκροὶ εἰς τὸ ἔδαφος. Ὅμοιοι μονομαχίαι εἰς τὸ εἶδος των, αἵτινες ἐφαίνοντο ὅτι ἠδυνον πρὸ παντὸς τὸν Βεζύρην, ἔλαβον χώραν μεταξὺ τῶν μετημφιεσμένων εἰς Γενιτζάρους. Οὗτοι περιφέροντες τοὺς λέβητάς των καὶ ἀνατρέποντες τούτους περιεπλέκοντο μὲ τοὺς Ὀθωμανοὺς καὶ ἔδιδον εἰς μικρὰν κλίμακα τὴν εἰκόνα μιᾶς ἐπαναστάσεως, δι' ὧν τοσοῦτοι ἐξεθρονίσθησαν Σουλτάνοι. Μία μονομαχία ἐπὶ τὸ εὐρωπαϊκώτερον μεταξὺ δύο Ἑλλήνων σπουδαστῶν τοῦ ἐνὸς ἐνδεδυμένου ὡς Ἀγγλοῦ ἀξιωματικοῦ καὶ τοῦ ἑτέρου ὡς Γάλλου μὲ ἀληθεῖς σπάθας μικρόν τι ἔλειψε ν' ἀποβῆ ὀλεθρία ἐκ τοῦ πυρὸς δι' οὗ ἀνηρπάσθησαν ἀμφότεροι ἀμιλλώμενοι, τίς μᾶλλον ἀρεστοῦς ν' ἀποβῆ τῷ Σατράπῃ, ἂν οὗτος δὲν διέταττεν ἐγκαίρως νὰ τοὺς διαχωρήσωσι.

Τὰ στρατιωτικὰ ταῦτα θεάματα διεδέχθησαν ἐπὶ τὸ κωμικώτερον αἱ παρωδῖαι τῶν εὐρωπαϊκῶν χορῶν τότε ἀνεισάκτων ἔτι ἐν Ἡπειρῷ. Τὸ βάλς, αἱ κανδρίλλαι, τὸ γαλόπ ἐκωμωδοῦντο μετὰ παρωδικῆς σπατάλης ὑπὸ τινων μετημφιεσμένων νεανιῶν εἰς Φράγκους καὶ Φράγκας τὴν οἰκτροτέραν τοῦ πολιτισμοῦ εἰκόνα παραλάσσοντας πρὸς τὴν ἀπλότητα τῆς ἐποχῆς ταύτης. Ἡ δὲ μουσικὴ ἀπομιμουμένη τούτους τοὺς παρωδοὺς παρεχόριζεν ἐπίτηδες καὶ αὕτη τῶν περιωνυμοτέρων τῆς Ἰταλίας διδασκάλων τῆς μουσουργίας. Πόσαι ἐπικρίσεις, πόσαι σκανδαλώδεις παρατηρήσεις, ὁποῖοι γέλωτες, ὁποῖοι σαρκασμοί, ὁποῖοι ἐμπαιγμοὶ δὲν ἠκούοντο πανταχόθεν διὰ τοῦ σημερινοῦ πολιτισμοῦ τὸ βάλς καὶ γαλόπ. . . Τί; νὰ ἐναγκαλιζῆται καὶ σφίγγῃ οὗτος τὴν σύζυγόν μου καὶ τρέχῃ μετ' αὐτῆς ἀγκαλιᾷ, ἔκραζεν ὁ εἰς. ὦ! φρίκη! ὦ! φρίκη! . . . καὶ τότε τί χρησιμεύει λοιπὸν εἰς τοὺς ἄνδρας ὁ γάμος; ἔκραζεν ὁ ἄλλος.

Ἡ μεγαλειτέρα σιγὴ μετὰ τινὰ λεπτὰ ἐβασίλευσεν ἐν τῇ αἰθούσῃ, οἱ προσκεκλημένοι ἀπεσύρθησαν πρὸς τοὺς τέσσαρας τοίχους εἰς τρόπον ὥστε νὰ ἐκκενώσωσι τὸ ἐμβυθὸν τῆς πρὸς τοὺς μέλλοντας νὰ ὀρηχθῶσι τὸν Ἀλβανικὸν χορὸν, τὸν ἠρωϊκὸν χορὸν

τῆς ἀπλότητος, ὃν ὁ κ. Νοῦτζος ἐπεθύμει ν' ἀντιτάξῃ κατ' ἐκείνου τοῦ ἀνακιδοῦς τοῦ πολιτισμοῦ. Δέκα ῥοδινοὶ νεανίαι τοῦ σεραγίου κάλλους ἀργυφαίου, ὡς τοῦ Ἀβεσσαλώμ, ἐνδεδυμένοι ἀλιπορφύρους *ντουλμάδες* μὲ χρυσᾶ κεντήματα ἢ κυκνοὺς μὲ ἀργυρᾶ, φέροντες χρυσᾶ ὄπλα εἰς τὴν ζώνην καὶ δημοιοχρόους περικνημίδας μὲ λευκοτάτην φουστανέλλαν μὲ μικρὸν στρόφιόν τινες ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, ὡς Σουλτάναι, *γεμιγὶ* ἢ μικρὰ φέσια ἄλλοι εἰς τὴν κορυφὴν καὶ μακρὰν κόμην ξανθὴν, ὡς τὸν κηρίτην λίθον ἢ μέλανα, ὡς τὸν ἀνθρακίτην, καταχρωμένην ὀπισθεν, ἔδραξαν ὁ εἰς τὸ μανδύλιον τοῦ ἄλλου καὶ ἐσχημάτισαν ἡμικύκλιον. Τέσσαρες ἄλλοι Ἑπειῶται εἰκοσιπενταετῆς ἐκ τῶν σωματοφυλάκων ἀξιωματικῶν τοῦ Βεζύρου ἐτέθησαν ἐπὶ κεφαλῆς αὐτῶν καὶ τούτων πάντων κορυφαῖος ἦλθεν ὁ ἀρματοῦλὸς καπετὰν Στουρνάρας. Εἰς τὸ μέσον τοῦ ἡμικυκλίου τούτου ἐστάθησαν οἱ μουσικοί. Ὁ καπετὰν Στουρνάρας ἤρχισεν ἐν πρώτοις μὲ στενὰ βήματα βραδέως ἄδων καὶ συνοδευόμενος ὑπὸ τῶν τεσσάρων πρώτων τῶ

Κάτω στοῦ Βάλτου τὰ χωριά

Κλέφται κτλ.

ἔπειτα ἐπήδησε ταχέως σὺν μεθ' ἑαυτοῦ τὴν ἄλυσσον καὶ ποιῶν ταχεῖαν στροφὴν, πίπτων συχνὰ εἰς τὸ γόνυ καὶ ὡς ἐλαστικὴ σφαῖρα ἐν ἀκαρεῖ ῥιπτόμενος ἐναέριος πάλιν ὄρθιος εἰς τοὺς πόδας του. Ἐκστος ἐπανελάμβανε τοὺς λόγους τοῦ ἄσματος καὶ ἐμειτο τὰς κινήσεις τοῦ καπετὰν Στουρνάρα, κάμπτων ὀπισθεν τὸ σῶμα ἕως ὅτου ἡ κόμη του ἤγγιζε τὸ ἔδαφος ἢ προτάσσων τὰ εὐστερὰ στήθη του. Οὗτος δὲ ἀφοῦ ἐπήδησε περιεστράφη, ἡμιογονάτισε καὶ διχόβρους ἐποίησε σεμνοπρεπεῖς ἀκκισμούς, εἶτα δὲ παρεχώρησε τὴν θέσιν του εἰς τὸν νέον κορυφαῖον, ὅστις ὠδήγησε τὴν ἄλυσσόν του μὲ μείζονα πυρετόν, μείζονα ἐλαστικότητα, φωνὴν ὑψηλοτέραν καὶ τοῦ σώματος κινήσεις νεανικωτέρας. Τὸ ἄσμα *κάτω στοῦ Βάλτου τὰ χωριά* μετ' ἐνθουσιασμοῦ σχεδὸν πάντες οἱ περιεστῶτες συνώδευον καὶ αἱ ἴδιαι κυρίαὶ καὶ ὁ Βεζύρης αὐτός, ὅστις ὀρθωθείς ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου διὰ τῶν δύο παλαμῶν του ἐμέτρα τὸν χρόνον τῆς μουσικῆς μετὰ πυρὸς ἀναμιμνησκόμενος τὰς νεανικὰς τοῦ κλέπτου ἡμέρας του, ὀλοτελῶς δὲ λησμονῶν ὅτι

συνάμα ἦτο ὁ καταστροφεὺς τῶν τόσων καὶ τόσων ἀρειμανίων ἀρματωλῶν τῆς ἐποχῆς του, τῶν τόσων ἐλευθεριῶν δι' ὧν μόνον ἠδύνατο νὰ παγιώσῃ σήμερον τὴν Ἡγεμονίαν αὐτοῦ. Ὁ χορὸς οὗτος διήρκεσεν ἄχρις ὅτου οἱ τέσσαρες εἰκοσιπενταεταεῖς ἀλληλοκατεστάθησαν ὡς κορυφαῖοι.

Ὁ κ. Ψαλλίδας συνδιαλεγόμενος μετὰ τοῦ λογιωτατίζοντος κ. Τζοβάνη Μελά ἐπέμενεν ὅτι ὁ χορὸς οὗτος ἦτο τῶν ἀρχαίων Ἡπειρωτῶν ἢ Πυρρῆιχῃ.

— Ἡ Πυρρῆιχῃ ἦτο χορὸς τῶν Κρητῶν, εἶπεν ὁ κ. Μελάς. Τὴν Πυρρῆιχῃν πρῶτος εὗρεν Πύρρῆιχος Κυδωνιάτης Κρῆς τὸ γένος δὲν λέγει ὁ Νικόλαος Δαμασκηνός ;

— Οἱ λόγοι τοῦ Δαμασκηνοῦ δὲν ἔχουσιν οὐδεμίαν σημασίαν, ἀποτόμως διεκόψεν ὁ Καθηγητής. Ἄκουσον ἐμέ. Ἡ Πυρρῆιχῃ, ἀπαύγασμα τῆς ὁποίας ἀμφιβολία δὲν ὑπάρχει, ὅτι εἶναι οὗτος ὁ Ἄλβανικὸς χορὸς, δὲν εἶναι οὔτε ἐφεύρεσις τοῦ Σιδωνίου Πυρρῆιχου, ὅστις τὸν ἐκάλει καὶ στρατιωτικὸν γυμνάσιον, οὔτε, ὡς ὁ Στραβῶν ἐπιμένει, διαφορετικὸς τῆς ἐνόπλου ὀρχήσεως, οὔτε ὅτι ὁ Ἀριστοφάνης ὁ τὰ πάντα κωμωδῶν μορολογεῖ εἶδος Κόρδακος μεταφερθέντος εἰς Μακεδονίαν πρὸς διασκέδασιν τοῦ Φιλίππου τοῦ Μακεδῶνος, ἀλλ' εἶναι ὁ στρατιωτικὸς χορὸς, τὸν ὁποῖον ἐφεύρεν ὁ Πύρρος ὁ υἱὸς τοῦ Ἀχιλλέως καὶ τῆς Δηδάμειας ὁ καὶ Νεοπτόλεμος καλούμενος. Ὅτι ὁ χορὸς οὗτος ἐγένετο παραδεκτὸς εἰς τοὺς Βυζαντινοὺς Ἀυτοκράτορας δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία. Τοῦτο γίνεται καταφανὲς ἐκ τῶν λόγων τοῦ ἱστοριογράφου Κυροπαλατᾶ, ὅστις ὁμιλῶν διὰ τοὺς στρατιώτας τοῦ Ῥωμανοῦ Διογένοους λέγει «ἦσαν γὰρ ἢ τῶν ἄλλων μάλιστα τὴν Πυρρῆιχῃν ἐκμεμεληκότες ὄρχησιν».

Τὰς ἀθηνετικὰς σχέσεις τοῦ σοφοῦ κ. Ψαλλίδα διεκόψεν αἴφνης μετὰ πολλῆς τούτου δυσαρεσκείας εἰς πυροβολισμὸς καὶ ἔπειτα γενικὸς καγχασμός, πολλαὶ τρομερὰ φωνὰ καὶ γέλωτες τῶν ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, οἵτινες κατεπλήρωσαν ἀμφοτέρως τὰς αἰθούσας. Αἰτία τούτων ἦτον ὁ Μαζοῦ ἐφφένδης. Ὁ πολυκώθων Μουσουλμάνος ἐξῆπνησεν ἐκ τοῦ μεγίστου θορύβου, τὸν ὁποῖον οἱ ὀρχούμενοι ἐποίουν. Ἀνανήφων δὲ μικρὸν τι ἐκ τῆς μέθης του,

ἀφοῦ ἐτακτοποίησε τὰ ἐνδύματά του ὤρμησε καὶ ἐρρίφθη ἐν τῷ μέσῳ τῆς αἰθούσης καὶ δρᾶττων τὸ μανδύλιον καὶ γινόμενος ὁ κορυφαῖος τῆς ἀλύσσου ἤρχισε νὰ πηδᾷ καὶ ὀρχῆται καὶ σύρη τοὺς λοιποὺς κωμικῶς.

Εἰς τὴν θέαν του οἱ γέλωτες ἠγέρθησαν ὁμοθυμαδὸν πλὴν ὅταν οὗτος, ὡς ἄλλος Σελινός, ὤρμησε νὰ συλλάβῃ τινὰ τῶν Ἑλλήνων, ὅστις ἤγγιξεν ἐκ τῶν ὀπισθίων του τὸ σαρίκιόν του, ὁ Βεζύρης ἀγαλλόμενος καὶ καγχάζων ἔκραζε χειροκροτῶν σπασμωδικῶς ἀφερῆμ. Μαζοῦ, ἀφερῆμ. Μαζοῦ. Οἱ λοιποὶ Ἕλληνες καὶ Μουσουλμάνοι οἱ παρακολουθοῦντες τοῦ Βεζύρου τὰς διαθέσεις καὶ τὴν εὐθυμίαν λησμονήσαντες διὰ μίαν στιγμὴν ὅτι ἦσαν ἐνώπιον Τυράννου ἐξ οὗ ἡ ζωὴ των ἐκ μιᾶς πνοῆς ἐξηρτάτο σωρηδὸν ἀνεμίχθησαν καὶ ἤρξαντο ἀνησυχοῦντες διὰ παντὸς εἶδους πρακτικῶν χειρονομιῶν, ὁ εἰς ῥίπτων τὸ καλπᾶκι τοῦ ἄλλου, ὁ ἄλλος προσπαθῶν ν' ἀνατρέψῃ τὸν ἕτερον διὰ τοῦ ποδός, ὁ ἕτερος βυθίζων τὸ κάλυμμα εἰς τὰ ὄτα τοῦ ἑτέρου, τινὲς ὑπερασπιζόμενοι τὸν Μαζοῦ καὶ ἄλλοι ὠθοῦντες τοῦτον καὶ σύροντές τον ἐκ τῶν ὀπισθίων, ἐκ τοῦ τζουμπέ του. Ὁ ἴδιος Βεζύρης, ὡς παῖς, ἀνεμίχθη τῶρα εἰς τὸν σωρὸν καὶ διὰ νὰ τρομάξῃ τὸν Μαζοῦ πλησιάζει αὐτὸν ὀπισθέν του καὶ προσεγγίζων παρὰ τὸ οὖς του ἐν τῶν πιστολίων τὸ ἐκκενοῖ εἰς τὸν ἀέρα πρὸς τὴν ὀροφὴν τῆς αἰθούσης. Ἄπασα ἡ μέθη τοῦ γενναίου Ἐφφένδη ἐφάνη νὰ ἔφυγεν ἐκ τοῦ ἐγκεφάλου του σὺν τῇ πυρσοκροτήσει, ἐρρίψε τὰς χεῖρας εἰς τὸν ἀέρα, ἔπειτα ἔφερεν ἀμφοτέρως διὰ μιᾶς εἰς τὰ δύο ὠτά του κλείων ταῦτα, ἐνῶ αἱ κνήμαι τῶν ποδῶν του ἔτρεμον ὡς νὰ ἦτο πληγωμένος. Μόνον οἱ γέλωτες τῶν περιεστώτων καὶ ἐκεῖνοι τῶν κυριῶν καὶ τοῦ Σατραπού ἡ εὐθυμος φυσιογνωμία καὶ οἱ εὐτράπελοι λόγοι του ἔπεισαν τὸν Μαζοῦ ὅτι δὲν ἦτο ἀπλοῦς ἀστεϊσμός (α). Ἐπανευρίσκων μετὰ τινὰς στιγμὰς τὴν ἀνδρείαν του καὶ φέρων τοὺς δύο αὐτοῦ γρόν-

(α) Τὸ δημοτικὸν τοῦ τυράννου, οἱ πιστολισμοὶ καὶ οἱ διὰ χειρονομιῶν ἀστεῖσμοί του καὶ τοῦ Μαζοῦ Ἐφφένδη ἦ τε μέθη καὶ τὸ θάρρος μετὰ τὸν Βεζύρη ἐν μιᾷ τοιαύτῃ ἐσπερίδι καταντῶσι σχεδὸν ἀπίστευτα. Καὶ ὅμως οἱ δύο Ἄγγλοι περιηγηταὶ κ. Σμάρ-Γιούξ καὶ Τόμ-Πάρκερ, οἵτινες προσεκλήθησαν ὑπὸ τοῦ Βεζύρου καὶ παρευρέθησαν εἰς τοῦτο τὸ συμπόσιον,

θους ἐπὶ τῶν ὀσφύων του καὶ ἀτενίζων τὸν Ἄλῆν εἰς τὸ πρόσωπον λέγει πρὸς αὐτὸν γελῶντα καὶ τοῦτον μὲ ἡμικεκομμένην ἀναπνοήν.

— Ἐχομεν λοιπὸν καὶ ἀπὸ ταῦτα; Ἀμάν, Βεζύρη, τώρα θὰ σοῦ δώσω ἓνα φιλί.

Δι' ἐνὸς πηδήματος, ὡς φρενήρης, ἐκρεμάσθη ἐπὶ τοῦ τραχήλου τοῦ Σατράπου καὶ ἤρχισε νὰ τὸν κατασπάζηται. Ἐπειτα ἀφίπων τοῦτον ἔτρεχεν ἐπὶ ἐκάστου ἐνοχλοῦντος τοῦτον καὶ ἐδίδο ἀστεϊζόμενος ἕν κελὸν βράπισμα, εἶτα δὲ ἐπέστρεφε πάλιν εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ Βεζύρου ἢ ἐκείνας τοῦ κ. Νούτζου ἕως ὅτου κρεμασθεὶς εἰς τοῦ κ. Ψαλλίδα τὸν τράχηλον καὶ καλῶν τοῦτον πρὸς φρίκην του Χότζα, ἔκραξε διεγείρας τοῦ Ἄλῆ τὴν εὐθυμίαν καὶ τοὺς γέλωτας καὶ κατὰ συνέπειαν πάντων τῶν λοιπῶν ἀμφοτέρων τῶν γενῶν εἰς τὸ ἐπάπειρον.

— Ἀμάν! Χότζα κύρ Ψαλλίδα, νὰ ἔλθης μίαν φιλίαν εἰς τὴν Σταμποῦλ στὸ κιτὰπ-χανέ μου (τὴν βιβλιοθήκην μου) ποτὲ πλέον δὲν θὰ ἐπιστρέψῃς εἰς Ἰωάννινα. . . Ἐχω ὅλους τοὺς θησαυροὺς ἐκείτης ἀνατολῆς; Χότζα μου! ὅλους τοὺς μεγαλειτέρους καὶ βαθυτέρους φιλοσόφους. Θέλεις τὸ Μεβαφικ-κιτὰπ (βίβλον τῆς γνώσεως τοῦ περιφήμου Σεῖδ-Τζορζανῆ, ὅστις ἀποδεικνύει καθαρῶς ὅτι οἱ σημερινοὶ μετέλλαξαν πολὺ τὰ πρωτότυπα τῶν εὐαγγελιστῶν σας, τὸ ἔχω. Θέλεις, Χότζα Ψαλλίδα τῆς ρητορικῆς τὸ Μιφτάχ-ουλ-ούλιοῦ (τὴν κλεῖδα τῆς ἐπιστήμης) τοῦ σοφωτάτου Χαζίρινῆ ἔφφενδ, τὸ ἔχω. Θέλεις τὴν σύνταξιν τοῦ Ἰμπνή-Χατζίμπ ἢ τὴν περίφημον γραμματικὴν τοῦ Ἰμάμ-Χανιφᾶ τὴν καλουμένην Μουγκνὶλ-λεμπίμπ (πεῖθουσα καὶ τοὺς σοφοὺς) ἢ τὴν ἱστορίαν τοῦ πεφήμου χρονολόγου, βιογράφου καὶ βιβλιογράφου Κχιατίμπ-Τζελεμπῆ, τὴν ἔχω. Ναι, Χότζα μου, ἔχω τὴν Τζιχάν-Νουμᾶ (Παγκόσμιον Γεωγραφίαν) τοῦ ἰδίου Κχιατίμπ-Τζελεμπῆ, τὸ Ἀκχ-

---

ἐμέτρησαν, λέγουν, ὀγδοήκοντα φαγητὰ τὰ ὅποια ὁ κ. Ἀλέξιος Νούτζος ἐπαρουσίασε πρὸς τὸν Βεζύρη. Διηγοῦνται δὲ μετὰ πολλῆς ἀφελείας τοῦ Μαζοῦ τὴν μέθην, τοῦ τυράννου τὴν εὐθυμίαν καὶ τοὺς πυροβολισμοὺς, ἀστεϊσμοὺς καὶ τρομερὰν τῶν ὕλων θραῦσιν ὑπὸ τῶν προσκεκλημένων. Smart Hughes. Τομ. Β.

μπικῆ-Νασσιρῆ (ἀπομιμήσεις τοῦ Πλάτωνος) τοῦ Νασσουρουντίν, τὰ μαθηματικά συγγράμματα τοῦ περιφήμου Ζότζ-Ἰμπνη-Γιαουνοῦ, καὶ τὴν Τεσουσούλ-Ἐσχιὰκ (τὴν γεωμετρίαν τοῦ Εὐκλείδου) τοῦ Καδῆ Ζαδέ, ἔχω Χότζα κύρ' Ψαλλίδα . . . . .

— Αἰ! ἄφες με Μαζοῦ, μὲ ἐκούφανες! . . . Τώρα θὰ μοῦ εἰπῆς πῶς ἔχεις καὶ τῆς Σαπροῦς τὰς ποιήσεις, φέρων τὴν κεφαλὴν ὀπισθεν ὁ καθηγητὴς ὅπως ἀποβρίψῃ τὸν μικρὸν Μουσουλμάνον ἐκ τοῦ τραχήλου ἔκτραξε. Ἐν τούτοις ἐπειδὴ ἐκρεμάσθη οὗτος εἰς τὸν τράχηλον τοῦ ἰδίου Βεζύρου, ὅστις οὐδὲν ἔδειξε σημεῖον δυσαρσεκείας, ὁ καθηγητὴς Ἕλληνα, ὅστις μετὰ προληπτικῆς περιφροσύνης ἤκουε τὰ τῆς τοῦ Μαζοῦ Βιβλιοθήκης ἠναγκάσθη νὰ ἐκλαμβάνῃ τὰ πάντα μὲ εὐδιαθεσίαν καθ' ὅτι ἑώρα ὅτι ὁ Σατράπης ἠρέσκετο μὲ τούτον.

— Τῆς Σαπροῦς, τῆς Σαπροῦς Χότζα Ψαλλίδα! Ἐχω τὸ Διβάν (συλλογὴ ποιήσεων) τῆς Φεθνᾶς-Χανοῦμ θυγατρὸς τοῦ Ἐσασὰδ ἐφένδη Σχεϊκ-Ἰσλάμ τοῦ Ἀχμέτ Γ'. Ἡ περιφημὸς αὕτη χανούμισσα ἦτο ἡ σύμβουλος τοῦ πατρὸς τῆς εἰς τὴν συγγραφὴν τῶν νομοθεσιῶν του. Ἐχω τὸ Διβάν τῆς Βειλᾶ-Χανοῦμ ἀνεψιάς τοῦ περιφήμου Ἰζέτ-Μολάχ, ἥτις ἔτι ζῆ καὶ ἦτις συνέγραψε τὰ καλλιπέστερα ἄσματα ὅπου ἔχομεν, σατύρας ποιητικὰς, αἰτινας τὴν ποιοῦσι τὸ φόβητρον τοῦ φύλου τῆς. . . Μάλιστα τὸ Διβάνι τῆς συνίσταται ἐκ τριῶν ὀγκωδῶν τόμων πλέον μεγάλων ἐκάστου τοῦ ἰδικοῦ σου συγγράμματος, ὅπερ ἀφιέρωσας εἰς τὴν Αἰκατερίνην. Ἐχομεν τὴν περιφημον ἐπιστολογράφον Χασσινᾶ Χανοῦμ, τῆς ὁποίας τὴν κομψότητα τοῦ ὄρους καμμία Ἑλληνίς ἢ Εὐρωπαϊά δύναται νὰ φθάσῃ. . . μπάχ! ἡ καλλιτέρα βιβλιοθήκη τῆς Θεολογίας τοῦ Γενι-τζαμίου ὅπου ἔχομεν χρεωστεῖται εἰς τὴν Βαλιδὲ-Τερκᾶν Σουλτᾶναν τὴν μητέρα τοῦ Ἀχμέτ Γ'. . . . ἐφφένδημ Χότζα, μοῦ φαίνεται πῶς ἄλλο ἀπὸ τὴν γραμματικὴν σου τοῦ Λασκάρως καὶ τὰ λίγα σου φράγματα δὲν πρέπει νὰ γνωρίζῃς διὰ νὰ χάσῃς τόσον εἰς ὅσα σοὶ λέγω. Ἐλα μπακαλοῦμ στὴ Σταμποῦλ νὰ σὲ πάρω νὰ δῆς τὰς δημοσίαις βιβλιοθήκας μας, εἶναι περιφημότεραι ἐκείνων τῶν μοναστηρίων σας καὶ τῶν Καλιφῶν τοῦ Βαγδατίου. Ἡ Βιβλιοθήκη τοῦ τζαμίου τοῦ Ἐγιούπ

ἔχει χιλίους τόμους θεολογικά συγγράμματα, ἐκείνη τοῦ Βαγιαζέτ τζαμίου 1400 νομικά, ἐκείνη τοῦ Σελιμιά ὅλα τὰ Αἰγυπτιακά καὶ Σύρια χειρόγραφα, ἐκείνη τοῦ Σουλεϊμάν 2000 φιλολογικά, ἐκείνη τοῦ Ἰβραήμ πασσᾶ ἄλλα τόσα ἐπιστημονικά, ἐκείνη τοῦ Σεραγίου 16,000 παντὸς κλάδου τῆς ἐπιστήμης, καὶ ἐκείνη τοῦ περιφήμου Βεζύρου καὶ ποιητοῦ μας Ῥατζιμ πασσᾶ εἰς τὴν ὁδὸν τοῦ Κοσκὰ εἶναι ὄχι μόνον ἢ πλέον ωραία τῆς Σταμπούλ, ἀλλὰ οἱ 1600 τόμοι τῆς εἶναι ἢ ἐπιφανεστέρα συλλογὴ ἀνατολικῆς φιλολογίας ὅπου ὑπάρχει.

Ὁ κ. Ψαλλίδας ἐπνίγετο ἐκ τῆς στενοχωρίας του, τὸ αἷμα ἀνέβαινε εἰς τὸ πρόσωπόν του, ἡ ἐξ οἴνου ὀσμὴ τοῦ στόματος τοῦ Μαζοῦ Ἐφφένδη τῷ ἐπροξένει ἀηδίαν, ὠργίζετο καὶ ἐδυσανασχέτει, δὲν ἐγνώριζε πῶς ν' ἀποτινάξῃ ἐκ τοῦ τραχήλου του τὸν ἐφάμιλλον του φιλόλογον, ὅστις διήγειρε τὸν θαυμασμόν καὶ τὴν διασκεδάσιν συγχρόνως πάντων, πρὸ παντὸς τοῦ Βεζύρου, ὅστις ἔκραζε καγγάζων ἀφεριμ Μαζοῦ, ἀφεριμ Μαζοῦ. Ὅταν ὁ Καπετὰν Βαρνακιώτης ἦλθε νὰ λύσῃ τὸν γόρδιον δεσμόν κατὰ μίμησιν τοῦ Βεζύρου ἐξεκένωσεν ἀφανῶς παρὰ τὸ ζεῦγος τῶν δύο συνταυτιζομένων κεφαλῶν των ἐν πιστόλιον. Ὁ τρόμος τοῦ κ. Ψαλλίδα ἦτο μείζων τοῦ Μαζοῦ, ἀμφοτέροι ἐπεσον εἰς τὸ ἔδαφος ταρρασσόμενοι, σφαδάζοντες καὶ κυλιόμενοι ἕκαστος εἰς διαφορετικὴν θέσιν. Οἱ γέλωτες, οἱ κλωγμοὶ καὶ οἱ καγγασμοὶ τῶν περυστώτων τώρα ὄρια δὲν εἶχον. Ὁ Μαζοῦ ἠγέρθη πρῶτος μικρὸν συνηθείσας πρὸς τὰ τοιαῦτα παίγνια καὶ ὀρμήσας ἐπὶ μιᾶς τραπέζης, ἐφ' ἧς ἦτο παρατεταγμένη πληθὺς γλυκυσμάτων, οἴνων καὶ σερμπετιῶν καὶ λαβῶν ἐν λουκούμιον καὶ πληρώσας ἐν μέγα ποτήριον μὲ Κύπριον οἶνον, ὧς Βυμαῖος Τρικλιναρχης, ἦλθε καὶ ἐγονάτισεν ἐνώπιον τοῦ Βεζύρου καὶ στεντορεῖα τῇ φωνῇ εἶπε, καθ' ὃν χρόνον ὁ καθηγητῆς ἄκρως προσβεβλημένος καὶ προσποιούμενος τὸν ἀσθενῆ ἀφανῶς εἰς τὸν γενικὸν θόρυβον ἐνεκατέλειψεν ὀλοτελῶς τὸν οἶκον τοῦ προὔχοντος τοῦ Ζαγορίου.

— Κραταῖε Βεζύρη, ἔρχομαι διὰ τῆς γούσεως τούτου τοῦ βλάχατ-λουκούμ νὰ προτείνω τὴν υγείαν τῆς Γκιουζέλ Βασιλικῆς σου καὶ διὰ τῆς πόσεως τούτου τοῦ ποτηρίου ἐκείνην τοῦ πλέον

ἀγαπητοῦ σου υἱοῦ Σαλῆ βέη. Τὸ βραχάτ-λουκούμ, Ἄρχοντες, ὁ βασιλεὺς ὄλων τῶν σχεκερλεμᾶ ἐφευρέθη ὑπὸ τῆς Φατιμᾶς θυγατρὸς τοῦ Προφήτου, ἥτις μὲ τοῦτο ἐφιλοδώρησε τὸν σύζυγόν της Ἄλῆν ἀμέσως μετὰ τὴν πρώτην νυμφικὴν των νύκτα, ὥστε οὐδεὶς ὑμῶν δύναται νὰ χορηγήσῃ μεγαλειτέραν τιμὴν καὶ ἡδονὴν πρὸς τὸν Βεζύρη μας ἢ συνοδεύων με μὲ ἐν γιὰ σοφί-βραχάτ-λουκούμ καὶ ἐν καλὸν ποτήριον οἴνου . . . Ὁ ἴδιος Προφήτης ἔκραξεν ὅταν ἐγεύθη τοῦτο «ὅστις ἀγαπᾷ τὸ βραχάτ-λουκούμ πηγάζει ἐκ τῆς πίστεως, διότι οἱ ἀληθεῖς πιστοὶ εἶναι γλυκεῖς ἄνθρωποι ἐνῶ οἱ ἄπιστοι εἶναι ξυνοί».

Δὲν εἶχε τελειώσει τοὺς λόγους τούτους ἡ κιβωτὸς αὕτη τῶν μωαμεθανικῶν γνώσεων, ὅταν ἅπαντες ἐβρίβησαν ἐπὶ τῶν βραχάτ-λουκουμίων καὶ τῶν οἴνων, ὁ δὲ κ. Νοῦτζος μὲ ὄλην τὴν ἀφθονίαν ἣν εἶχεν εἰς τὸν Ἀβρααμιαῖον οἶκόν του, μὲ ὄλην τὴν ἀφθονίαν τῶν ἐπὶ τῆς μεγάλης τραπέζης κουραμπιέδων, χαλβάδων, μουχαλιμπίων, σεράι-καταίφ, σιτζάκ-μπουρεκίων, βανανίων καὶ ἄλλων γλυκυσμάτων τῆς περιφήμου σχολῆς τοῦ ἀθανάτου Σεκερτζῆ-μπαση τοῦ προφήτου Ὁμερ-Χαλβατζῆ, ὅστις ἀπεθανατίσθη διὰ τὰ γλυκύσματα τὰ ὁποῖα κατεσκεύαζεν ἐπὶ τοῦ βίου του διὰ τὰς ἐννέα τοῦ Μωάμεθ συζύγους, εὗρέθη αἰφνης εἰς τὴν αὐτὴν κατηγορίαν τοῦ ἀρχεστιάρχου Βάτελ δηλ. νὰ μὴν ἔχη ἰχθεῖς δι' ὄλους τοῦ συμποσίου τοῦ πρίγγηπος Κουδὲ πρὸς τὸν βασιλέα του.

Ἄλλ' ὁ κ. Νοῦτζος ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου δὲν εἶχε τὴν φιλοτιμίαν τόσω ἀβράν, ὡς ὁ Βάτελ, ὥστε νὰ αὐτοχειρισθῆ ἔνεκα τῆς ἀκουσίου ταύτης ἐλλείψεως. Διετήρει τὴν ζωὴν του δι' ἄλλον ὑψηλότερον σκοπὸν καὶ ὅτε ὁ Ὀδυσσεὺς Ἀνδρουτζος, πρὸς ὃν ὄφειλε μετὰ τέσσαρα ἔτη νὰ τὴν παραδώσῃ, τὸν ἐπλησίασε καὶ τῷ εἶπεν ὅτι δὲν ἔμεινε διὰ τοῦτον ἐν βραχάτ-λουκούμιον ὅπως συγχαρῆ τὴν μακροβιότητα τῆς Γκιουζὲλ Βασιλικῆς, οὗτος ἄνευ προλήψεως ἄνευ προφητικοῦ τῷ ἐνεχείρισεν ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐκράτει εἰς χεῖράς του καὶ ἔλαβεν ἀντὶ τούτου ἐν μικρὸν τεμάχιον βανανί. Πολὺ ὀλίγον ἐσκέφθη τὴν στιγμὴν ἐκείνην τὰ εἰς τὰς ἀδιερμηνεύτους βίβλους τῆς εἰμαρμένης περιπετείας τοῦ ἀνθρώπου ὁ ἀγαθὸς Νοῦτζος δηλ. ὅτι μετὰ τὸ διάστημα τοῦτο ὄφειλε ν' ἀ-

ναβή ὡς ἐπιβώμιον τῶν διαπληκτισμῶν τῶν Ἑλληνικῶν φατριῶν καὶ θύμα τοῦ ἀτίμου ἀρχιῤῥαδιούργου Νέγρη Θεοδώρου τοῦ προκαλέσαντος. . . . .

Τὴν σύντομον πρόποσιν τοῦ Μαζοῦ ἐφφένθη διὰ φρενητιώδους ἐνθουσιασμοῦ συνώδευσαν ἅπαντες οἱ περιστώτες, διότι ἡ χαρὰ τόσον διέλαμπεν εἰς ὅλα τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ Βεζύρου διὰ ταύτην ὥστε ἦτο καταφανεὶς πρὸς ὅλους. Ὁ,τι ἔμενεν εἰς τὴν ἀποτραχυθεῖσαν πολύφυλλον καρδίαν τοῦ τυράννου ἦσαν δύο ἔτι τρυφερὰ φύλλα, ἐκεῖνο ἐν ᾧ περιεθάλπτο ἡ Βασιλική του καὶ τὸ ἕτερον ἐν ᾧ περιεθάλπτο ὁ Σαλῆ βέης, τὸν ὁποῖον ἔμελλε ν' ἀφήσῃ διάδοχον τῆς Ἡγεμονίας του. Ὁ Σατράπης μετὰ τὴν πρόποσιν ταύτην ἐφαίνετο εὐδιάθετος νὰ ἐπιτρέψῃ πᾶν ἀτόπημα πρὸς τὸν Μαζοῦ ἐφφένθη, οὗτος δὲ ὠφελούμενος τῆς περιστάσεως σὺν τῇ λέξει *Biba* ἔσυρε τὸ πιστόλιόν του καὶ τὸ ἐξέκένωσεν ἐπὶ τῶν ὑέλων ἐνὸς παραθύρου. Ὁ κ. Ἀλέξιος Νοῦτζος ἴνα δεῖξῃ πρὸς τὸν Βεζύρην καὶ τοὺς προσκεκλημένους πόσον ἐτίμα τὴν τιμὴν ταύτην τὸν ἐμιμήθη καὶ συντόμως ἅπαντες οἱ ὀπλισμένοι καὶ ὁ ἴδιος Βεζύρης ἐκτός τοῦ ὅτι ἐγέμισαν τὴν παστάδα καπνοῦ πυροβολοῦντες μὲ θρούμματα πολύχηα ὑέλων, περιέλουσαν τὰς παρεῖας τῶν τοίχων. Εὐτυχῶς τὰ ξύλινα φύλλα τῶν παραθύρων, πρὸς τὰ ὁποῖα ἠνεώχθησαν πολλοὶ ὀφθαλμοὶ προεφύλαξαν τὴν αἴθουσαν ἀπὸ τοῦ ψυχῶς τοῦ Μαρτίου.

Τοιοῦτος ἦτο ὁ χορὸς τῆς ἀπλότητος, ὅστις τιθέμενος εἰς παραλληλισμὸν μετ' ἐκείνων τοῦ πολιτισμοῦ οὐς εἶδομεν εἰς τ' ἀνάκτορα τῆς Μεγάλης Αἰκατερίνης καὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου Α'. τῆς Ῥωσσίας παρουσιάζει ἀντίφασιν οὐχὶ μικράν.

Ἄλλ' ἡ νύξ αὕτη δὲν ἦτο γεγραμμένον εἰς τὰ χρονικά τῆς Ἡπείρου νὰ μὴ λήξῃ ἄνευ ἀσήμεων συμβάντων. Ὁ Βεζύρης ἤνοιγε τὴν καρδίαν του πρὸς τὸν Ἀρχιερέα καὶ πολλοὺς ἄλλους λέγων τὰ ἐξ ἀμάξης κατὰ τῶν οὐδῶν του Μουκτάρ πασσᾶ καὶ Βαλῆ καὶ ὑπερυφόνων τὰς ἀρετὰς τοῦ Σαλῆ βέη μέχρι νεφῶν. Τινὲς τῶν προσωπιδοφόρων μετὰ προσοχῆς τὸν ἠκροάζοντο καὶ πρὸ πάντων εἰς Ἴνδὸς πρίγγηψ χρυσοκεκαλυμμένους καὶ εἰς ἱππότης σταυροφόρος φέρων βραεῖαν χαλύβδινον στολήν.

— Ἄν ζήσουν περισσότερον ἐμοῦ θὰ σπαταλήσουν ὅλα τὰ πλοῦτη μου καὶ ἔπειτα θὰ τοὺς κρεμάσουν ὡς κακούργους . . . . Καυμένη Ἀλῆ ἔτρεφες κότταις, ὁ Βεζύρης ἔληξε κινῶν τὴν κερκλήν του μὲ τὴν φράσιν ταύτην.

Εἰς τοὺς λόγους τούτους ὁ Σταυροφόρος πλησιάσας τὸν Ἰνδὸν πρίγγηπα ἐψιθύρισε λέξεις τινὰς εἰς τὸ οὖς του καὶ μετὰ τινὰ λεπτὰ ἀμφοτέροι ἀπεσύρθησαν εἰς τὸ ἕτερον ἄκρον τῆς αἰθούσης.

— Καὶ θέλεις νὰ τὸν φεισθῆς Μουκτάρη, ὕστερον τῶν λόγων τούτων, εἶπεν ὁ Ἰνδὸς πρίγγηψ ὅστις δὲν ἦτο, ἢ ὁ Βελῆ πασσᾶς.

— Ναί, δὲν θὰ τοῦ δώσω τὴν σκληρὰν εἰδησιν ἀπόψε, ἀπεκρίθη ὁ Μουκτάρ πασσᾶς, ἀλλὰ δὲν θὰ φεισθῶ τοῦ ὑποκριτοῦ Μαζοῦ . . . θὰ τοῦ ῥίψω τὸν κερκυνὸν πρὶν ἐξημερώσῃ. Σὺν ταῖς λέξεσι ἐποίησε νεῦμα πρὸς τι γερόντιον τὸ ὁποῖον ἦτον ἐνδεδυμένον ὡς Ἀστρολόγος Ἀλχμιστῆς φέρων ἐπὶ ἐνὸς ψαθίνου κανίστρου κρεμαμέ-νου ἐκ τοῦ τραχήλου του διαφόρους μαγικὰς συνταγὰς καὶ τῆς μαγικῆς τεχνάσματα, νὰ τὸν πλησιάσῃ, τῷ εἶπε δὲ χαμηλοφῶ-νως λέξεις τινὰς. Μετὰ ταῦτα ἀμφοτέροι οἱ υἱοὶ τοῦ Βεζύρου (ἀφ-νῶς ἐνεκατέλειψαν τὸν χορὸν). Ὅταν διελύθη ὁ καπνὸς τῶν πιστο-λίων ἤρχισαν αἱ λεγόμεναι ἤσυχαι διασκεδάσεις. Ἐπαξίαν τὸ δα-κτυλίδιον, τὴν τυφλόμυιαν, τὸ κρυπτὸν καὶ διάφορα ἄλλα παί-γνια τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, τινὰ τῶν ὁποίων ἐξετάθησαν μέχρι τοῦ γυναικωνίτου πρὸς τὰς κυρίας, αἵτινες ἄχρι τοῦ νῦν ἦσαν ἀπλῶς μόνον θεαταί. Βαθμηδὸν τινὲς τῶν κυριῶν ἐχόρευαν μόναι ἠπει-ρωτικούς χορούς, πλὴν ἐν πάσῃ περιπτώσει τὰ δύο γένη ἐφάνοντο τότε ἔτι εἰς ἀντιπόδων ἀπόστασιν καὶ τινες τούτων εἶχον τὴν προσοχὴν τῶν ἐστημένῃν μᾶλλον εἰς τὰ τερπνὰ παραμυθία μιᾶς σεβασμίου γράϊας, ἔμπλεκ ἠθυμάτων καὶ τερατουργημάτων ὑπερε-γκοσμίων.

Ὁ Βεζύρης τώρα ἠγέρθη καὶ μετέβη εἰς τὸν γυναικωνίτην καὶ ἐκάθησε παρὰ τῇ Βασιλικῇ καὶ ἤρχισε νὰ συνδιαλέγηται μετ' αὐ-τῆς καὶ τῶν λοιπῶν κυριῶν, ἐνῶ αἱ χασμωδία καὶ ἡ εὐθυμία ὄρια δὲν εἶχον ἐν τῇ ἄλλῃ αἰθούσῃ. Ὁ Μαζοῦ ἐφφένθη ἐν τούτοις οὐχὶ μόνον ἦτο τὸ ἀντικείμενον τῆς σκοποβολῆς πάντων, ἀλλὰ ἐπι-πεσὼν ἐπὶ τῶν γλυκυσμαίων καὶ τῶν οἴνων ἐποίησε, ὡς ἔλεγεν, τὸ

δειπνόν του δεχόμενος με ἴσην μεγέθους γαστέρα παντὸς εἶδους ἀστεισμούς και ἀνταποδίδων εἰς ἕκαστον τὴν πρόποσιν κατεβίβαζεν ἐν νέον ποτήριον.

— Καλὸς Μουνεζίμ (Ἀστρολόγος), καλὸς Μουνεζίμ, ἠκούσθη τώρα διὰ πρώτην φοράν νὰ φωνάζη με βαρὺν ἤχον Τουρκιστί ὁ προσωπιδοφόρος, τὸν ὁποῖον εἶδομεν ἀλλάξαντα λέξεις τινὰς με τὸν Μουκτάρ πασσάν ἐν τῇ αἰθούσῃ, ἅμα μικρὰ ἐπεκράτησε σιγή. Καλὸς Μουνεζίμ, ἔχω καλὰ ταλισμ (προφυλακτήρια) διὰ τὰς ἐρωτευμέναις νέας, ἔχω καλὰ χαμαίλ (θέληνητρα) διὰ τοὺς ἀπίστους συζύγους, εἶμαι τὸ φάλ (προγνωστικὸν) τῶν μελλόντων, μπορῶ νὰ δώσω ἐν νουσαχά (συνταγὴν) πρὸς τὰς ἀτέκνους, καλὸς Μουνεζίμ, καλὸς Μουνεζίμ! . . . Μασχαλάχ, Μασχαλάχ.

Τοὺς λόγους τούτους ἐμφαντικῶς προφέρων ὁ προσωπιδοφόρος Ἀστρολόγος προέβη μέχρι τῆς ἀψίδος τῆς συνδεύσης τὴν παστάδα με τὸν γυναικωνίτην, ἐφ' οὗ μετὰ πλείστων ἄλλων ἀνδρῶν ἐκάθητο ὁ Βεζύρης.

— Ἐλα δῶ Μουνεζίμ-πασχή, ἠκούσθη ἡ φωνὴ τοῦ Σατράπου.

Ὁ Ἀστρολόγος ἐπροχώρησε μεγαλοπρεπῶς και ἐποίησε βαθὺν χαιρετισμόν.

— Μουνεζίμ-πασχή, θέλω νὰ μοῦ εἰπῆς τὴν τύχην τοῦ φίλου μου κύρ' Νούτζου.

Ὁ Ἀστρολόγος ἠτένισε πρὸς τὸν προὔχοντα τοῦ Ζαγορίου ὀφθαλμούς πυρός. Εἶτα λαμβάνων ἐκ τοῦ κανίστρου ἓνα κολεμτράσχ (κονδυλομάχαιρον) ἤρχισε νὰ τὸ περιφέρῃ ἐκ τῆς κεφαλῆς εἰς τὸ στῆθος, τὴν γαστέρα και τοὺς ὤμους τοῦ κύρ' Νούτζου ἀποσθηθίζων ὑψηλοφώνως τὸ γνωστὸν τῶν Μουσουλμάνων καλεμύσχεκχαντὲτ και συχνὰ ἐγγίζων τὴν αἰχμὴν του ἐπὶ τοῦ μετώπου του ἐκραζε Σαχιουκέρ Ἀλλάχ (εὐχαρισταίαι τῷ Κυρίῳ). Εἶτα γραφεῖς πρὸς τὸν Ἀλῆν και προσκυνῶν τοῦτον εἶπε :

Κραταιὲ Βεζύρη! ὁ κύρ' Νούτζος εἰς τὸν μεγάλον πόλεμον μετὰξὺ τῆς ὑψηλότητός σου και τοῦ Σουλτάνου θέλει εἶσθαι ἢ ὁ μεγαλύτερος βοηθὸς και εὐλικρινέστερός σου φίλος ἢ ὁ ἰσχυρότερος ἐχθρὸς και προδότης σου και ὁ αἴτιος τῆς καταστροφῆς σου. Τοῦτο ἐξαρτᾶται ὑπὸ σοῦ τοῦ ἰδίου.

ΕΡΡΙΚΟΣ ΤΡΑΙΜΠΕΡ

Τοὺς λόγους τούτους ἐπρόφερε διαποριστικῶς καὶ μετὰ τοιαύτης ἐμφάσεως ὁ ἀστρολόγος, ὥστε ὁ φιλύποπος Ἰἄλης, οὐτινος ἢ εὐδίαθεσία κατὰ τὴν ἐσπέραν ἐκείνην τὸ ἐλάχιστον δὲν διατάραχθη καὶ ὅστις ὄλω; οὐδὲλως ἐνεθυμήθη τὸν Σουλτὰν Μαχμούτην καὶ τὸν ἐπικρεμάμενον κίνδυνον, ἤσθάνθη σάλο ν ἐν τῇ ψυχῇ του καὶ ἀποσπῶν ἐκ τοῦ στόματος τὴν καπνοσύριγγα :

— Πῶς ἐξαρτᾶται ἀπ' ἐμέ, Μουνεζήμ-πασχά ; μετὰ ζωντανοῦ τρόμου ἠρώτησεν.

— Ὁ πλούσιος κύρ' Νοῦτζος κατὰ τὸ σύνηθες ἀπόψε ἢ αὔριον ἔχει νὰ σᾶς δώσῃ ἐν καλὸν δῶρον διὰ τὴν τιμὴν, τοῦ ἐκάμετε νὰ παρευρεθῆτε εἰς τὸ γεῦμά του. Ἄν τὸ δῶρον τούτο εἶναι κάτω τῶν τεσσάρων χιλιάδων φλωρίων θὰ ἦναι ὁ ἐχθρὸς σας, ἂν ἄνω ὁ μεγαλείτερος φίλος σας, ὥστε ἀπ' ὑμῶν ἐξαρτᾶται νὰ προσδιορίσητε τὸ ποσὸν πρὶν ὁ κ. Νοῦτζος; τὸ προσφέρει.

Χά ! Χά ! Χά ! ἀπαθέστατα ἀκοπώτερα, ὑψηλοφώνως ἐκάγχασεν ὁ προληπτικὸς τύραννος.

Ἡ τέρψις τοῦ Βεζύρου ὄρια δὲν εἶχε. Διανοεῖτο ποῦ ἐσήμενον ὁ κώδων, καὶ ὑπωπευθῆ ὅτι ὁ μετημφισμενός Μουνεζήμ ἦτο φίλος του καὶ ἤρχετο νὰ δώσῃ νύξιν εἰς τὸν κύρ' Νοῦτζον ὁποῖον δῶρον ὀφείλε νὰ προσφέρῃ εἰς τὸν Βεζύρη. Τὸ αὐτὸ δὲν ἦτο καὶ μετὸν κ. Νοῦτζον. Τὸ δῶρον ὅπερ παρεσκευάσε διὰ τὸν ἡγεμόνα ἦτο πεντηκοντάφλωρον ἀργυροῦν σκευὸς καὶ ἤδη ὅτε ὁ ἐπικατάρατος ἀστρολόγος ἔθεσεν εἰς τὸν φανατικὸν καὶ δυσειδαίμονα νοῦ τοῦ Βεζύρου τοιοῦτο ποσὸν ἐσκέπτετο ὅτι ἦτον ἀδύνατον ν' ἀποφύγῃ τὴν πληρωμὴν του. Ὅποῖον ἄρα σκοπὸν εἶχεν ὁ ἀστρολόγος ! τίς ἦτον ὁ ἀνὴρ οὗτος ; παρηκολούθησεν ἄρα κατὰ τὸ σύνηθες, ὡς πολλοὶ τῶν μετημφισμενῶν, τινὰ τῶν προσκεκλημένων, ὅστις ἦτο ὑπόλογος διὰ τοῦτον ; τοῦτο ἦτο δύσκολον διὰ μίαν νὰ τὸ πληροφορηθῇ. Ὁ Βεζύρης ἄλλως τε ἐσκέπτετο ὅτι ὁ ψευδοηλίας οὗτος πρέπει νὰ ἦναι προσωπικὸς ἐχθρὸς τοῦ κυρ' Νοῦτζου καὶ διὰ τῶν προγνωστικῶν τούτων ἐκφράσεων ἐπεθύμει νὰ τὸν ἐκδικηθῇ ἀναγκάζων τοῦτον νὰ πληρώσῃ τοιοῦτο μέγα ποσόν. Ἄς κερδοσκοπήσῃ τῆς περιστάσεως ἐσκέπτετο.

Καθορῶν ὁ κ. Νοῦτζος ὅτι ὁ Βεζύρης ἔδιδε πολλὴν βαρῦτητα

εἰς τοὺς προφητικoὺς λόγους τοῦ ἀστρολόγου καὶ ὅτι τὸν ἐπει-
 ξειράζετο μετὰ πολλῆς σπουδῆς ἠρώτησε τὸ ψευδοπροφήτην περὶ
 τοῦ ὀνόματός του καὶ τοῦ ἐπαγγέλματός του.

— Ὀνομάζομαι Ἐσκή-ῤετζαγή-Ἰγγλους, ἀπεκρίθη οὗτος μεθ' ἑτοιμότητος καὶ ἀδιστακτως. Εἶμαι γόνος τοῦ περιφήμου ἐκείνου Ἀλχημιστοῦ, ὅστις ἐδαπάνησε τὸν βίον του πρὸς εὕρεσιν τοῦ φιλοσοφικοῦ λίθου καὶ εἰς τὸν ὁποῖον ὁ φύλαξ Ἄγγελος ἐφάνη κατ' ὄναρ καὶ τοῦ ἐδίδαξε τὸν τρόπον τοῦ κατασκευάζειν τὰς ἐκ πλατίνης περιφήμους σπάθας, δι' ὧν δύνασαι νὰ κόψῃς διὰ μιᾶς καταβασίαις τὴν ὀφιοειδῆ στήλην τοῦ Ἀτ-Μεϊδονίου, τὰς σπάθας ἐκείνας δι' ὧν ἐφωδιάσθησαν οἱ ἀρχιγενίτσαροι τοῦ Σταμπούλ . . . . Τίς δὲν ἤκουσε τοῦ Ἐσκή-ῤετζαγή τὰς μαχαίρας τὰς τόσον γνωστάς καὶ παροιμιακὰς εἰς ὅλον τὸ κράτος τοῦ Ὀσμάν . . . . Βεθαιῶς, κύρ' Νουτζέ μου, ἤκουσες *μαχαῖρι σὰν τοῦ Ἐσκή-ῤετζαγή*.

— Εἶσαι γόνος τοῦ Ἐσκή-ῤετζαγή, ἠρώτησε ῥητιδῶνων τὰς ὄφρες αὐτοῦ ὁ Βεζύρης. Τίνα δείγματα ἔχεις ν' ἀποδείξῃς τοῦτο;

— Δείγματα, δείγματα Βεζύρη; τὰ ἴδια συμβάντα. . . Δύναμαι νὰ προμαντεύω τὰ μέλλοντα ὅλων τῶν ἐνταῦθα, δύναμαι ὡς ὁ Ἡλίας νὰ προφητεύσω εἰς τὸν Ἀγαβ καὶ πονηράν του σύζυγον Ἰεξαβὲλ τὴν σφαγὴν τῶν προφητῶν τοῦ Βάαλ. . . . Ἴσως ὑπάρχει τις ἐδῶ οὐτινος δύναμαι νὰ προμαντεύσω τί θὰ τοῦ συμβῇ πρὶν διαλυθῆ ἢ συναναστροφῆ αὕτη καὶ τοῦτο θ' ἀποδείξῃ ὅτι ἐπίσης θ' ἀληθεύσουν τὰ εἰς μεγαλειτέραν ἀπόστασιν χρόνου ὀρισθέντα ἄνωθεν ἵνα λάβωσι χώραν, τὰ ὁποῖα ἐγὼ δύναμαι ἀπόψε ἐπίσης νὰ προφητεύσω.

— Ὑπάρχει τις ἐδῶ πρὸς τὸν ὁποῖον θὰ συμβῇ δυστύχημά τι; ἠρώτησεν ὁ κ. Νουτζος.

— Δὲν γνωρίζω! πρέπει νὰ συμβουλευθῶ τὸ ὄροσκοπίόν μου. . . καὶ πρέπει νὰ περιφέρω τὰ ὄμματά μου πανταχόθεν. . . ἂν ὑπάρχη σοὶ λέγω μετὰ τινος στιγμᾶς.

— Ἐμπρὸς λοιπόν! ὀμιλεῖς ὡς ἀληθὴς ἀστρολόγος. . . Ἄλλ' ἂν ἦσαι τοιοῦτος διατι δὲν ἀφαιρεῖς τὴν προσωπίδα σου ἠρώτησεν ὁ Βεζύρης.

Διαρκούσης τῆς ἄνωθι συνδιαλέξεως οἱ προσκεκλημένοι ἤρχι-

σαν νὰ συναθροίζωνται περίξ τοῦ Βεζύρου καὶ τοῦ ἀστρολόγου ἐν τῷ δωματίῳ τῶν Κυριῶν καὶ ἡ περιέργεια ἐκορυφώθη ὅπως πληροπορηθῶσιν ἂν ὁ ἀνὴρ ἐκεῖνος ἐκωμῶδει τὴν Ἀλβανικὴν ἐπιστήμην ἢ ἀληθῶς ἦτο ἀστρολόγος. Ὁ κύρ' Νούτζος πρὸ πάντων εὕρισκετο εἰς μέγαν πυρετὸν καὶ ἀνησυχίαν, καθότι ἡ νύξ αὐτῆ ἐώρα ὅτι ἐμελλε νὰ τραπῆ εἰς πλεόν δαπανηρὰν ἢ ὅ,τι προσεδόξα, ἂν ὁ προσωπιδοφόρος ἀπεδείκνυεν ὅτι ἀληθῶς ἦτο μάντις.

Κατὰ τὰς στιγμὰς ταύτας ὄλος κλονούμενος, ὡς ὁ ἴδιος Βάκχος, προσήγγιζεν ὁ Μαζοῦ ἐφφένδης καὶ ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν μετὰ μελέτης ὠροσκοποῦντα ἀστρολόγον. Τοῦτᾶν τὸν ἐρωτᾷ :

— Μουνεζήμ-πασχῆ, δύνασαι νὰ μοι δείξῃς ἐντὸς τοῦ χοροῦ τούτου ἐν πρόσωπον ἐφ' οὗ συγχρόνως εὕρισκεται ἡ σκιὰ καὶ τὸ φῶς;

Ὁ ἀστρολόγος ἤγειρε τὴν κεφαλὴν του καὶ τὸν παρατήρησεν ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν, εἶτα εἶπε :

— Μαζοῦ, ὑπάρχουσι δύο εἰδῶν ὀφθαλμοί, οἱ λαμπροὶ οἵτινες βλέπουσι τ' ἀντικείμενα ὑπὲρ τὸ ἀληθές των χρώμα καὶ οἱ σκοτεινοὶ οἵτινες ἀνακαλύπτουσι καὶ εἰς τὰ ἐντελέστατα πράγματα ἐλλείψει. Ἐπειδὴ φρονῶ ὅτι ἐκ τῶν ὀμμάτων σου, ὅταν μικρὸν τὸ τζούξῃς, ὁ εἷς ὀφθαλμὸς εἶναι λαμπρὸς καὶ ὁ ἕτερος σκοτεινός, σὺ εἶσαι ὁ μόνος δυνάμενος νὰ βλέπῃς ἐφ' ἐκάστου προσώπου φῶς καὶ σκιὰν συνάμα. Μὰ τὴν ἀλήθειαν οὕτω εἶναι, Μαζοῦ, ἄλλως ἐνῶ τοιαύτη σὲ περιτρέχει δυστυχία, τοιοῦτον, λέγω, σκότος, δὲν ἠδύνασο νὰ ἦσαι τοσοῦτον εὐθυμὸς καὶ εὐχαρὶς ὥστε συγχρόνως νὰ βλέπῃς τὰ πράγματα τόσον λαμπρά!

— Νομίζεις, ψευδο-ἀστρολόγε, ὅτι θὰ μὲ τρομάξῃς μὲ τοὺς πικροὺς σου τούτους λόγους ἢ ἤλθες, ὡς μαυροκόρακας, νὰ διαλύσης τὴν μελαγχολίαν εἰς τὴν εὐθυμοτέραν τοῦ κόσμου ταύτην νύκτα, ἀνανήφων ἐκ τῆς μέθης του εἶπεν ὁ Μαζοῦ καὶ συγχρόνως ἐστηρίχθη ἐπὶ τῶν νότων τοῦ κ. Νούτζου.

Ὁ Ἀλλάχ συνήθως πέμπει τὰς πικρὰς εἰδήσεις ἐν καιρῷ εὐθυμίας ὅπως συγκερνᾷ τὰς συγχινήσεις τῆς ψυχῆς μας, ἄλλως τε δυστυχία ἐπὶ δυστυχίας φέρει παραφροσύνην, ξηρῶς ἀπεκρίθη ὁ ἀστρολόγος

Ἐπῆρχε τοιοῦτον ἐμφαντικόν, πομπῶδες καὶ ἀξιοπρεπὲς εἰς

τὴν φωνὴν καὶ τὰς κινήσεις τοῦ ἀστρολόγου, ὥστε οἱ περιεστῶ-
τες ἔμειναν ψυχροὶ καὶ ἄλαλοι, ὡς νὰ ἠκροάζοντο Πυθίαν τινά.

Ὁ ἴδιος Βεζύρης ἔκραζε μὲ πολὺ σοβαρὰν καὶ ἀπειλητικὴν
φωνήν :

— Μουνεζήμ-πασχὴ παῦσον τοὺς τοιοῦτους ἀστεϊσμούς σου . . .

Ἄς λήξουν ἐνταῦθα τὰ χόρατά σου . . . Παίξεις τὸ μέρος τοῦ
ἀστρολόγου ἄριστα, πλὴν δὲν ἔχεις τὸ δικαίωμα νὰ βυθίσης τὴν
ὠραίαν ταύτην διασκέδασιν εἰς μελαγχολίαν.

— Κραταιότατε, εἶμαι ἀληθὴς ἀστρολόγος καὶ προφητεύω ἀλη-
θῶς. Ἄν ὁ Μαζοῦ θέλει ν' ἀκούσῃ τὰς δυστυχίας του δύνामी
νὰ τοῦ τὰς εἶπω καὶ θέτω ὡς ἐνέχυρον τὴν κεφαλὴν μου, ὅτι ἐντὸς
τριῶν ἡμερῶν ἂν δὲν πραγματοποιηθῶσι νὰ τὴν χάσω. Ἐκ τῆς
προφητείας μου ταύτης ἐξαρτᾶται πολὺ ἡ δυστέρα καλὴ τύχη,
ἐφένδημ, ὡς σὰς προεῖπον, εἶπεν ὁ ἀστρολόγος μετὰ περισσο-
τέρας ἐμφάσεως.

— Μὰ τὸν πάγωνα τοῦ Προφήτου Μαζοῦ ἐπιθυμῶ ν' ἀκούσω
τὴν πρόφητιάν τοῦ ἀνθρώπου τούτου . . . Τὶ λέγεις ; ἔχεις σὺ τὴν
ὑπομονὴν καὶ τὸ θάρρος νὰ τὴν ἀκούσης εἶπεν ὁ Ἀλὴ πασσᾶς
Τουρκιστί.

— Ἄν ἔχω τὸ θάρρος ; . . . ἐγὼ ἂν ἔχω τὸ θάρρος ν' ἀκούσω
μίαν ψευδοπροφητιάν ; Ἐχω τὸ θάρρος νὰ λάβω μίαν καλὴν βου-
τιάν μέχρι τοῦ βαθυτάτου πυθμένος τοῦ ὠκεανοῦ τοῦ μέλλοντός
μου καὶ λάβω ἄμμον ἀπὸ τὸν ἴδιον πυθμένα, ἐν ᾧ εἶναι κατακα-
θισμένη ἡ ζωὴ μου . . . ἐμπρὸς Μουνεζήμ . . . λέγε . . . ἐμπρὸς
ψευδοπροφήτα . . .

Ὁ ἀστρολόγος καὶ πάλιν ἐξήγαγε τὸ μυσταγωγικόν του κα-
λευτράσχη πλὴν τὸ ἤγγιξε μόνον εἰς τὴν καρδίαν τοῦ Μαζοῦ διὰ
πέντε λεπτά, καθ' ἃ ἐπρόφερε μ' ἐμφανισιν « Προφήτα ! νύκτα καὶ
ἡμέραν ἡ ψυχὴ μου σὲ διψᾷ. Λυχνία τῆς ὑπάρξεως ! πηγὴ διαυγῆς
τῆς καλῆς συνειδήσεως ! Οἱ ὀφθαλμοί μου θαμβόνουσι ἐκ τῶν δα-
κρύων διὰ τὴν ἀπομάκρυνσίν σου ! Ἡ ψυχὴ μου, προφήτα, λειπο-
θυμῆ νὰ σὲ ἰδῇ. ὦ πότε τὸ σκότος μου μεταβληθήσεται εἰς τὴν
λαμπρότητά σου, πότε, πότε θὰ σὲ συναπαντήσω ; »

— Μαζοῦ ἐφρένδη, θέτων τὸ μαχαϊρίδιον εἰς τὸν θύλακά του

ἀπετάνθη πρὸς τοῦτον ὁ ἀστρολόγος, ἡ λύπη σου ἔσεται ἡ ἰδία τοῦ Ἀβασσιδ· Καλίφ· Γεζιδ Γ'. Εἶχεν οὗτος μίαν δούλην τὴν Τζεβαδα, τὴν ὁποίαν ὑπερηγάπα. Ὁ ἔρωσ του ἐστάθη ὁ ὀλεθρὸς του. Ὅταν ἡ πανώλη ἐπεσκέφθη τὸ Βαγδάτιον, ἡ περικαλλεστάτη αὕτη γυνὴ ἐστάθη μία τῶν θυμάτων. Μόλις ὁ μέλας κύων ἐφάνη εἰς τὴν θύραν τῆς δυστυχοῦς νέας, μόλις τὸ ὀλέθριον σπυρίον ἐβλάστησεν εἰς τὸ στῆθός της καὶ ὁ Καλίφης Γεδιζ τὴν ἐσφιγξεν εἰς τὰς ἀγκάλας του, ὅπως συναποθάνη, τῆς ἔκλεισεν ὁ ἴδιος τὰ ὄμμακα καὶ ἀπὸ τὴν κλίνην της μετέβη εἰς τὴν ἰδικὴν του. Ἐντὸς ἐννέα ἡμερῶν ἠκολούθησε τὴν Τζεβαδα εἰς τὸν τάφον ἀπὸ λύπην καὶ ἐκ τῆς πανώλης. Ἡ θέσις σου, Μαζοῦ, εἶναι, χάρις τῷ προφῆτῃ, καλλιτέρα. Ἄν δύνασαι νὰ νικήσῃς τὴν λύπην σου δὲν ἔχεις νὰ φοβῆσαι τὴν πανώλην, διότι ἀπηλλάχθης τῆς μεγαλειτέρας πανώλης, ὅπου ποτὲ ἐπεσκέφθη ἓνα ἄνδρα.

— Τί θεὸς νὰ πῆς, ἀνόητε ἄνθρωπε; Ὅμιλεῖς διὰ τὴν Ἐσμά μου; . . . Νομίζεις ὅτι δύνασαι νὰ παίξῃς μὲ τὰ τυρφερώτερα τῆς ψυχῆς αἰσθήματα κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον, διέκοψεν ὁ Μαζοῦ ἐμμανῆς σχεδὸν σύρων τὸ χαντζάρι.

— Σιγῆ, Μαζοῦ, εἶχες μίαν νεωτάτην καὶ ὠραιοτάτην σύζυγον, τὴν ὁποίαν ὀνομάζουσι Ἐσμά, τὴν ὑπερηγάπας, ἐνῶ δὲν σὲ ἠγάπα. Αὕτη ἔθεσεν ἓνα Ἰουδαῖον νὰ σοῦ πωλήσῃ τὴν Ῥωξανιέλ, ἣτις ἦτο ἓνα μειράκιον, τοῦτέστιν ὠραῖος γάλλος μείραξ ἐνδεδυμένος γυναικεῖα καὶ ἐραστῆς τῆς Ἐσμάς, τὸν ὅποιον ἐγνώρισεν εἰς τὸ ἴδιον κωφρευεῖον τοῦ Πρετεντέρη, ἐν ᾧ ἐφονεύθη ὁ Τζορβιτζῆ-Βασις. Αἱ δύο γυναῖκες, αἱ ὁποῖαι τὴν ἡμέραν ἐκείνην σ' ἐλύτρωσαν ἐνδύουσαι σε γυναικεῖα, ἦσαν ἡ μία ἡ Ἐσμά καὶ ἡ ἕτέρα ἡ Χαϊσχὲ τοῦ Τζορβιτζῆ Βασι, αἵτινες ἤλθον ἐκεῖ νὰ πορνευθῶσι. Τὸ τέκνον τῆς Ἐσμάς δὲν εἶναι λοιπὸν ἰδικόν σου, ἀλλὰ τοῦ νέου Γάλλου, ὅστις ὀνομάζεται Φερδινάνδος Μαρτέν. Ἡ Ἐσμά καὶ ὁ κ. Μαρτέν ἢ Ῥωξανιέλ τῶρα ἐγκατέλειψαν τὴν Κωνσταντινούπολιν λαθόντες ὄλου τοῦ ἀδάμαντάς σου. . . . ἔφυγον εἰς γαίας μακρυνάς. . . . Ἀλλάχ κάλυμμα εἰς τοὺς ὀφθαλμούς μου. Ἐδῶ τὰ ὄμματά μου χάνονται, δὲν δύναμαι νὰ τοὺς διακρίνω μακρύτερα καὶ ποῦ ἐπῆγαν. . . Πῶποτε, Μαζοῦ ἐφρένθη, πλέον δὲν

θὰ τοὺς ἴδης. Ἀλλά, Μαζοῦ ἐφφένδη, τοῦτο δὲν εἶναι μόνον . . . Ζητεῖς νὰ σφετερισθῆς τὴν ἀμπελον τοῦ Ναβουθάς καὶ διὰ τοῦτο ἦλθες εἰς Ἰωάννινα. Μ' ἐννοεῖς τί θέλω νὰ εἶπω . . . Ὡς ὁ προφήτης Ἡλίας εἶπω σοι λοιπόν : « ἔνθα οἱ κύνες λείξουσι τὸ αἷμα Ναβουθάς, ἐκεῖ λείξουσι καὶ τὸ αἷμά σου ». Τίς ἠδύνατο ν' ἀκολουθήσῃ τὴν φυσιογνωμίαν τοῦ δυστυχοῦς Μαζοῦ, ἐκείνην τοῦ Βεζύρου καὶ τῶν λοιπῶν καὶ νὰ μὴ καταπληχθῆ εἰς τὰς φρικτὰν ποιούσας ἀλλοιώσεις των. Δὲν εἶναι οἱ λόγοι ὅσον ὁ ἐμφαντικὸς ἦχος των ὅπου προξενοῦν τὴν ἐντύπωσιν, λέγει μία παροιμία. Ἡ ἀλήθεια ἦτο ὅτι ὁ ἀστρολόγος κατεπλήρωσε μὲ τρόμον τὰς καρδίας πάντων, ὁ δὲ Μαζοῦ, ὅστις πρῶτος ἐζήτησε καταφρονητικῶς, ἀμεριμνῶς καὶ ἄνευ φόβου ν' ἀκροασθῆ τοὺς λόγους τοῦ Μουνεζήμ, στιγμιαίως ἐξερχόμενος τῆς μέθης του ἤρχισε νὰ ἐξυβρίξῃ καὶ ἀπειλῆ μὲ τὸ χαντζαρίον του τὴν ζωὴν τοῦ Ὁθωμανοῦ Κάλχαντος.

— Ἀφαιρέσατε τὴν προσωπίδα τοῦ ἀνθρώπου τούτου, ἐκέλευσε μὲ ὀξεῖαν φωνὴν ὁ τύραννος.

Ὁ ἀστρολόγος πρὶν τις τὸν προσεγγίσει τὴν ἀπέσπασεν ὁ ἴδιος. Ὑπὸ ταύτην ἐκρύπτετο γερόντιον λευκότριχον σεδασμιωτάτης φυσιογνωμίας, πλὴν ὁ πρεσβύτης οὗτος ἦτο ἄγνωστος πρὸς πάντας . . . Οὐδεὶς τὸν ἐγνώριζεν ἢ καὶ ἐνεθυμείτο νὰ τὸν εἶδε ποτὲ εἰς Ἰωάννινα ἢ τὴν Ἡπειρον.

— Τ' ὄνομά σου ; ἠρώτησεν ὁ Βεζύρης.

— Σοὶ τὸ εἶπον, ἐφφένδη, Χατζῆ Ἐσκῆ-ῚΡετζάγιογλου.

— Πότε ἦλθες εἰς Ἰωάννινα καὶ πόθεν ἔρχεσαι ;

— Ἦλθα χθὲς ἀπὸ τὴν Μεδινὰν τὴν τῆς γεννήσεως πόλιν τοῦ προφήτου μας.

— Ἀπὸ τὴν Μεδινὰν ! τί ἦλθες νὰ κάμης ;

— Εἶμαι ὀδοιπόρος, ἀπλοῦς, ὀδοιπόρος τῆς εὐσπλαγχνίας, ὀδοιπόρος τῆς ἐλετημοσύνης.

— Σὲ ἐρωτῶ διὰ τελευταίαν φοράν, ὀμιλεῖς σπουδαίως καὶ σοβαρῶς δι' ὅσα προφητεύεις ἢ εἶναι ἀστεῖστοί ;

— Εἰς τὰ τοιαῦτα δὲν ὑπάρχουσιν ἀστεῖστοί . . . ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν θ' ἀληθεύσωσι πάντα καθ' ὀλοκληρίαν.

— Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο θὰ μείνης εἰς τὸ Σεράγι μου. Πᾶσα

περιποιήσεις ἅς ἀπονεμηθῆ πρὸς τὸν Μουνεζήμ-πασχά, Βάγια. Μαζοῦ, ἔχε ὑπομονήν, ἡ δυστυχία σου εἶναι μεγίστη! πλὴν ἂν ἀληθεύσουν ταῦτα πάντα, ἡ γυνὴ αὕτη δὲν ἀξίζει οὔτε ἐν δάκρυ νὰ χύσης, ἂν δὲν ἀληθεύσουν, ὁ καλόγερος οὗτος θ' ἀποθάνῃ διὰ βασάνων. Ὁ δυστυχὴς Μαζοῦ ἐφφένδης ἔμεινεν ὡς ἀπόπληκτος ἐπὶ τοῦ ὤμου τοῦ κ. Νούτζου μὴ δυνάμενος νὰ κινηθῆ. Ἄπαντες ἐπερίμενον ὅτι θὰ πέσῃ νεκρὸς καὶ τινες προσήγγισαν νὰ τὸν συνδράμουν νὰ συνέλθῃ εἰς ἑαυτόν.

Κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην εἰσέρχεται ὁ Μουκτάρ-πασσᾶς λαμπροστολισμένος· ἦτο ἀπρόσκλητος ὡς καὶ ὁ ἀδελφός του Βελή-πασσᾶς ἐν τῷ συμποσίῳ τούτῳ, διὰ λόγους, οὓς ὁ κ. Νούτζος καὶ ὁ Βεζύρης μόνον ἐγνώριζον. Εἰσέρχεται, λέγομεν, μετὰ φακέλλου ἐπιστολῶν καὶ προσκυνῶν τὸν πατέρα του μὲ βαθὺν σέβας ἐπεκαλέσθη συγγνώμην ὅτι ἤλθε νὰ τὸν ἐνοχλήσῃ. Ἐδικαιολογήθη ὅτι ἠναγκάσθη νὰ κάμῃ τοῦτο ἕνεκα κατεπειγούσης ἀνάγκης, ἦν ὁ ταχυδρόμος τοῦ ἀνήγγειλε, προσέθηκε δὲ ὅτι σὺν τῷ ταχυδρόμῳ τῆς νυκτὸς ἐκεῖνης ἀφίχθη καὶ ὁ Νούβιος Μουρζάνης ὁ ἀρχιενοῦχος τοῦ Μαζοῦ, ὅστις ἦτον ἀνυπόμονος νὰ ἴδῃ τὸν κύριόν του ἔχων σπουδαιότατα τῆς συζύγου του Ἐσμὰ συμβάντα νὰ τοῦ ἀναγγείλῃ καὶ ὅτι εὐρίσκεται ἐκτὸς τῆς θύρας τῆς παστᾶδος περιμένων ἀνυπομόνωσ ἐκεῖ τὸν κύριόν του Μαζοῦ ἐφφένδην. Εἰς τὴν εἶδησιν ταύτην ὁ κ. Νούτζος καὶ ὁ Μαζοῦ σχεδὸν ἐμηνδένισθησαν. Ὁ ἴδιος ὁ Βεζύρης δὲν ἠδύνατο νὰ πιστεύσῃ τὸ γεγονός καὶ χωρὶς οὐδόλως νὰ συλλογισθῆ τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐπικυρώσεως τῆς προφητείας τοῦ δυστυχοῦς ἐφφένδη, διέταξε νὰ εἴπωσιν εἰς τὸν Μουρζάνην νὰ ἔλθῃ ἐκεῖ. Εἰσερχομένου καὶ πίπτοντος κατὰ πρόσωπον τοῦ Αἰθίοπος ὁ Μαζοῦ δὲν εἶχε πνοὴν νὰ τοῦ εἴπῃ νὰ ἐγερθῆ οὔτε καρδίαν νὰ τὸν ἐρωτήσῃ τὸ αἴτιον τῆς ἐλευσεώς του. Ταῦτα ἐξετέλεσεν ὁ Βεζύρης Ἄλῆς ὁ ἴδιος. Ὁ Μουρζάνης διηγήθη τὰ συμβάντα ὅπως ἠκολούθησαν προσέθηκε δὲ ὅτι τὰ ἐπληροφόρηθη ὑπὸ τοῦ Ἰουδαίου, τὸν ὁποῖον μετὰ τὴν φυγὴν τῆς Κυρίας του προσεκάλεσεν ἐκ μέρους τῆς εἰς τὸ Σκούταρι, ὡς δῆθεν ὅτι εἶχεν αὕτη τινὰς ἀδάμαντας ν' ἀγοράσῃ καὶ ὅτι ἐκεῖ ἀφιχθέντος τοῦ ἐποίησεν αὐστηράς ἐρωτήσεις μετ' ἀπειλῶν περὶ τῆς Ῥωζανιέλ, καὶ

μεταχειριζόμενός τινα βασανιστήρια τὸν ἠνάγκασε νὰ ὁμολογήσῃ ὅλην τὴν ἀλήθειαν. Τέλος ἐξ ἀσφαῶν πληροφοριῶν ἀπὸ τινος πλοιοάρχου εἰς Γαλατᾶν ἐπληροφορήθη ὅτι ἡ Ἔσμη καὶ ὁ Μαρτὲν μὲ τὸ βρέφος των ἀπέπλευσαν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, πλὴν ἀγνοεῖ διὰ τίνα χώραν τῆς Εὐρώπης. Προσέθηκε δὲ ὅτι ἔχων σιδηροδέσμιον τὸν Ἰουδαῖον εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐθεώρησεν ὅτι τὸ καλλίτερον ἦτο ὁ ἴδιος νὰ ἔλθῃ αὐτοπροσώπως εἰς Ἰωάννινα, νὰ κοινοποιήσῃ τὸ δυστύχημα καὶ λάβῃ τὰς διαταγὰς του. Δὲν εἶχε τελειώσει τοὺς λόγους τούτους καὶ ὁ Μαζοῦ προσβληθεὶς ἐξ ἡμιπληγίας ἔπεσεν εἰς τὸ ἔδαφος ὡς νεκρός. Ἐκβακχυθεὶς κατὰ τὴν νύκτα ταύτην ὑπὲρ κόρον καὶ ὑπεργεμίσας τὰ δοχεῖα ἅπαντα τῆς γαστέρας του μέχρι διαρρήξεως διὰ τῶσων ἐδεσμάτων ὀπτῶν, καρυκευμάτων καὶ τραγημάτων δὲν ἔμενεν ὁ ἐλάχιστος χώρος κυκλοφορίας ἐντὸς τούτων διὰ μίαν τοιαύτην κατασπαρακτικὴν εἶδησιν. Ἦτο λοιπὸν πασιφανὲς ὅτι αὕτη ἔμελλε καταστρέφουσα τὰ ἐντόσθια του νὰ προχωρήσῃ ζητοῦσα ἄσυλον εἰς τὸν ἐγκέφαλον. Ἀλλὰ εἰς τίνα κατάστασιν ἦτο τὸ κρανίον του; χεῖρονα τοῦ σώματός του. Καπνίζων ὡς ὁ ἐρυθροῦς σίδηρος ἦτον ὁ ἐγκέφαλος τοῦ δυστυχοῦς ἐφφένδη.

Οἱ ἐννοοῦντες μικρὸν τὴν ἀνθρώπινον ἡμῶν κατασκευὴν κάλλιστα κατανοοῦσιν ὅτι οὐδὲν ἄλλο περιεμένε τις εἰς τὴν εἶδησιν ταύτην ἢ μίαν ἀποπληξίαν.

Ὁ χρησμὸς τοῦ ἀστρολόγου ὠφέλιμο ἤδη νὰ γείνη σεβαστὸς καὶ οὐδόπως ἄλλως ἠδύνατο νὰ διατρανωθῇ τὸ πρὸς τὸν χρησμὸν σέβας ἢ διὰ τῆς πληρωμῆς 5000 φλωρίων πρὸς τὸν Βεζύρηνα παρὰ τοῦ Ἀμφιτρώωνος του, ὅπερ ἄλλως τε πολὺ συνεκέρασε τὴν θλίψιν τοῦ Σατράπου διὰ τὴν καθυστέρησιν τοῦ φίλου του Μαζοῦ. Ἐναπομένεται ὅμως τῷ ἀληθοφάσκοντι χρόνῳ νὰ μᾶς δείξῃ, ἂν ὁ χρησμὸς ἠλήθευσεν, ἂν τούτέστιν ὁ κ. Νοῦτζος ἐστάθῃ φίλος ἢ προδότης τοῦ ἡγεμόνος του, ὄντινα Φαρναβαζίως ἐξένισε κατὰ τὴν ἀείμνηστον ἐκείνην νύκτα.

Ὁ Βεζύρης μικρὸν συνδιαλεχθεὶς κατ' ἰδίαν μετὰ τοῦ Μουκτάρ πασσα ἠγέρθη ν' ἀναχωρήσῃ μετὰ τῆς Βασιλικῆς.

Οἱ λαμπαδοῦχοι καὶ πάλιν ἤναψαν τὰς λαμπάδας των, οἱ δὲ

περιστώτες μετὰ ζέσεως καὶ πάλιν τὸν συνώδευσαν μέχρι τῆς ἐξωτερικῆς θύρας, ἐν ἧ ὁ ἵππος τοῦ καὶ τὸ φορεῖον τῆς Βασιλικῆς ἐπερίμενον.

.....

.....

.....

.....

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΞΕΝΟΣ

ΕΙΚΩΝ ΔΗΜΟΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥ ΕΝ ΣΟΥΘΗΑΙΑ:

Εἶδατε εἰς τὴν ζωὴν σας εἶδος τι παιδαγωγικῶν μηχανῶν, αἵτινες ἀπὸ χώρας τινὸς εἰς ἄλλην μεταφερόμεναι τρίβουσι τὸ ἀπλοῦν ἄχυρον, εἶδος τι κινητῶν ἀλωνιστικῶν μηχανῶν, αἵτινες ὀνομάζονται παιδαγωγοί; Ὑπάρχει δὴλον ὅτι εἶδος τι τούτων, οἷτινες πάντα αὐτῶν τὸν βίον μένουσιν παιδαγωγοί, ἐν μὲν ταῖς συναναστροφαῖς πάντοτε φοροῦντες μάλλινον περιλαίμιον τὸ ψυχρὸς φοβούμενοι, καὶ ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν μέλανα ἐνδεδυμένοι, οἰκοὶ δὲ φαῖον ἐπενδύτην πλήρη κηλίδων μελάνης, τετραπημένον καὶ ἐκ τῶν ῥαφῶν τῶν χειρῶν ἐξερχόμενον τὸν χιτῶνα. Τοιαύτη κινητὴ μηχανὴ καλεῖται παιδαγωγὸς καὶ μεταξὺ τῶν ἀνδρῶν εἶνε τοιοῦτόν τι, ὡς γραῖται παιδαγωγὸς μεταξὺ τῶν παιδισκῶν, φυτόν τι ἐν χύτρᾳ ὅπερ ἔμεινεν ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς βλαστήσεως. Τοιοῦτος παιδαγωγὸς εἶνε ἅμα τὸ γελοιωδέστατον καὶ τὸ δυσθυμότερον τῶν ἐπὶ γῆς δημιουργημάτων. Εἶνε ἰδιότροπὸς τις χρορευτῆς ὅστις ἐπὶ ὀλόκληρον μῆνα κακίζει τὴν ὑπρέτριαν, διότι δὲν ἔρραψε καλῶς τὰ κομβία τοῦ ὑποκαμίσου του, καὶ ὅστις ἐπὶ ἑβδομάδας ποιεῖ παρατηρήσεις εἰς τὸν ὑποδηματοποιὸν δι' ἐλάττωμά τι τῶν ὑποδημάτων του. Τὸ δωμάτιόν του ἔχει οἰκτρὰν ὄψιν. Βιβλία διὰ στυπποχάρτου περικεκαλυμμένα ἴστανται ἐν ἀθλίᾳ τιμῇ βιβλιο-